

MOJICA KATRAŠNIK, 1. AV. SŠ Jesenice, UPANJE, Mentorica: Marisa Monti

ZBORNIK PRISPEVKOV

učencev in dijakov, ki so sodelovali v Pedagoški akciji
Zveze delovnih invalidov Slovenije v letu 2014

ZBORNİK PRISPEVKOV

učencev in dijakov, ki so sodelovali v Pedagoški akciji
Zveze delovnih invalidov Slovenije v letu 2014

Izdala:

Zveza delovnih invalidov Slovenije
Ljubljana, december 2014

Za izdajatelja:

Drago Novak,
Predsednik Zveze delovnih invalidov Slovenije

Uredniški odbor:

Mag. Tanja Hočevar, Ivan Mrevlje,
Anton Kastelic, Mira Šinkovec

Tisk in oblikovanje:

Birografika BORI d.o.o., Ljubljana

Naklada: 500 kom

ISSN 2232-5158

Zbornik sofinancira FIHO.

Stališča ZDIS ne izražajo stališč FIHO.

UVODNIK

Zbornik izbranih literarnih (pesmi; sestavki oziroma spisi) in likovnih del (risbe) učencev in dijakov, ki so sodelovali v Pedagoški akciji Zveze delovnih invalidov Slovenije, je prispevek k informativni in založniški dejavnosti delovanja največje reprezentativne invalidske organizacije v Sloveniji.

Pomen pedagoške akcije je, da mladina spoznava potrebe invalidnih in nemočnih državljanov, da razume pravice invalidov pri njihovem enakopravnem vključevanju v družbeno življenje.

Vsak invalid si želi ohraniti svoje dostojanstvo, želi odločati o sebi, o svojem premoženju in imeti svojo zasebnost. Vse pa invalidu pogosto ni, ne dosegljivo, ne uresničljivo.

V Sloveniji živi več kot 160.000 invalidov in prav pedagoška akcija je priložnost, da tudi mladi – učenci in dijaki, skozi pisano besedo in likovno ustvarjalnostjo vzpostavijo pozitiven odnos za kakovostno sožitje z invalidi v svojem prostoru in širši skupnosti.

Zveza delovnih invalidov Slovenije je za letošnjo Pedagoško akcijo izbrala teme oziroma naslove, ki so bili povezani z invalidi v povezavi s delom, družino.

S svojimi literarnimi in likovnimi prispevki ter ob nesebični pomoči mentorjev, so učenci in dijaki na svojstven način prikazali razumevanje invalidnosti ob temah oziroma okvirnih naslovih:

- »INVALIDI IN NJIHOVE ŽIVALI«;
- »INVALID IN NJEGOVO DELO«;
- »DRUŽINA Z INVALIDOM«.

V letošnjem letu je sodelovalo 22 društev. Prispelo je 646 izdelkov, od tega 450 risb, 56 pesmi in 140 spisov oz. sestavkov. Sodelovalo je skupaj 61 osnovnih šol in 2 srednji šoli.

Komisija je imela težko delo, da je izbrala tista dela, ki so objavljena v tem zborniku.

Hvala učencem in dijakom, hvala učiteljem – mentorjem, hvala vodstvom šol, ki so sodelovale v projektu z mladimi in hvala vsem prizadevnim predstavnikom društev invalidov, ki ste pomagali uresničiti ta projekt.

*Drago Novak,
predsednik Zveze delovnih invalidov Slovenije*

PEDAGOŠKA AKCIJA 2014

IZBRANI IZDELKI

Strani v kazalu se uredijo še naknadno, ko se vsebine potrdi.

LIKOVNI IZDELKI

Stran

- 115 **KATJA OPREŠNIK**, 1.r., OŠ Antona Aškercerca Velenje, podr. Pesje, Velenje, **KER NE VIDIM DOBRO, MI POMAGA MOJ PRIJATELJ (pes PIKI)**; Mentorica: Vesna Hudej
- 41 **NELI NAHTIGAL**, 1.c., OŠ Karla Destovnika-Kajuha, Šoštanj, Mentorici; Mateja Čokelc, Saša Kokol
- 130 **ASJA PETELIN**, 1.a., OŠ Lucijana Bratkoviča-Bratuša Renče, Mentorica; Ines Leban
- 77 **LOVRO HAŽIČ**, 1.a., OŠ Karla Destovnika-Kajuha, Šoštanj; **INVALIDNOST IN PROMET**; Mentorici: Alenka Grabner, Lilijana Neuvirt
- 101 **KLARA ZEMLJAK**, 1.r., OŠ Sava Kladnika Sevnica, POŠ Loka; **INVALIDI IN ŽIVALI**; Mentorica: Milena Zemljak
- 129 **TRINA DIMNIK, OPB**, 1.r., OŠ Črna na Koroškem, **INVALIDI IN NJIHOVE ŽIVALI**; Mentorica: Marina Krivonog
- 59 **TINE SKERLOVNIK, OPB**, 1.r., OŠ Črna na Koroškem, **INVALIDI IN NJIHOVO ŽIVLJENJE**; Mentorica: Marina Krivonog
- 109 **PIA ROP**, 1.r., OŠ Antona Aškercerca, Velenje, podr. Pesje, **NA MOJI POTI MI POMAGA KUŽA**; Mentorica: Vesna Hudej
- 81 **ANA GRM**, 1.a., OŠ Kanal; Mentorici: Vanja Montini, Nadja Pliberšek
- 16 **PIA DROLČ**, 1.a., OŠ Vransko – Tabor, **DEKLICA JE FANTU BREZ ROK PRIPRAVILA SENDVIČ, DEČEK POTISKA DEKLICO NA VOZIČKU**; Mentorica: Lejla Jahjefendić
- 118 **NEJC BAJDA, ANEJ VODOPIVEC, ALJA ŠTRUKELJ**, 1.r., OŠ Solkan, POŠ Trnovo; Mentor: Denis Matežič
- 119 **MARCEL KAJTNA**, 2.r., OŠ Sava Kladnika Sevnica, POŠ Loka, **INVALIDI IN ŽIVALI**; Mentorica: Karmen Škapin
- 6 **AURORA AMBROŽ**, 2.a., OŠ Lucijana Bratkoviča-Bratuša Renče, Mentorica: Iva Vičič
- 102 **TIANA REA LIPEC**, 2.r., OŠ NH Rajka Hrastnik, Log; Mentorica: Urška Zoja Jeršič
- 39 **MATJAŽ ALIČ, DARMA FENOS, MAI KARO, LAURA B. ČELAN, TJAŠ P. ČEH, VID ŠALAMIJA**, 2.a., OŠ Olge Meglič Ptuj; Mentorica: Sanja Žarković Preac
- 103 **EMILLI TOMAŠ LOVRINVIČ**, 2.a., OŠ Cirila Kosmača Piran; Mentorice: Sonja Stanič, Lorena Lovrečič, Karmen Munda
- 114 **ZOJA JULIJA GOMBOC**, 2.r., OŠ Sava Kladnika Sevnica, POŠ Loka, **INVALIDI IN ŽIVALI**; Mentorica: Karmen Škapin
- 82 **MATEVŽ BREMEC**, 2.r., OŠ Čepovan; Mentorica: Marinka Brevec
- 148 **ULA LESJAK**, 3.r., **VITA VOZELJ** 2.r., **EVA REHAR**, 2.r., OŠ Petrovče, POŠ Trje, Mentorica: Karmen Zupanc
- 30 **KLARA DUJMOVIČ**, 2.b., OŠ Antona Globočnika Postojna; Mentorica: Petra Košnik
- 17 **HANA ZAVRL**, 3.a., OŠ NH Rajka Hrastnik, **Z INVALIDDOM NA SPREHODU**; Mentorica: Rosana Kovačič
- 2 **ANNA VIDOVIČ**, 3.b., OŠ Gorica, Velenje; Mentorica: Mihaela Britovšek
- 13 **EVA PEKLAR**, 3.a., OŠ Ljudski vrt Ptuj, Mentorica: Sonja Pučko
- 157 **ALJA HOTIČ**, 3.a., OŠ NH Rajka Hrastnik, **Z INVALIDDOM NA SPREHODU**; Mentorica: Rosana Kovačič
- 33 **NIKA CERKVENIK, KAJA FILEJ MATJAC, MALI GREGORIČ, LANA JAKONČIČ, ROK KOBAL, LINA KRANJC, PATRIK SAKSIDA, HANA STEPANČIČ, ŠPELA TRIEP SIMONE, MATJAŽ VENDRAMIN, LANA VUGA** 1.c., **LEJLA BENEDITIČ, KATJA GOLJA, AJDA KONCUT, HANA PRINČIČ, ANI PERKO, LUKA SIMČIČ, ALEN PERŠOLJA, TIA VENDRAMIN** 3.c., OŠ Dobrovo, POŠ Kojško; Mentorica: Katarina Golob
- 12 **IDA PRELOŽNIK**, 3.r., OŠ Gorica, Velenje, Mentorica: Nevenka Brešar
- 89 **ANDRAŽ MRAVLJA**, 3.r., OŠ Branik, **OBOJKA MED INVALIDI**; Mentorica: Nevenka Rojč
- 9 **ANĐELA TRIVUNČIČ**, 3.c., OŠ Narodnega heroja Rajka Hrastnik, POŠ Dol pri Hrastniku, **BODIMO SOLIDARNI**; Mentorica: Ksenija Klopčič
- 137 **ŽAN PIKELJ**, 4.r., I. OŠ Žalec, Mentorica: Cvetka Pušnik
- 120 **VALENTINA JOKIČ**, 4.r., I. OŠ Žalec, Mentorica: Cvetka Pušnik
- 108 **BLAŽ ROT**, 4.c., OŠ Pohorskega odreda Slovenska Bistrica, **POMOČ INVALIDDOM**; Mentorica: Jana Ubrovnik
- 93 **NIKA ZATLER**, 4.r., OŠ Sava Kladnika Sevnica, POŠ Loka, **INVALIDI IN ŽIVALI**; Mentorica: Julijana Majerič
- 58 **ALJAŽ ZVER**, 4.r., OŠ Remšnik, Mentorica: Vlasta Pavlič
- 76 **ANJA BOŽIČ**, 4.r., OŠ Toneta Čufarja, Jesenice, **S PRIJATELJEM NA IGRIŠČU**
- 86 **ROK VLAJ**, 4.r., OŠ dr. Jožeta Pučnika Črešnjevce, **INVALIDI IN ŠPORT**; Mentorica: Metka Finžgar
- 138 **NIK TOMŠE**, 4.r., OŠ Juričevega Drejčka, **NIKOV KUŽA (INVALIDI IN NJIHOVE ŽIVALI)**; Mentorica: Olga Verčkovnik
- 10 **LOVRO MARJANOVIČ**, 4.a., OŠ Poljčane, **POMAGAL SEM INVALIDU**; Mentorica: Leonida Golob
- 24 **MAŠA MARINIČ**, 4.r., OŠ Solkan, POŠ Grgar; mentorica: Petra Jedrlnič
- 90 **TINKARA PRINČIČ**, 4.b., OŠ Dobrovo, **INVALID V ŠPORTU**; Mentorica: Vida Korenjak Majhenič
- 107 **AJLA ŠLJIVAR**, 5.r., OŠ Martina Krpana, Ljubljana
- 55 **LUCIJA SEVŠEK**, 5.a., OŠ NH Rajka Hrastnik, podr. Log; **POMOČ PRIJATELJU INVALIDU**; Mentorica: Nevenka Lavrič
- 104 **KLARA MATIČIČ**, 5.b., OŠ Notranjski odred Cerknica, **INVALID IN PES**; Mentorica: Mojca Kovačič
- 128 **JONA REPNIK**, 5.b., OŠ Mihe Pintarja Toleda, Velenje, **INVALID IN ŽIVALI**; Mentorica: Klavdija Vidak
- 113 **LARA MASTEK MORI**, 5. a, OŠ Mežica, **PRIJATELJA**; Mentor: Stojan Brezočnik
- 96 **PIA JUSTINEK**, 5.a., OŠ Mežica, **V BOLNICI**; Mentor: Stojan Brezočnik
- 70 **HANA LUKEŽIČ**, 5.a., OŠ Lucijana Bratkoviča-Bratuša, Renče, **INVALID**; Mentorica: Adrijana Likar
- 3 **NINO MORENO KOREN**, 5.b., OŠ Mihe Pintarja Toleda, Velenje, **PRIJATELJSTVO**; Mentorica: Klavdija Vidak
- 95 **TJAŠA GRMIČ**, 5.c., OŠ Antona Aškercerca Velenje, **INVALIDKA PRED JEZDENJEM**; Mentorica: Jelka Repenšek
- 78 **VALERIJ KRUPENKO**, 5.r., OŠ Toneta Čufarja, Jesenice
- 8 **POLONA LESNIK**, 5.r., OŠ Mihe Pintarja Toleda, Velenje, **DRUŽINA Z INVALIDOM**
- 85 **BRINA RIJAVEC**, 5.r., OŠ Lucijana Bratkoviča-Bratuša Renče; Mentorica: Adrijana Likar
- 27 **TIMEJA HOJAK**, 5.r., OŠ Milojke Štrukelj, Nova Gorica, **INVALID**; Mentorica: Barbara Kožlin
- 63 **MIRJAM RIČNIK**, 6.a., OŠ Radlje ob Dravi, Mentorica: Vlasta Pavlič
- 100 **MAŠA MISLOVIČ**, 6.a., OŠ Mladika, **INVALIDI Z ŽIVALMI IN DRUŽINO**; Mentorica: Karmen Plavec
- 145 **LUKA MAFFI**, 6.a., OŠ Deskle; Mentorica: Alda Zimic-Ozebek
- 110 **DENAJA LEMEŽ**, 6.r., OŠ Antona Aškercerca, Velenje, **INVALID IN KUŽA**; Mentorica: Danica Arzenšek
- 67 **ANEJ KRIZANIČ**, 6.r., OŠ Radlje ob Dravi, Mentorica: Vlasta Pavlič
- 64 **SARA LISJAK**, 6.b., OŠ Ivana Roba, Šempeter pri Gorici; Mentorica: Tjaša Gorjup
- 155 **ALENA HALILOV**, 6.a., OŠ Toneta Čufarja, Jesenice, **GOZDNA TLA JESENI**; Mentorica: Linda Bonavalee (*risanje s čopičem v ustih*)
- 62 **EMA KAČ**, 6.b., OŠ Gorica Velenje; Mentorica: Danica Arzenšek
- 45 **MELISA MAVRI**, 6.r., OŠ Narodnega heroja Rajka Hrastnika, podružnica Log, šola s prilagojenim programom; Mentorica: Aleksandra Jagarinec
- 97 **MATEJ SKURNŠEK**, II. OŠ Žalec, Posebni program B, **INVALIDI IN ŽIVALI**; Mentorica: Brigita Mršič, Karmen Posedel Golob
- 36 **VERONIKA REDNAK**, II. OŠ Žalec, Posebni program A, **INVALIDI V DRUŽINI**; Mentorica: Brigita Mršič
- 122 **SUZANA PONORAC**, OŠ Kozara, Nova Gorica, OPP 4/5; **INVALIDI IN NJIHOVE ŽIVALI – FJODOR**; Mentorica: Sanja Bekrič
- 51 **URŠKA DOLAR**, II. OŠ Žalec, Posebni program A, **INVALIDI V DRUŽINI (Z DEDKOM NA SPREHODU)**; Mentorica: Brigita Mršič
- 22 **ANJA VIDIC**, II. OŠ Žalec, Posebni program A, **INVALID V DRUŽINI**; Mentorica: Brigita Mršič
- 134 **GORAN BOŽIČ**, II. OŠ Žalec, Posebni program B, **INVALIDI IN NJIHOVE ŽIVALI**; Mentorica: Brigita Mršič

- 152 LARA STANKOVIĆ SUŠEC, 7.b., OŠ Gorica Velenje, Mentorica: Danica Arzenšek
- 135 VIKTORIJA GOSTENČNIK, 7.r., OŠ Juričevega Drejčka, KUŽA JO VODI; Mentorica: Olga Verčkovnik
- 131 ISABEL OMERAGIČ, 7. a, OŠ Olge Meglič, Ptuj; NA SPREHODU; Mentorica: Lea Kralj
- 52 VIKTORIJA SVENŠEK, TEJA KOSEC BERKHAUS, NINA VREK 7.a., OŠ Olge Meglič, Ptuj; V PARKU; Mentorica: Lea Kralj
- 158 NIKA FRIDAUER, NEJA VEIT, 7.r. OŠ Olge Meglič, Ptuj, ENERGIJA SVETLOBE; Mentorica: Lea Kralj
- 83 BINE KRISTAN, 7.a., OŠ Antona Aškerca, Velenje, INVALID DARKO ĐURIČ ZMAGUJE; Mentorica: Jelka Repenšek
- 92 MAŠA VAJD, 7.a., OŠ Solkan; Mentorica: Andreja Kocjan
- 53 NEJA VODOPIVEC, 7.a., OŠ Ivana Roba, Šempeter pri Gorici; Mentorica: Tjaša Gorjup
- 116 PIJA LUCIJA KRALJ, 8.b., OŠ Gorica Velenje, Mentorica: Danica Arzenšek
- 42 ZALA KOSI, 8.c., OŠ Ljudski vrt, podr. Grajena, V PARKU; Mentorica: Darja Polner
- 124 LEA KAISERSBERGER, 8.g., OŠ Ljudski vrt, podr. Grajena, PARK MIRU; Mentorica: Darja Polner
- 46 ANA SNOJ, TINA PETRIČ, 8.b., OŠ Notranjski odred Cerknica; Mentorica: Tanja Jenko
- 71 ALEN SUŠEC, 8.r., OŠ Mislinja; Mentor: Milan Bajželj
- 48 IRMA HRAPIČ, EMA ČREP, VITA LUŠNIC, 8.r., OŠ Mislinja; Mentor: Milan Bajželj
- 87 JULIJA TOMAŽIČ, 9.r., OŠ Remšnik, Mentorica: Vlasta Pavlič
- 144 GREGA SLIVNIK, 9.r., OŠ Toneta Čufarja, Jesenice; OSAMLJENO DREVO; Mentorica: Linda Bonavalee (*slikanje s čopičem v ustih*)
- 23 SONJA ŽAVSKI, 9.r., II. OŠ Žalec, INVALIDI V DRUŽINI; Mentorica: Brigita Pinter
- 72 MAŠA ŠKRLJ, 9.b., OŠ Antona Globočnika, Postojna, Mentorica: Romana Harmel
- 149 PETRA HUMERCA, 9.c., OŠ Toneta Čufarja, Jesenice, SAMOTNI OTOK, Mentorica: Linda Bonavalee (*slikanje s čopičem v ustih*)
- 40 AMIR TAHIĆ, 9.r., OŠ Juričevega Drejčka, Ravne na Koroškem, S PRIJATELJICO ZMOREM; Mentorica: Olga Verčkovnik
- 54 KAJA HORVAT, AJDA PODGORELEC, MAJA RIHTARIČ, 9.a. OŠ Olge Meglič, Ptuj, POD DREVESOM; Mentorica: Lea Kralj
- 80 GAL AHČAN, 9.r., OŠ Antona Globočnika; Mentorica: Romana Harmel
- 139 VID KRME LJ, 9.r., OŠ Toneta Čufarja, Jesenice, SONČNI ZAHOD; Mentorica: Linda Bonavalee (*slikanje s čopičem v ustih*)
- 66 TINA LASNIK, 4. BV, SŠ Jesenice, SLEPA DEKLICA; Mentorica: Metka Žnidar
- 29 MOJCA KATRAŠNIK, 1. AV, SŠ Jesenice; Mentorica: Marisa Monti
- INES JELENEC, 3. AV, SŠ Jesenice, MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE; Mentorica: Marisa Monti
- 20 TJAŠA KOCIPER, 4. AV, SŠ Jesenice, POROKA (INVALID NA VOZIČKU IN NJEGOVA ŽENA); Mentorica: Metka Žnidar
- 125 META MAROLT, 3. BV, SŠ Jesenice, INVALIDI IN NJIHOVE DOMAČE ŽIVALI (SLEPA DEKLICA IN NJEN PES), mentorica: Marisa Monti
- 25 KATARINA MULEJ, 4. BV, SŠ Jesenice, INVALIDI IN NJIHOVE DRUŽINE; Mentorica: Metka Žnidar
- 19 ANEJ KOPINA BOŽIČ, 6.a., OŠ Leskovec pri Krškem; Mentorica: Ana Antolič Miler
- 35 KLARA ŽIBERT, 7.r., OŠ Cerklje ob Krki, Mentor: Drago Ivanšek
- 154 JAKOB VAL MOGU, 4.r., OŠ Olge Meglič Ptuj, Mentorica: Marjeta Kosi
- 121 LUKA ŠPROHAR, KLARA PAVZIN, MIHA SUŠELJ, SARA KREBELJ, TIAN JAGODNIK, JERNEJ ŠPROHAR, NOEMI SUŠELJ, ALJAŽ DEBELJAK, LUCIJA GOJIČ, 1.r., OŠ Košana, PSIČKI POMAGAJO; Mentorica: Marija Mršnik
- 73 BLAŽ PETER BRUNŠEK, 4.b., OŠ Antona Aškerca, INVALIDI; Mentorica: Suzana Romih Šalomon
- 106 PETER MUROVEC, DINO FERMIČ 4.r., OŠ Deskle, INVALIDI; Mentor: Martin Plesničar
- 11 JURE TOSJA PUNGERTNIK, 4.a., OŠ Antona Aškerca Velenje, Mentorica: Nika Kočevar
- 15 AIŠA KASAMI, 4.a., OŠ Neznanih talcev Dravograd, O INVALIDIH; Mentorica: Natalija Kovše
- 5 LIAM MARC BAŠA, ZOJA IZABELA MARC, JAKOB MAJ ŠAJINA, 4.r., OŠ Ivana Roba, Šempeter pri Gorici, POŠ Vogrsko, LUKČEVE SANJE; Mentorica: Katarina Tischer Gregorič
- 117 JAKOB BELTRAM, SARA ZORN, 4.r., OŠ Ivana Roba, Šempeter pri Gorici, POŠ Vogrsko, PRIJATELJI; Mentorica: Katarina Tischer Gregorič
- 47 MOJCA PULKO, 5.b., OŠ Olge Meglič, Ptuj, MOJ PRIJATELJ INVALID; Mentorica: Simona Jakomini
- 132 NASTJA ŠALAMON, 5.b., OŠ Mihe Pintarja Toleda Velenje, Z BELO PALICO V ROKI; Mentorica: Katjuša Tisnikar Grčar
- 49 JAN KOS, 5.b., OŠ Mihe Pintarja Toleda Velenje, O LJUDEH, Mentorica: Katjuša Tisnikar Grčar
- 127 EMA KOVAČ, 5.a., OŠ Bakovci, INVALID; Mentorica: Dragica Smodiš
- 141 NUŠA MESARIČ, 5.c., OŠ Antona Ingoliča, podr. Pragersko; INVALIDNOST, Mentorica: Marjetka Šetar
- 50 MAŠA DOBRANIČ, 5.a., OŠ Pohorskega odreda, Slovenska Bistrica; MOJ DEDI, Mentorica: Mira Tomažič
- 126 NAJA BAVEC PETROVČIČ, 5.b., OŠ Notranjski odred, Cerknica; ČRNA SLIKA MAVRICE; Mentorica: Mojca Kovačič
- 133 ANA VIDMAR, 5.b., OŠ Kanal, ZAUPAM TI; Mentorica: Mimi Beguš
- 65 EVA MIHELIČ, 6.r., OŠ Ribnica na Pohorju, KAJ POČNEJO INVALIDI; Mentorica: Nevenka Kutin
- 44 LUCIA PASCOLAT, 6.a., OŠ Kanal, MOJ SOSED INVALID; Mentorica: Irena Hočevar Križnič
- 111 AŠJA KATARINA MOGU, 6.b., OŠ Olge Meglič, Ptuj, INVALIDI IN NJIHOVE ŽIVALI; Mentorica: mag. Renata Debeljak
- 91 LUCIJA HUMAR, 7.b., OŠ Kanal, INVALID IN NJEGOVO DELO; Mentorica: Suzana Kavčič
- 136 SARA ROSALIA GUTSCHI, 7.a., OŠ Olge Meglič, SLEPA POT; Mentorica: mag. Renata Debeljak
- 43 ANEMARI FISTER, 7.a., OŠ Bakovci, INVALID V DRUŽINI; Mentorica: Olga Hodošček
- 18 ANDREJA SELJAK, 7.a., OŠ Kanal, MOJ SORODNIK JE INVALID; Mentorica: Irena Hočevar Križnič
- 57 SIMON ZAJEC, 7.a., OŠ Vransko – Tabor, SPOZNAJ ME; Mentorica: Polona Učakar
- 105 INA GAJZER, 8.b., OŠ Olge Meglič, Ptuj, MOJE SANJE
- 88 NASTJA SLEMNİK, 9.a., OŠ Muta, INVALIDI SMO KOT VI; Mentorica: Franja Razdevšek
- 143 LARS DEBELJAK, 9.r., OŠ Šentjanž pri Dravogradu, ČRNO NEBO; Mentorica: Lilijana Ladra
- 69 LUCIJA JUSTIN, 9.a., OŠ Koroška Bela, Jesenice, ŽIVLJENJE; Mentorica: Maja Otovič

SPISI

Stran

- 61 NEŽA ŠPENDAL, 2.a., OŠ Bistrica, INVALIDI ZMOREJO VEČ; Mentorica: Tatjana Lah
- 7 TIM VINKLER, 3.a., OŠ Olge Meglič, Ptuj, DRUŽINA Z INVALIDOM; Mentorica: Barbara Majhenič
- 111 BENJAMIN MERZDOVNIK, 4.a., OŠ Neznanih talcev Dravograd, INVALIDI IN NJIHOVE ŽIVALI; Mentorica: Natalija Kovše
- 84 METKA REMIC, 4.a., OŠ Neznanih talcev Dravograd, INVALIDI
- 156 GAL KOŠTOMAJ, 4g., OŠ Ljudski vrt, POŠ Grajena, INVALID SEM; Mentorica: Romana Pukšič
- 26 EMA HOČEVAR, 5.a., OŠ Martina Krpana, Ljubljana, MOJA SESTRICNA KARIN, Mentorica: Petrina Faktor
- 123 SARA JUHART, 5.r., OŠ Remšnik, ZGODBA O SLEPEM ČLOVEKU, Mentorica: Melita Stražišnik
- 32 HANA MAROVT, 5.a., OŠ Antona Aškerca, Velenje, KROKONET PINGI-PANGI; Mentorica: Sabina Česko

PESMI

Stran

- 15 TIAN JAGODNIK IN KLARA PAVZIN, 1.r. OŠ Košana, PESMICA ZA JURETA; Mentorica: Marija Mršnik
- 31 JANA DOKL, ANJA KOROŠEC, 3.a., OŠ Olge Meglič Ptuj, BREZ DLANI; Mentorica: Barbara Majhenič

- 68 NELI MORELJ, 5.r., OŠ Košana, **JAZ SLEPA**; Mentorica: Anita Nedeljkočič Andlovic
- 21 ANŽE LOGAR, 5.r., OŠ Notranjski odred Cerknica, podr. »11. maj« Grahovo, **DRUŽINA Z INVALIDOM**; Mentorica: Sabina Šparemblek
- 4 TINE POGAČ, 6.r., OŠ Ribnica na Pohorju, **NAŠ PRIJATELJ INVALID**; Mentorica: Nevenka Kutin
- 75 NIKA STRAŠEK, 6.a., OŠ Olge Meglič, Ptuj, **INVALID IN NJEGOVO DELO**, Mentorica: Vlasta Mlinarič
- 74 ALJAŽ ŠULIGOJ, 6.r., OŠ Čepovan, **GOZDAR**; Mentorica: Zdenka Plesničar
- 1 ALJOŠA INTIHAR, 6.r., OŠ Toneta Šraja Aljoše, Nova vas, **DRUŽINA IN INVALID**; Mentorica: Martina Kočevar
- 34 NEJC SELJAK, 6.a., OŠ Žiri, **MOJ STRIC JE INVALID**, Mentorica: Maja Brezovar
- 112 VITA ŠMON, 8.b., OŠ Neznanih talcev, Dravograd, **MOJA SPREMLJEVALKA PIKA**, Mentorici: Darja Lesnik in Simona Jerčič Pšeničnik
- 60 MIHA KRIŠTOFELC, 8.r., OŠ Podgorje pri Slovenj Gradcu, **INVALIDI IN NJIHOVO DELO**; Mentorica: Helena Korat
- 147 MATJAŽ ČELAN, 8.r., OŠ Gorica, Velenje, **SKUPAJ V DOBREM IN SLABEM**; Mentorica: Nevenka Smolčnik
- 140 TADEJ LESKOŠEK ZMAGAJ, 8.a., OŠ Mežica, **CENIMO ŽIVLJENJE**; Mentorica: Mirjam Lapanja
- 146 NASTJA VEZOVIK, 8.r., OŠ Remšnik, **INVALID IN NJEGOVO ŽIVLJENJE**; Mentorica: Valerija Tertinek
- 142 PIA LUCIJA KRALJ, 8.b., OŠ Gorica, Velenje, **PIJINA ZGODBA**; Mentorica: Vesna Penec
- 79 NEŽA VIPAVC, 8.r., OŠ Gorica, Velenje, **VSI RAZLIČNI IN VENDAR VSI ENAKI**; Mentorica: Nevenka Smolčnik
- 14 JURE RAČNIK, 9.r., OŠ Prežihovega Voranca, **DRUŽINA Z INVALIDOM, ŽIVLJENJE MOJEGA SORODNIKA INVALIDA**; Mentorica: Vanja Benko
- 38 NINA KOŠIR, 9.b., OŠ Antona Globočnika, Postojna, **INVALIDI V DRUŽINI**; Mentorica: Petra Košnik
- 151 DARJA ŠPAN, 9.a., OŠ Črna na Koroškem, **DRUGAČNOST NI OVIRA ZA SREČNO ŽIVLJENJE**; Mentorica: Milena Mesner
- 153 MAŠA BEDRAČ, 9.c., OŠ Petrovče, **ŽIVLJENJE, KOT GA PIŠE USODA**; Mentorica: Suzana Filipčič, prof. slovenščine
- 28 LEJA KOČUNIK, 9.r., OŠ Remšnik, **INVALIDI IN DRUŽINA**; Mentorica: Valerija Tertinek
- 56 LUCIJA SKARLOVNIK, Srednja šola Slovenj Gradec in Muta, OT1 **KOŠČEK DOBROTE ZA LJUDI, KI SO DUGAČNI OD NAS**; Mentorica: Anica Ačko
- 98 BARBARA HIP, Srednja šola Slovenj Gradec in Muta, OT1, **ŽIVALI - DRAGOCENI SPREMLJEVALCI IN ŽIVLJENJSKI SOPOTNIKI INVALIDOV**; Mentorica: Andreja Breznik
- 94 JANA MATAVŽ, Srednja šola Slovenj Gradec in Muta, PV3, **ŽIVALI LAHKO POLEPŠAJO INVALIDOV VSAKDAN**; Mentorica: Andreja Breznik
- 37 ROBERT LOGAR, Srednja šola Slovenj Gradec in Muta, OT2, **KO UDARI KOT STRELA Z JASNEGA**; Mentorica: Andreja Breznik

SEZNAM SODELUJOČIH ŠOL

- Osnovna šola Narodnega heroja Rajka Hrastnik, podružnica Log
- Osnovna šola Narodnega heroja Rajka Hrastnik, šola s prilagojenim programom
- Osnovna šola Narodnega heroja Rajka Hrastnik, podružnična šola DOL
- Osnovna šola Črna na Koroškem
- Osnovna šola Dr. Jožeta Pučnika, Črešnjevec
- Osnovna šola Bakovci
- Osnovna šola Košana
- Osnovna šola Bistrica
- Osnovna šola Antona Globočnika, Postojna
- Osnovna šola Neznanih talcev, Dravograd
- Osnovna šola Šentjanž pri Dravogradu
- Osnovna šola Šava Kladnika, podružnica Loka pri Zidanem mostu
- Osnovna šola Žiri
- Osnovna šola Cerknica, podružnica »11. maj« Grahovo
- Osnovna šola Toneta Šraja Aljoše, Nova Vas
- Osnovna šola Notranjski odred Cerknica
- I. Osnovna šola Žalec
- II. Osnovna šola Žalec
- Osnovna šola Vransko-Tabor
- Osnovna šola Petrovče
- Osnovna šola Cirila Kosmača, Piran
- Osnovna šola Ribnica na Pohorju
- Osnovna šola Remšnik
- Osnovna šola Radlje ob Dravi
- Srednja šola Jesenice
- Osnovna šola Koroška, Bela
- Osnovna šola Toneta Čufarja, Jesenice
- Srednja šola Slovenj Gradec in Muta
- Osnovna šola Muta
- Osnovna šola Mladika, Ptuj
- Osnovna šola Ljudski vrt, Ptuj
- Osnovna šola Olge Meglič, Ptuj
- Osnovna šola Ljudski vrt, podružnica Grajena
- Osnovna šola Karla Destovnika Kajuha, Šoštanj
- Osnovna šola Antona Aškerca, Velenje
- Osnovna šola Antona Aškerca, Velenje, podružnica Pesje
- Osnovna šola Mihe Pintarja Toleda, Velenje
- Osnovna šola Gorica, Velenje
- Osnovna šola Dobrovo
- Osnovna šola Dobrovo, Podružnična šola Kojsko
- Osnovna šola Ivana Roba Šempeter pri Gorici, Podružnična šola Vogrsko
- Osnovna šola Solkan, podružnična šola Grgar
- Osnovna šola Solkan, podružnična šola Trnovo
- Osnovna šola Kanal
- Osnovna šola Ivana Roba, Šempeter pri Novi Gorici
- Osnovna šola Branik
- Osnovna šola Deskle
- Osnovna šola Kozara, Nova Gorica, (šola s prilagojenim programom)
- Osnovna šola Solkan
- Osnovna šola Milojke Štrukelj, Nova Gorica
- Osnovna šola Čepovan
- Osnovna šola Lucijana Bratkoviča – Bratuša, Renče
- Osnovna šola Poljčane
- Osnovna šola Pohorskega odreda, Slovenska Bistrica
- Osnovna šola Antona Ingoliča, Pragersko
- Osnovna šola Podgorje pri Slovenj Gradcu
- Osnovna šola Mislinja
- Osnovna šola Martina Krpana, Ljubljana
- Osnovna šola Cerklje ob Krki
- Osnovna šola Leskovec pri Krškem
- Osnovna šola Mežica
- Osnovna šola Prežihov Voranc, Ravne na koroškem
- Osnovna šola Juričevega Drejkca, Ravne na koroškem

Aljoša Intihar

6.r., OŠ Toneta Šraja Aljoše, Nova vas, Mentorica: Martina Kočever

DRUŽINA IN INVALID

V ponedeljek, ko sem bil še v prvem razredu, je mamico zadela kap.

Jaz nisem vedel, da jo je kap. Zjutraj sem šel na kombi in odšel. V šoli sem se imel zelo lepo. Ko sem prišel domov, ni bilo mamice doma. Spraševal sem se, ali ima roditeljski sestanek. Nato mi je oči povedal, da je mami v bolnici. Jaz sem mislil, da je zamenjala službo. Nato je oči povedal, da jo je kap. Jaz nisem vedel, kaj je kap. Nato mi je razložil. Pomislil sem, ali bo mami umrla ali živela.

Drug dan sem v šoli povedal, da je mami zadela kap. Učiteljica Petja je dejala, da bomo za mamico narisali nekaj slik. V petek je prispela domov. Videl sem, da je na vozičku. Mislil sem, da bo celo življenje invalid. A zdravnik je dejal, da bo čez pet dni lahko že hodila. Dva dni zatem se je mami že nasmehnila. Čez nekaj dni je že hodila. Zdaj mi večkrat pomaga pri nalogi.

Lahko sem zelo srečen, da jo imam. In nikomur je ne dam. In hvala, da jo imam.

ANNA VIDOVIĆ, 3.b., OŠ Gorica, Velenje; Mentorica: Mihaela Britovšek

NINO MORENO KOREN, 5.b., OŠ Mihe Pintarja Toleda, Velenje, **PRIJATELJSTVO**; Mentorica: Klavdija Vidak

Tine Pogač

6.r., OŠ Ribnica na Pohorju, Mentorica: Nevenka Kutin

NAŠ PRIJATELJ INVALID

Zbudili smo se v lep sončen dan. Vsi smo nekam hiteli, eni v službo, drugi v šolo. Ko smo prišli domov, nas je pretresla strašna novica.

Naš prijatelj je bil planinec in s prijateljem sta se odpravila visoko v gore, kjer mu je spodrsnilo in je padel v prepad. Njegov prijatelj je poklical gorsko reševalno službo. Reševanje je bilo zelo težavno. Odpeljali so ga s helikopterjem na zdravljenje v klinični center. Vsi, ki ga poznamo, smo takrat imeli samo eno željo, da bi si čim prej opomogel in se zopet podal v gore. Naše želje se niso uresničile. Po šestih mesecih zdravljenja se je vrnil domov na vozičku. Takrat

se je za njega začelo drugačno življenje. Gore opazuje od daleč, prebira knjige in brska po internetu o gorah. Večkrat rad pogleda slike, ki so mu ostale v spomin na uspešne vzpone. Vesel je vsakega, ki si vzame čas, da z njim poklepeta. Zelo je vesel, če ga kdo odpelje na sprehod, od koder vidi gore, ki so mu še vedno velika ljubezen. Večkrat gremo z družino k njemu na obisk. Vedno nas toplo sprejme z nasmeškom na obrazu.

Pripoveduje nam o svojih gorskih pustolovščinah, ki jih je doživel, vendar vedno poudari z žalostnim tonom, da tega nikoli več ne bo.

Liam Marc Baša, Zoja Izabela Marc, Jakob Maj Šajina

4.r., OŠ Ivana Roba, Šempeter pri Gorici, POŠ Vogrsko, Mentorica: Katarina Tischer Gregorič

LUKČEVE SANJE

Luna na nebu, sonce na dnu,
izmenjujeta se, kdo zdaj bo tu:
Ko luna gre v zrak, je sonce na dnu.

Ko noč se poslovi,
za njo se dan zbudi:
In ko dan nekam zbeži,
Posebni otrok sladko zaspi.

Ko se posebni otrok zbudi,
se na postelji igra z živalmi.

Ko se igrajo,
se vedno radi imajo
in se nikoli ne kregajo.

Nato gre sonce na dno,
posebni otrok v posteljo,
luna pa na delo.

Tim Vinkler

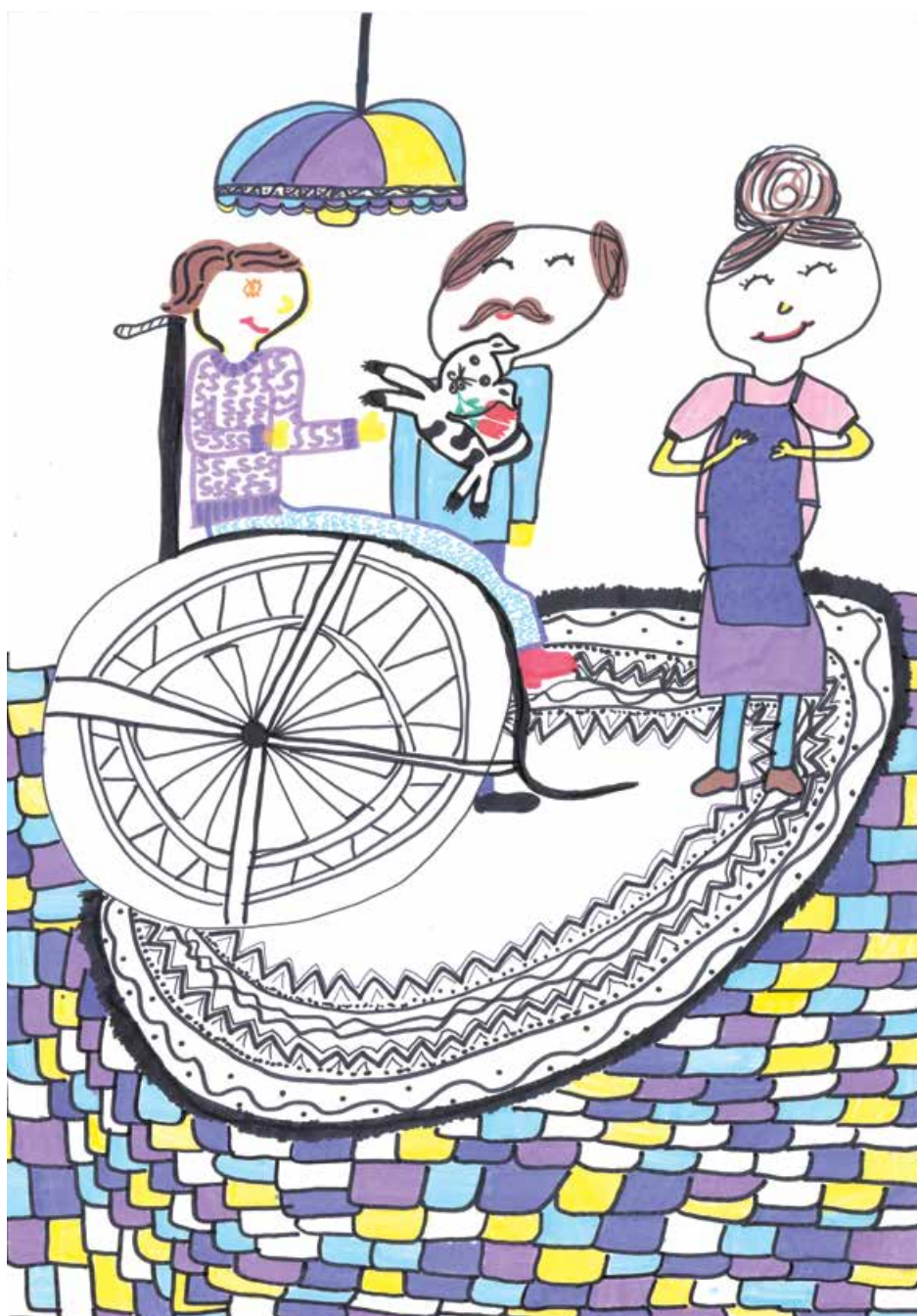
3.a., OŠ Olge Meglič, Ptuj, Mentorica: Barbara Majhenič

DRUŽINA Z INVALIDOM

Poznam družino, v kateri živi invalid. Imajo avto za invalide. V hiši imajo dvigalo. Lahko se pogovarja z nami. Pomagati mu morajo na posteljo in v avto. Ima posebno žlico, ki jo uporablja pri hranjenju. Ker ne more sam piti, mu kozarec nesemo k ustom. Obuti mu moramo čevlje in obleči oblačila. Rad tudi kadi, zato mu morajo prižgati cigareto.

Jaz se z njim rad pogovarjam in takrat je zelo vesel, ker mu popestrim čas.

Kljub temu, da se težko premika, je vedno dobre volje.

AURORA AMBROŽ, 2.a., OŠ Lucijana Bratkoviča-Bratuša Renče, Mentorica: Iva Vičič

ANĐELA TRIVUNČIČ, 3.c., OŠ Narodnega heroja Rajka Hrastnik, POŠ Dol pri Hrastniku, BODIMO SOLIDARNI; Mentorica: Ksenija Klopčič

Jure Tosja Pungertnik

4.a., OŠ Antona Aškercia Velenje, Mentorica: Nika Kočevarak

PESEM O INVALIDIH

Invalidi so ljudje
takšni kot mi,
včasih srečnejši,
včasih bolj žalostni.

Za njih pa velja,
da rabijo več pomoči,
zato pa z roko v roki
boljši smo vsi.

LOVRO MARJANOVIČ, 4.a., OŠ Poljčane, POMAGAL SEM INVALIDU; Mentorica: Leonida Golob

IDA PRELOŽNIK, 3.r., OŠ Gorica, Velenje, Mentorica: Nevenka Brešar

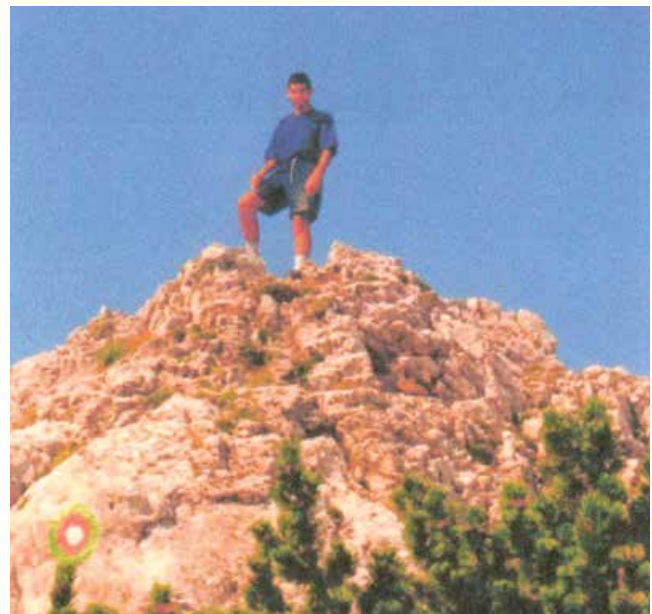
EVA PEKLAR, 3.a., OŠ Ljudski vrt Ptuj, Mentorica: Sonja Pučko

DRUŽINA Z INVALIDOM ŽIVLJENJE MOJEGA SORODNIKA INVALIDA

Vsako leto sem starejši in vedno bolj spoznavam, da med nami živi veliko invalidov – ljudi, ki so prikrajšani za normalno življenje. Združujejo se v društvih invalidov za slepe in slabovidne, gluhe in naglušne, paraplegike, s prirojenimi ali pridobljenimi napakami Tako povezani se lažje borijo za svoje pravice v družbi.

Jaz spoznavam drugačno življenje invalida v svoji družini. Mamin bratranec Jani je sedaj star 30 let in je invalid že od rojstva. Med porodom so njegovi možgani ostali nekaj minut brez kisika in to je povzročilo, da težko govori, prizadeti pa sta tudi njegova desna roka in noga. Zaradi cerebralne paralize je moral obiskovati Osnovno šolo Juričevega Drejčka s prilagojenim programom. Po končanem osnovnem šolanju so ga vključili v Zavod za invalidne osebe v Črni, kjer je ob delu začel spoznavati veščine samostojnega življenja. Sprva se je vsak dan zjutraj s kombijem vozil v Črno na delo in se popoldan vračal domov, sedaj pa je zaposlen v invalidski delavnici v Železarni Ravne. Vesel je, da ima zaposlitev, čeprav se svojim zaslužkom ne bi mogel sam preživljati. Zanj še vedno skrbi njegov oče in njuna skupna ljubezen so potovanja. Prepotovala sta že veliko evropskih držav, zelo rada pa hodila v gore. Osvojila sta že mnogo vrhov v Sloveniji. Janijevo okno v svet je tudi internet. Rad bere, kar ga zanima, še posebej pa rad spremlja šport. K Janijevemu boljšemu počutju prispeva tudi družba. Enkrat letno dobi novo opornico za roko in primerne ortopedske čevlje in tudi za njegovo bivanje na morju prispevajo.

Zdravje je naše največje bogastvo. Tega se običajno zavemo šele takrat, ko vidimo, s kakšnimi težavami in problemi se spopadajo družine, v katerih živi invalidna oseba, ki v vsakdanjem življenju potrebuje pomoč svojih najbližjih. Pri nas na šoli že vsa leta pridno zbiramo plastične zamaške. S svojim dejanjem pomagamo, da kdo morda prej dobi voziček ali novo protezo.

Veseli sem, da živim v mestu Ravne na Koroškem, ki je prejelo priznanje invalidom prijazno mesto. Vem, da se pristojni trudijo pomagati vsem, ki pomoč potrebujejo.

Tian Jagodnik

Klara Pavzin, 1.r., OŠ Košana, Mentorica: Marija Mršnik

PESMICA ZA JURETA

Trilili, tralala,
ta pesmica je za Jureta.
Mi se veselimo
In vsem jo bomo podarili.
Juretu brez rok in nog,
pa še vsem drugim ljudem naokrog
jo bomo dali!
Trilili, tralala,
mi radi pomagamo,
se veliko pogovarjamo
in vse je lepo!

PIA DROLČ, 1.a., OŠ Vransko-Tabor, DEKLICA JE FANTU BREZ ROK PRIPRAVILA SENDVIČ, DEČEK POTISKA DEKLICO NA VOZIČKU; Mentorica: Lejla Jahjefendić

Andreja Seljak

7.a., OŠ Kanal, Mentorica: Irena Kočevar Križnič

MOJ SORODNIK JE INVALID

Imam bratranca Roka,
ki se nikoli ne joka.

Hodi v posebno šolo,
kjer se učijo risati in plesati kolo.

Ima 13 let

in rad igra nogomet.

Je velik in malo debel

in jeclja, ko je vesel

in ko je vesel, se smeji in kriči,

da še medved pred njim zbeži.

Oči kot Kitajček ima,
pred njim nič skriti se ne da.

Ko kakšno ušpiči,

pogleda tako,

da mamino jezo takoj uniči.

Rok je zabaven

in v šoli tudi slaven.

Ko mimo gre, me pozdravi in pravi:

»Dober dan, gospodična!

Danes si pa zelo lična!«

HANA ZAVRL, 3.a., OŠ NH Rajka Hrastnik, Log, Z INVALIDOM NA SPREHODU; Mentorica: Rosana Kovačič

ANEJ KOPINA BOŽIČ, 6.a., OŠ Leskovec pri Krškem; Mentorica: Ana Antolič Miler

TJAŠA KOCIPER, 4.AV, SŠ Jesenice, POROKA (INVALID NA VOZIČKU IN NJEGOVA ŽENA); Mentorica: Metka Žnidar

Anže Logar, 5.r.

OŠ Notranjski odred Cerknica, podružnica »11.maj« Grahovo, Mentorica: Sabina Šparemblek

DRUŽINA Z INVALIDOM

Življenje z invalidom je za nas, ki v družini nimamo invalida težko razumljiva. Nekateri se rodijo z napako in so zaznamovani kot invalid že ob rojstvu. Drugi pa postanejo invalidi ob raznih nesrečah.

Sprejeti invalida v družino je velika preizkušnja. Družina omogoča invalidu, da spozna okolico v kateri živi. Vozijo ga v šolo. Skrbijo zanj in se družijo z njim. Spoštujejo njegove navade in vedenje. Družina pomaga invalidu pri različnih opravilih. Z njim se odpravijo na različne počitnice, potovanja, izlete... Nekateri invalidi si pri hoji pomagajo z različnimi

pripomočki: invalidski voziček, voziček na motor, hodulje... Veliko večinoma težkih invalidov za vsakodnevna opravila potrebuje pomoč spremljevalca. Največkrat so to najožji člani njegove družine, ki morejo biti strokovno poučeni o invalidovih zdravstvenih potrebah. Za spremembo vsakdana invalid lahko obiskuje službo katero je prilagojena njegovim zmožnostim. To so invalidske delovne organizacije (delavnice za ročna dela). Invalid se najbolje počuti v okolju, kjer je enakovreden neinvalidom. To so zdravilišča, morska letovišča. V vodi se invalidnosti ne opazi. Vsak invalid najmanj želi, da ga okolica ne sprejme in ga gleda z začudenimi očmi.

ANJA VIDIC, II. OŠ Žalec, Posebni program A, INVALID V DRUŽINI; Mentorica: Brigita Mršić

SONJA ŽAVSKI, 9.r., II. OŠ Žalec, INVALIDI V DRUŽINI; Mentorica: Brigita Pinter

MAŠA MARINIČ, 4.r., OŠ Solkan, POŠ Grgar; mentorica: Petra Jedrlinič

Emma Hočevar

5.a., OŠ Martina Krpana, Ljubljana, Mentorica: Petrina Faktor

MOJA SESTRIČNA KARIN

Imam veliko bratrancev in sestričen, a najljubša mi je sestrična Karin. Stara je osem let in ima brata dvojčka.

Nekoč smo imeli piknik. Odrasli in otroci smo se igrali različne igre. Igrali smo se z žogo, se lovili in se vozili s kolesi. Pri igri smo posebej pazili na Karin, saj ima težave pri gibanju in skoraj nič ne govori. S sabo je imela novo kolo s pomožnimi kolesci. Držala sem jo, ko se je vozila po igrišču. Toda hotela se je samostojno in me je z roko odrivala stran. Za hip sem jo spustila. Karin je zavila krmilo v levo stran in padla. Udarila se je v glavo in začela na ves glas jokati. Zelo sem se prestrašila in jo hitro pobrala s tal. Pritekli

sta njena in moja mama in jo odnesli v kopalnico. Na čelo, kjer ji je zrasla buška, sta dali obkladek. Mirili sta Karin in ji menjavali obkladke. Jaz sem stala poleg in prestrašeno gledala kaj se bo zgodilo. Karin je kar naprej jokala in jokala ter kazala na boleče mesto. Kar nekaj časa je trajalo, da se je pomirila. Bilo mi je zelo hudo, ker je padla ravno takrat, ko sem jo jaz varovala. Huda poškodba bi lahko še poslabšala njeno stanje. K sreči se je vse dobro končalo.

Karin imam zelo rada in se veselim vsakega njenega še tako majhnega napredka.

NELI NAHTIGAL, 1.c., OŠ Karla Destovnika-Kajuha, Šoštanj, Mentorici; Mateja Čokelc, Saša Kokol

INVALIDI IN DRUŽINA

Pred kakšnim letom dni sem spoznala družino, ki jo je doletela nepopravljiva nesreča. Njihov najmlajši sin Jakob se je pred tremi leti ponesrečil z motornim kolesom. V nesreči si je zlomil hrbtenico in izgubil vid.

Ko smo nekega dne bili na obisku, je ogovor nanesel na Jakoba. Njegova mama je s solzami v očeh razlagala, kako jim je ta tragična usoda spremenila življenje v družini. Priznala je, da je zelo težko živeti s slepim človekom, ki je priklenjen na invalidski voziček. Ob teh besedah se ji je orosilo oko. Videla sem, da ji je neizmerno hudo. V tistem trenutku sem si najbolj želela, da bi za hip njene misli usmerile drugam. Prekinila sem jo in s tihim glasom prosila, če lahko grem k Jakobu v sobo, da bi se lahko z njim malo pogovarjala. Jakobova mama je za trenutek umolknila, nato pa me je pospremila v sobo. Globoko v sebi sem čutila tiho negotovost, saj nisem vedela, kako me bo Jakob sprejel. Ko sem vstopila, se je obrnil k vratom ter vprašal, kdo je prišel. Predstavila sem se mu in mu dejala, da bi se rada z njim pogovarjala. Prijazno se mi je nasmehnil in v sebi sem začutila veliko olajšanje. Izrekel mi je dobrodošlico in začel sam od sebe pripovedovati. Začutila sem, da se je Jakob sprijaznil z usodo. Sprva so bili njegovi stavki skopi, bil je zadržan. Povedal mi je, da se še danes nerad spominja usodnega dne, ko mu tragična nesreča za vedno spremenila življenje. Zgodila se je nekega petkovega večera, ko se je odločil, da se bo s svojim jeklenim konjičkom odpeljal na kavo s prijatelji. Njegova mama mu je nasprotovala, saj jo je bilo strah, da bi se mu kaj pripetilo, ker je zunaj deževalo, cesta pa je bila mokra in spolzka. Ugovarjal ji je ter se na njeno prepričevanje ni oziral. Ko se je peljal proti Mariboru, mu je dež zasenčil pogled in nasproti mu je z neznosno hitrostjo pripeljal avto. Nesreče ni bilo mogoče preprečiti. Jakoba je s ceste zaneslo v jarek ob reki Dravi, pri tem pa je močno udaril z glavo in hrbtenico ob tla. Udarec je najbolj prizadel predel možganov za vid. Padel je v nezavest, prebudil se je šele naslednji dan v bolnišnici, kjer so ga že ča-

kali njegovi najbližji. Videti jih ni mogel, zato se je prestrašil. Zdravniki so mu vse razložili. Novica ga je močno pretresla. Ko je spoznal, da ne bo več hodil in ne videl, je njegovo življenje izgubilo smisel n si je želel, da nesreče ne bi preživel. Vendar je življenje teklo dalje in sčasoma je se je vdal usodi.

Opogumljati ga je začela misel, da bi se lahko zgodilo še huje – lahko bi tudi umrl. Misel, da je preživel, ga je začela osrečevati in iz dneva v dan je začel bolj ceniti življenje. Pogum in vztrajnost so mu vlivali tudi njegovi starši, brat in sestra. Vsi so se še kako zavedali, da je Jakobova nesreča spremenila tudi njihov vsak dan in da bodo morali veliko svojega časa posvetiti svojemu najmlajšemu bratu in sinu. Sprva je bilo težko, saj je mama pustila službo, da je lahko skrbela za sina, saj je potreboval pomoč pri vsaki stvari. Kmalu po nesreči so se preselili v hišo, saj so takrat še živeli v bloku, kjer ni bilo dvigal, kar je za Jakoba predstavljalo največjo oviro. Družina se je znašla v finančni stiski, saj so kupili hišo ter Jakobu nudili najboljše zasebne fizioterapevte in maserje. Vendar niso obupali in uspelo jim je.

Danes so se že navadili na takšen način življenja ter se s tem soočajo z dvignjeno glavo in Jakobove nesreče več ne jemljejo kot kruto usodo, ampak kot neko novo izkušnjo, ki vsem predstavlja izziv in vsi danes še bolj cenijo življenje.

Napočil je čas, ko smo se morali odpraviti domov. Jakobovo pripovedovanje je prekinil glas moje mame. Poslovila sva se, v sebi pa sem čutila neizmerno zadovoljstvo, saj sem vedela, da je Jakob danes srečen človek. Ob ljudeh, ki jih ima ob sebi, lahko živi povsem normalno življenje. Pred kratkim pa sem izvedela, da se je Jakob včlanil tudi v šahovski krožek, kjer se je tudi zaljubil. Ima punco, ki ga ima rada in ga sprejema takšnega, kakršen je. Novica me je zelo razveselila in tudi sama mu iskreno želim, da bi bil vedno srečen in da bi odslej vsak njegov vsakdan zasijal v vsej svoji popolnosti.

TIMEJA HOJAK, 5.r., OŠ Milojke Štrukelj, Nova Gorica, INVALID; Mentorica: Barbara Kožlin

INES JELENEC, 3.AV, SŠ Jesenice, MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE; Mentorica: Marisa Monti

Jana Dokl in Anja Korošec

3.a., OŠ Olge Meglič, Ptuj, Mentorica: Barbara Majhenič

BREZ DLANI

Moj prijatelj Maj
je pravi direndaj,
čeprav je brez dlani,
se carta cele dni.

V šoli je vsem v ponos,
četudi je bos,
rad se igra in cepeta,
kar copat si obuvat ne zna.

KLARA DUJMOVIČ, 2.b., OŠ Antona Globočnika Postojna; Mentorica: Petra Košnik

Hana Marovt

5.a., OŠ Antona Aškercia Velenje, Mentorica: Sabina Česko

NATEČAJ S TEMATIKO »INVALIDI«

Učenci 5. a razreda so pri pouku umetnostnih besedil pri slovenščini spoznali avstralsko ljudsko pravljico Kljunaš Gaja-dari in s pomočjo te vsebine bolj na široko obravnavali invalide in invalidnost med nami. Že sama pravljica na nek način ponuja pojem drugačnosti, učenci pa so pri samostojnem poustvarjanju to skušali opisati z junakom, ki se znajde v svetu drugačnih in posebnih. Bodisi da se s tem sooči že ob rojstvu ali se mu kaj zgodi tekom življenja, bodisi da mu je ta lastnost v breme ali pa v korist.

Sabina Česko, prof.

Vrsta: krokonet

Mešanec: krokodil in netopir

Ime: Pingi-pang

Lastnosti: po mami ima dolg rep, ostre zobe in zna plavati. Po očetu pa ima krila, ostre kremplje in glavo podobno netopirju.

Nekega dne se je Pingi-pang sprehajal z mamo, ki je bila velik krokodil ob reki Nil. Mama mu je rekla, da naj jo počaka na bregu, medtem ko gre ona malo plavat v reko. Pingi-pang se je usedel na tla in čakal. Kar naenkrat je zaslišal, da se nekdo plazijo po travi. Pingi-pang ni videl ničesar, saj je imel po očetu,

ki ga je zapustil, odličen sluh, vendar je bil slep. Spet je zaslišal, da se je nekdo premaknil v travi. Postalo ga je strah, zato je spustil edini zvok, ki ga je znal, vendar ga mama ni slišala, saj je bila v vodi. Kar naenkrat pa se je napadalec dvignil in glasno zasikal. Pingi –pang je spoznal, da ga napada naočarka in se je pognal v beg. Slišal je, da mu kača sledi. Ni vedel, kam teče, kar naenkrat pa je spoznal, da mu je zmanjkalo tal pod nogami. Razpel je svoja krila in ugotovil, da leti. Bil je vesel, da se je znebil napadalca, vendar ga je skrbelo, da ne bo našel poti do mame. Kmalu je slišal mamine klice in ugotovil, da ga išče. Sledil je zvoku in kmalu prišel do mame. Povedal ji je, kaj se mu je zgodilo in postal je pravi junak, saj je kobri pobegnili.

Nejc Seljak

6.a., OŠ Žiri, Mentorica: Maja Brezovar

MOJ STRIC JE INVALID

Moj stric Silvo je postal invalid zaradi trhlega drevesa, ki ga je oplazilo po hrbtu.

Po nesreči je bil še nekaj tednov v komi. Ko se je zbudil iz kome, se ni zavedal kje je in zakaj. Zdravniki so mu počasi pojasnjevali, kaj se mu je zgodilo. Redno smo ga obiskovali v bolnišnici in mu tudi mi pripovedovali, kaj se dogaja. Ti trenutku so bili, tako zanj, kot za nas, zelo težki. Zdravniki so nam ob vsakem prihodu vlivali novih upov, ki smo jih bili v tistem času še posebej potrebni. Iz Kliničnega centra so ga premestili na Sočo, kjer je potekalo leto dni rehabilitacija. Po premestitvi na Sočo, smo ga smeli ob vikendih pripeljati domov. Vožnja je bila zanj zelo utrujajoča, vendar pa je zelo rad prihajal domov. Doma ga je bila še posebej vesela njegova mami.

Lani so ga odpustili iz Soče saj je napredoval toliko, da se lahko danes, krajši čas, giblje s pomočjo hojce. Zardi hude poškodbe hrbtenice in nog bo verjetno še dlje časa uporabljal poleg hojce še voziček. Vsak dan hodi s hojco. To je za njega zelo naporno. Ko naredi krog pa se ustavi na vasi, kjer se pogovarja s sosedi. V veliko pomoč sta mu njegova mami in sestra.

Začel je s priučevanjem na avto, ki je prilagojen za invalide. Velikokrat sem slišal, ko je moja prababica govorila, da nesreča nikoli ne počiva.

Za strica Silvota to, še kako drži, saj se je ponesrečil pri delu v gozdu, katerega je opravljal že iz mladosti in je to delo opravljal še posebej rad.

*Ne moremo oz. odsvetujemo raztegnitev slike.
Poruši se prelom in poveča se število strani.*

NIKA CERKVENIK, KAJA FILEJ MATJAC, MALI GREGORIČ, LANA JAKONČIČ, ROK KOBAL, LINA KRANJC, PATRIK SAKSIDA, HANA STEPANČIČ, ŠPELA TRIEP SIMONE, MATJAŽ VENDRAMIN, LANA VUGA 1.c., LEJLA BENEDITIČ, KATJA GOLJA, AJDA KONCUT, HANA PRINČIČ, ANI PERKO, LUKA SIMČIČ, ALEN PERŠO-LJA, TIA VENDRAMIN, 3.c., OŠ Dobrovo, POŠ Kojsko; Mentorica: Katarina Golob

KLARA ŽIBERT, 7.r., OŠ Cerklje ob Krki, Mentor: Drago Ivanšek

Robert Logar

OT2, SŠ Slovenj Gradec in Muta, Mentorica: Andreja Breznik

KO UDARI STRELA Z JASNEGA

V vsakdanjem življenju se srečujemo z mnogimi težavami, nad katerimi nekateri prehitro obupajo. Žal pa vsi vemo, da je včasih težko. Ko družino udari kot strela z jasnega tako huda stvar, kot je neozdravljiva bolezen otroka, se počutiš strašno, ne veš ne kako ne kam in se vedno znova sprašuješ: Zakaj ravno on? To vprašanje se ti ponavlja v glavi dan za dnem, a odgovora ni.

Ko sva pred 16 leti z bratom prijokala na svet, bi naj bil to naj-srečnejši dan, ki pa se je v tistem trenutku spremenil v strah, jok in nemoč, saj je brat Rene utrpel poškodbo možganov in nihče ni vedel, ali bo to preživel ali ne. Po prvem letu najinega življenja, ki ga je Rene preživel več v bolnici kot pa doma, pa so zdravniki povedali diagnozo – huda oblika cerebralne

paralize in epilepsija. Posledica te bolezni pa, da Rene ne bo nikoli hodil niti govoril in bo odvisen od naše pomoči 24 ur na dan. Sledile so terapije v bolnišnici in rehabilitacija vsake tri mesece v Stari gori. Njegovo zdravstveno stanje se je zelo popravilo, saj je uspel, da zavzame štirinožni položaj. Zelo veseli pa se, ko mu berem pravljice in čeprav ne govori, vem, da razume. Vsi domači se veliko ukvarjamo z njim in se učimo od njega.

Mogoče se kdo sprašuje, kako se lahko učimo od Reneja. Njegova potrpežljivost, vztrajnost in dobrosrčnost ti polepšajo dan, mesec in leto. Moja družina si ne zna predstavljati drugačnega življenja in želimo si, da bi lahko tudi drugi ljudje doživeli to drugačnost, da bi znali ceniti to življenje, ki ga živijo.

VERONIKA REDNAK, II. OŠ Žalec, Posebni program A, INVALIDI V DRUŽINI; Mentorica: Brigita Mršič

Nina Košir

9.b., OŠ Antona Globočnika, Postojna; Mentorica: Petra Košnik

INVALIDI V DRUŽINI

Življenje je predvidljivo. Ima vzpone in padce. Včasih ti gre vse po maslu, včasih ti pa vse pade v vodo in lahko postaneš drugačen. Tako drugačen, da lahko postaneš invalid. Invalidi so ljudje, ki niso nič drugačni od nas. Lahko imajo prijatelje, se zabavajo, imajo radi ljubljene ljudi, so zaljubljeni.

Lahko jim zaupaš različne skrivnosti, zaupanja. Vedno bodo na voljo za poslušanje. Imajo tudi svoje družine. Imajo mamo, očeta, brate, sestre, tete, strice... Družine kjer imajo invalida imajo verjetno malo drugačen vsakdanjik, ker se mu morajo prilagajati. Naučijo se živeti s temi prilagoditvami in če jih vprašaš jim to ni nič težko. Veseli so, da imajo

svojega ljubljenega ob sebi. V današnji družbi pa invalidom ne prislужnejo vedno, se jim ne prilagajajo tako kot doma. Invalidi težko dobijo službo, težko zaposlijo invalida, ker menijo, da ne bo opravil dela tako dobro ko človek, ki ni invalid. Morda pa ni vedno tako, morda bi invalid opravil določeno delo bolje. Potrebno je vključevati invalide v vse oblike tako društva kot v službe.

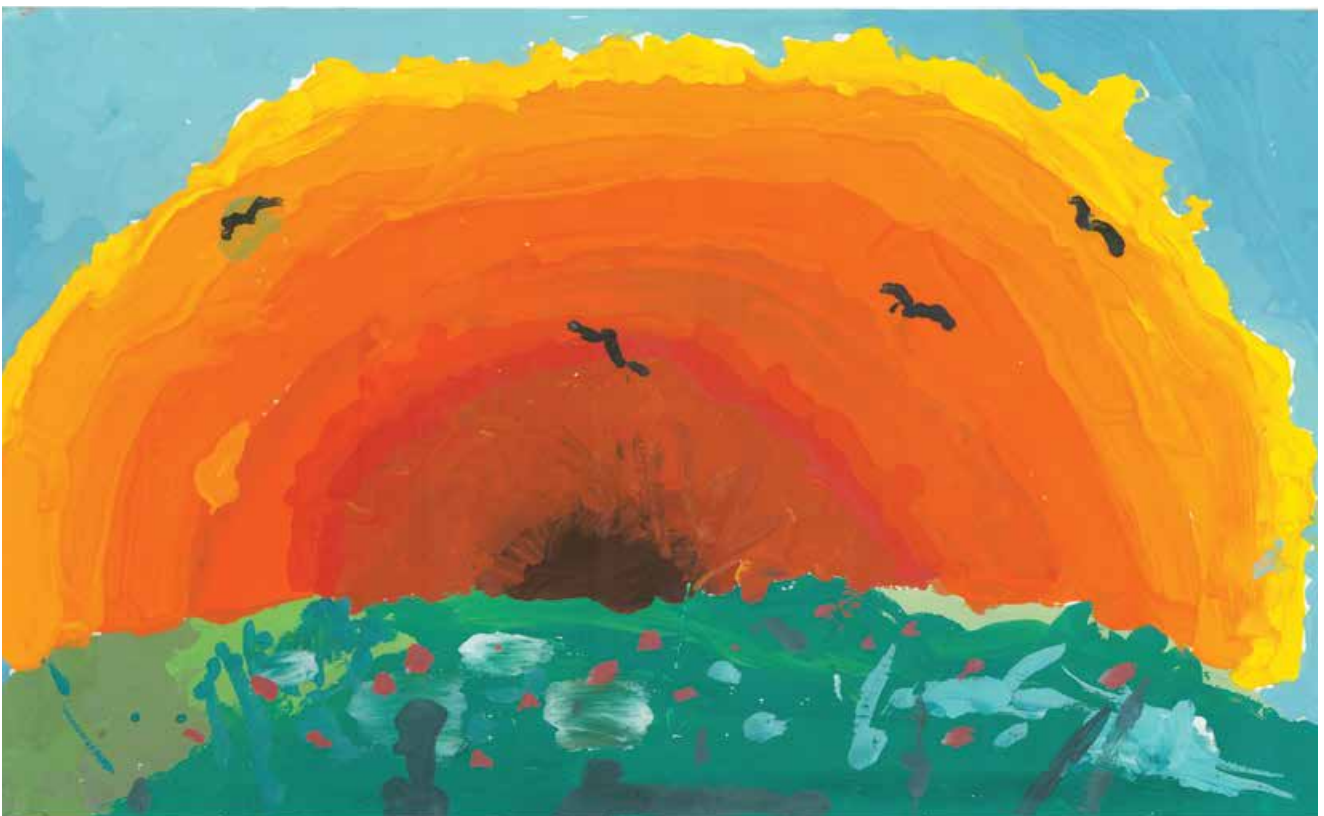
Včasih imajo ti ljudje več volje, moči, vztrajnosti in so lahko zelo uspešni. Poglejmo naše športnike invalide. Dosegajo najboljše rezultate na svetu. Žene jih neverjetna volja do življenja in veseli so, da živijo pa čeprav imajo kakšno pomanjkljivost.

MATJAŽ ALIČ, DARMA FENOS, MAI KARO, LAURA B. ČELAN, TJAŠ P. ČEH, VID ŠALAMIJA, 2.a., OŠ Olge Meglič, Ptuj; Mentorica: Sanja Žarkovič Preac

AMIR TAHIĆ, 9.r., OŠ Juričevega Drejčka, Ravne na Koroškem, *S PRIJATELJICO ZMOREM*; Mentorica: Olga Verčkovnik

VID KRME LJ, 9.r., OŠ Toneta Čufarja, Jesenice, *SONČNI ZAHOD*; Mentorica: Linda Bonavalee (slikanje s čopičem v ustih)

Anemari Fister

7.a., OŠ Bakovci, Mentorica: Olga Hodošček

INVALID V DRUŽINI

Sem invalid
in tudi zvit
moj prijatelj je voziček,
ki je obenem moj konjiček.

Imam prijatelje,
ki me razumejo,
zato sem vedno v družbi
in nisem nikoli sam.

V moji družini,
se ne počutim kot invalid,
imajo me radi takega
kot moram bit.

ZALA KOSI, 8.c., OŠ Ljudski vrt, podr. Grajena, V PARKU; Mentorica: Darja Polner

Lucia Pascolat

6.a., OŠ Kanal, Mentorica: Irena Hočevar Križnič

MOJ SOSED INVALID

Vse se je začelo,
ko je mojega soseda nekaj prijelo.

Naredil je karambol,
zato se je začel pravi boj.

Minilo je veliko let,
a on še vedno na voziček je pripet.

Nikoli več ne bo tako, kot je bilo,
saj vemo,
da pomagati mu ne moremo.

A on je še vedno nasmejan,
saj polno prijateljev ima,
ki v dobro voljo spravijo ga.

MELISA MAVRI, 6.r., OŠ Narodnega heroja Rajka Hrastnika, podružnica Log, šola s prilagojenim programom; Mentorica: Aleksandra Jagarinec

Mojca Pulko

5.b., OŠ Olge Meglič, Ptuj, Mentorica: Simona Jakomini

MOJ PRIJATELJ INVALID

Moj prijatelj cele dneve na vozičku sedi.

V šoli se uči in same petice dobi.

Doma, ko nalogo naredi,

v svoj svet zamisli zbeži.

Misli si, da je previsok

a na nogah zglada kot super junak.

Rad bi znanstvenik postal,

ampak boji se,

da ne bi učilnice zažgal.

Že postal je najstnik.

Pri matematiki račun izračuna $1+3$,

kot bi s prsti tlesknil ti.

Rad se veseli, plesat si želi.

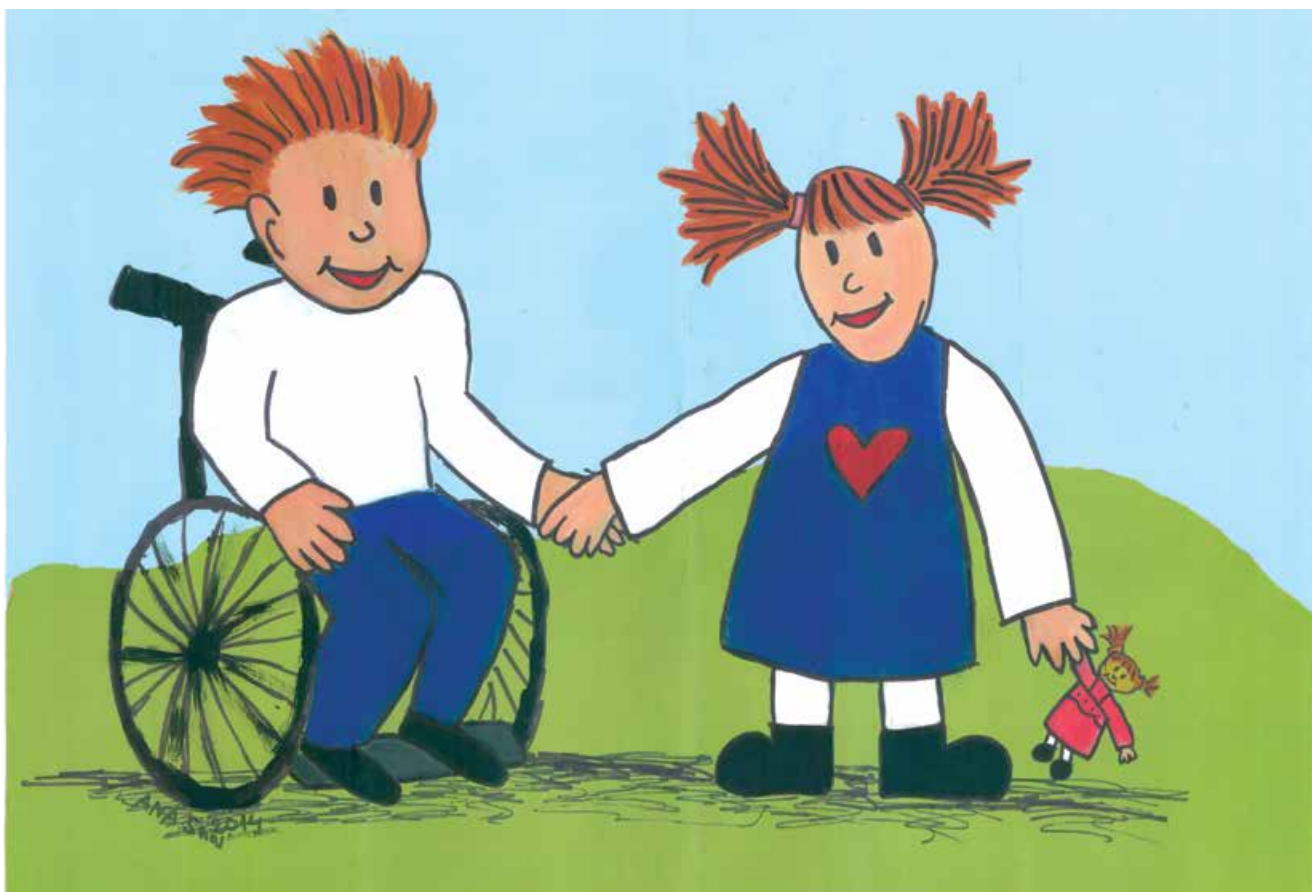
Čeprav ne more, se pa nasmeji.

Rad pantomimo kaže, punce rad jezi.

Je pa dober človek, spoznati ga morate vsi.

Vsi bi bili prijatelji. Veselili bi se skupaj mi.

Prijatelji za vedno

ANA SNOJ, TINA PETRIČ, 8.b., OŠ Notranjski odred Cerknica; Mentorica: Tanja Jenko

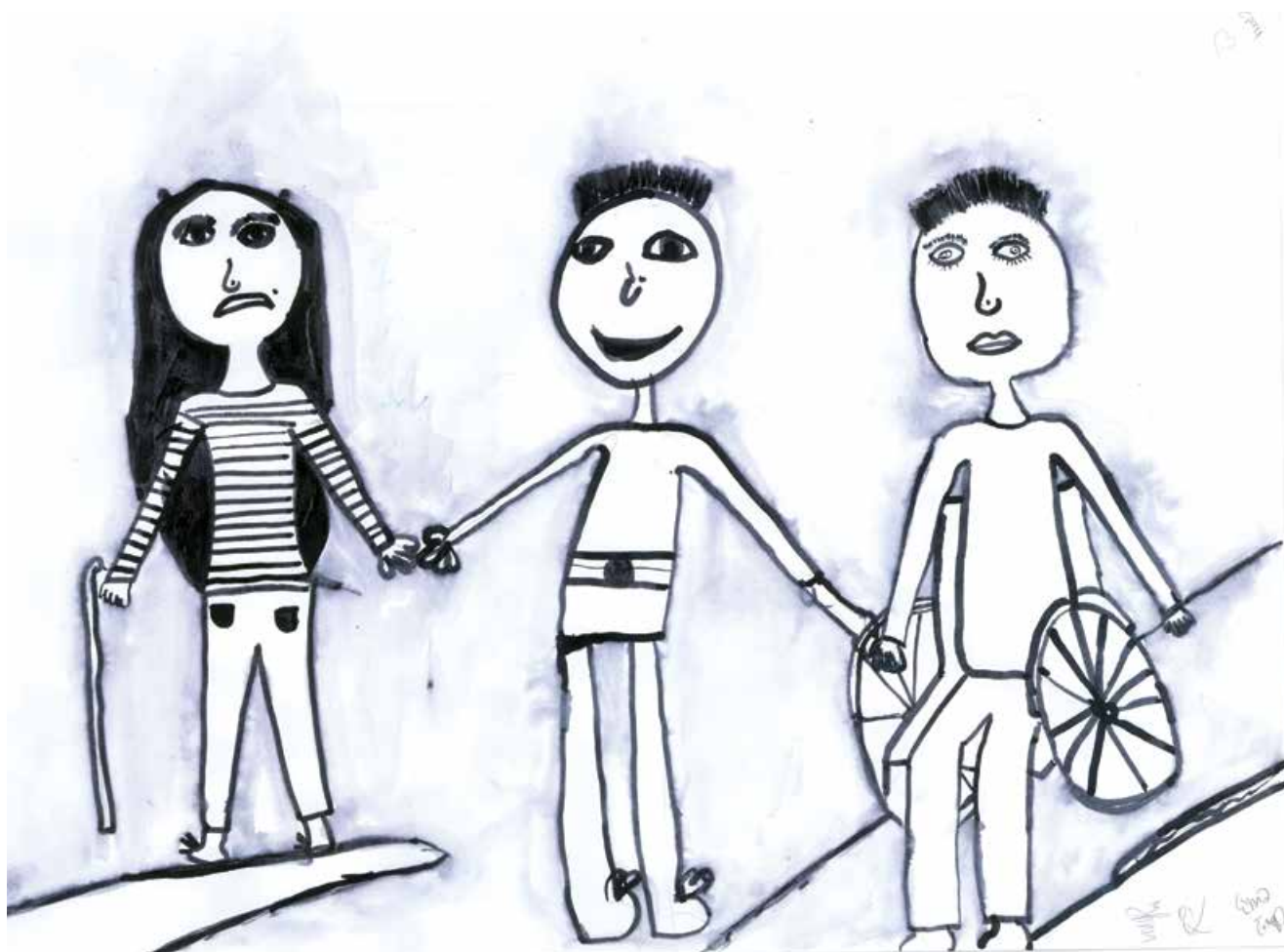
Jan Kos

5.b., OŠ Mihe Pintarja Toleda, Velenje, Mentorica: Katjuša Tisnikar Grčar

PESEM O LJUDEH

Le kako je to mogoče,
da vsi ljudje nismo isti?
Zdravi in veseli...
... nekateri pa so tudi poškodovani in bolni.

Lahko jim pomagam!
Se z njimi poveselimo
in mogoče vsaj za en dan
jim življenje spremenim.

IRMA HRAPIC, EMA ČREP, VITA LUŠNIC, 8.r., OŠ Mislinja; Mentor: Milan Bajželj

Maša Dobranič

5.a., OŠ Pohorskega odreda Slovenska Bistrica, Mentorica: Mira Tomažič

MOJ DEDI!

Z dedijem greva velikokrat v trgovino,
da kupiva slasten čokolino.

Kljub temu, da je dedi invalid,
ga prepričam, da greva ribe lovit.

Kadar se dedi utruji, mu roko ponudim in
skupaj jo mahneva na kratek sprehod.

URŠKA DOLAR, II. OŠ Žalec, Posebni program A, INVALIDI V DRUŽINI (Z DEDKOM NA SPREHODU); Mentorica: Brigita Mršič

VIKTORIJA SVENŠEK, TEJA KOSEC BERKHAUS, NINA VREK, 7.a., OŠ Olge Meglič, Ptuj; V PARKU; Mentorica: Lea Kralj

NEJA VODOPIVEC, 7.a., OŠ Ivana Roba, Šempeter pri Gorici; Mentorica: Tjaša Gorjup

KAJA HORVAT, AJDA PODGORELEC, MAJA RIHTARIČ, 9.a., OŠ Olge Meglič, Ptuj, **POD DREVESOM**; Mentorica: Lea Kralj

LUCIJA SEVŠEK, 5.a., OŠ NH Rajka Hrastnik, podr. Log; **POMOČ PRIJATELJU INVALIDU**; Mentorica: Nevenka Lavrič

KOŠČEK DOBROTE ZA LJUDI, KI SO DRUGAČNI OD NAS

Razmišljam, pišem, brskam po spominu, v katerem je morje dogodkov, ki pričajo o tem, da niti svojih prijateljev in znancev ne znamo ceniti in spoštovati, če so le malce drugačni od nas. Kolikokrat se v življenju ne znamo posvetiti tistim, jih spoštovati in jim nuditi vsaj kanček ljubezni. Kljub temu take osebe in dogodki, v katerih se znajdejo takšni ljudje, pogosto stopajo v ospredje mojih misli. Čemu, boste rekli. Zato, ker mislim, da se ljudje premalokrat zavedamo, kaj nam je v življenju podarjeno in da je treba to deliti z drugimi.

Kot majhna deklica sem imela povsem običajen odnos do invalidov. Zanimali so me in burili mojo domišljijo, po drugi strani pa me je v njihovi bližini popadla groza, v nekaterih primerih celo gnus. K temu je verjetno pripomogel moj otroški pogled na svet, ki sem ga pridobila tudi v okolju, v katerem živimo in v katerem je, žal, vse drugačno, pogosto tudi manjvredno. Še vedno se včasih zavem takšnega obnašanja pri sebi in pri drugih. Če sem recimo na cesti naletela na soseda, ki je invalid, mi je odrasli, ki me je spremljal, trdno stisnil roko, rekoč:

»Stran glej! Nikoli ne smeš strmeti v invalida, to se ne smel!»

»Zakaj?»

»Grdo je in skrajno nevljudno.«

»Tako mlad je še,« sem se zamislila in se spraševala: »Kako pa on hodi po stopnicah?« Kaj več sem od odraslih o invalidnosti težko izvedela.

A z leti odraščanja in odkrivanja sveta se moj odnos do invalidnih ljudi spreminja in si želim vedno več pomagati ljudem, ki se jim je življenje obrnilo na glavo. Prišle so priložnosti, ko lahko svoje sočutje in sprejemanje drugačnih pokažem tudi v čisto vsakdanjih situacijah in takim ose-

bam ponudim pomoč. Poleg tega mi je življenje invalidov precej blizu, saj imam soseda in prijatelja Sandija, ki je že od rojstva otrok s posebnimi potrebami in nesposoben za samostojno življenje, saj potrebuje štiriindvajseturno oskrbo. Šolo je nekaj časa obiskoval v Mislinji, nato pa je zaradi težav z zdravjem in preobremenjenosti nadaljeval šolanje na 3. Osnovni šoli v Slovenj Gradcu. Večkrat, ko me vidi, me povabi na obisk. S tem delim vsaj košček veselja z njim, ki ni deležen tega, kar nam drugim življenje ponuja, ker je nemočen in drugačen. Ob njem se pogosto zavem, da svoje življenje včasih dojemam z veliko mero odgovornosti in nevhvaležnosti. Pri Sandiju sploh ni mogoče, da mu ne bi vračala dobrote, ki mi jo on daje z enim samim pogledom. Ko vidim, da mu lahko pomagam pri vsakdanjih opravilih ali z njim preživim nekaj prostega časa na sprehodu, je tudi moja duša, kot da jo je obsijalo zahajajoče sonce nad morjem. Od Sandija tudi jaz prejemam le dobro, kaj slabega ni on sploh ne more ponuditi, kajti drugačen je od večine ljudi ne le v svojih sposobnostih, temveč tudi v tem, da se nikoli ne vede preračunljivo ali sebično. Nikoli ne pomisli na slabe stvari, bori se za življenje, čeprav je težko in je v njem veliko odrekanih.

Pogosto se ne zavedamo, kaj od življenja prejemamo in malokdaj znamo hvaležnost za to izraziti s prijaznostjo do drugih. Za ohranjanje svojega zdravja in varnosti sebe in drugih nam pogosto ni mar in smo brezbrizni, kot da se nam ne more nič zgoditi. Le pomislimo, koliko ljudi izziva usodo v prometu z nespametno vožnjo, kako uničujemo zdravje s slabimi razvadami in s čim vse postavljamo življenje na kocko. Žal je potem, ko se je že zgodilo, prepozno obžalovati. In takrat je človeška narava sposobna ceniti prijazno besedo, ponujeno roko in lepoto življenja, ki je doma v preprostih stvareh.

Simon Zajec

7.a., OŠ Vransko-Tabor, Mentorica: Polona Učakar

SPOZNAJ ME

»Življenje invalida
ni kaj prida.

Ne moreš si pomagati,
ne smeš pa omagati.

Ko greš po mestu, si drugačen,
vsi te gledajo, kot da si spačen.

S prsti nate kažejo,
spoštovanja ne pokažejo.

Za hrbtom ti šepetajo,
a resnice ne poznajo.

Spoznaj me bolje,
in bom dobre volje.« :)

ALJAŽ ZVER, 4.r., OŠ Remšnik, Mentorica: Vlasta Pavlič

Miha Krištofelc

8.r., OŠ Podgorje pri Slovenj Gradcu, Mentorica: Helena Korat

KOŠČEK DOBROTE ZA LJUDI, KI SO DRUGAČNI OD NAS

Invalidi so ljudje, ki imajo telesno ali duševno okvaro. Njihove bolezni se ne da ozdraviti, lahko pa se jo lajša z različnimi zdravili. Invalidi lahko živijo v zavodih ali pa doma pri svojih družinah. Tisti, ki imajo manjšo okvaro, lahko delajo v varstveno delovnih centrih. Tudi moj stric Viki je invalid in dela v enem izmed teh centrov.

Viki se med tednom vsako jutro zbudi ob pol sedmih. Nato se obleče, pospravi svojo posteljo in se umije. Včasih poje tudi zajtrk in obvezno popije čaj. Ko se obuje, se odpravi iz hiše, kjer ga čaka kombi, ki ga odpelje v delavnico, kjer dela. Po jutranji kavici, kapučinu ali čaju pričnejo z delom. Delovni terapevti gojencem pripravijo delo, ki je primerno za njih. Sedaj pakirajo izdelke za audi program in čistijo vzglavnike. Med delom imajo tudi toplo malico po svojem izboru. Vem pa, da imajo včasih tudi bolj zabavne dneve, saj si vzamejo čas tudi za kopanje, za obiske drugih delavnic, za športne igre in izlete. Enkrat teden-

sko lahko gre s prijatelji v mesto na kapučino in sladico ter po nakupih, kadar se bliža kakšen družinski praznik. Ko se njegov delovni dan konča, ga kombi pripelje domov. Doma ga pričaka moja babica, ki pripravi kosilo zanj in za vso družino. Popoldan preživi zunaj in poskrbi za pse. Počisti jim bokse, posodice in natoči čisto vodo. Včasih pelje domačega psa tudi na kratek sprehod. Pomaga pri delu okoli hiše, predvsem pri košenju trave in čiščenju avtomobilov. Zvečer ima veliko prostega časa, zato rad pogleda kakšen film ali novo nadaljevanko. Najraje gleda grozljivke ali znanstveno fantastične filme. Po večerji se umije, si v sobi pripravi stvari za naslednji dan in se odpravi spat.

Kljub temu, da je invalid, je njegov dan pester in zanimiv. Mislim, da premalo cenimo delo invalidov, saj tudi oni lahko veliko prispevajo k našemu boljšemu in lepšemu življenju. Začnimo sprejemati tudi drugačne od sebe.

TINE SKERLOVNIK, OPB, 1.r., OŠ Črna na Koroškem, INVALIDI IN NJIHOVO ŽIVLJENJE; Mentorica: Marina Krivonog

Neža Špendal

2.a., OŠ Bistrica; Mentorica: Tatjana Lah

INVALIDI ZMOREJO VEČ

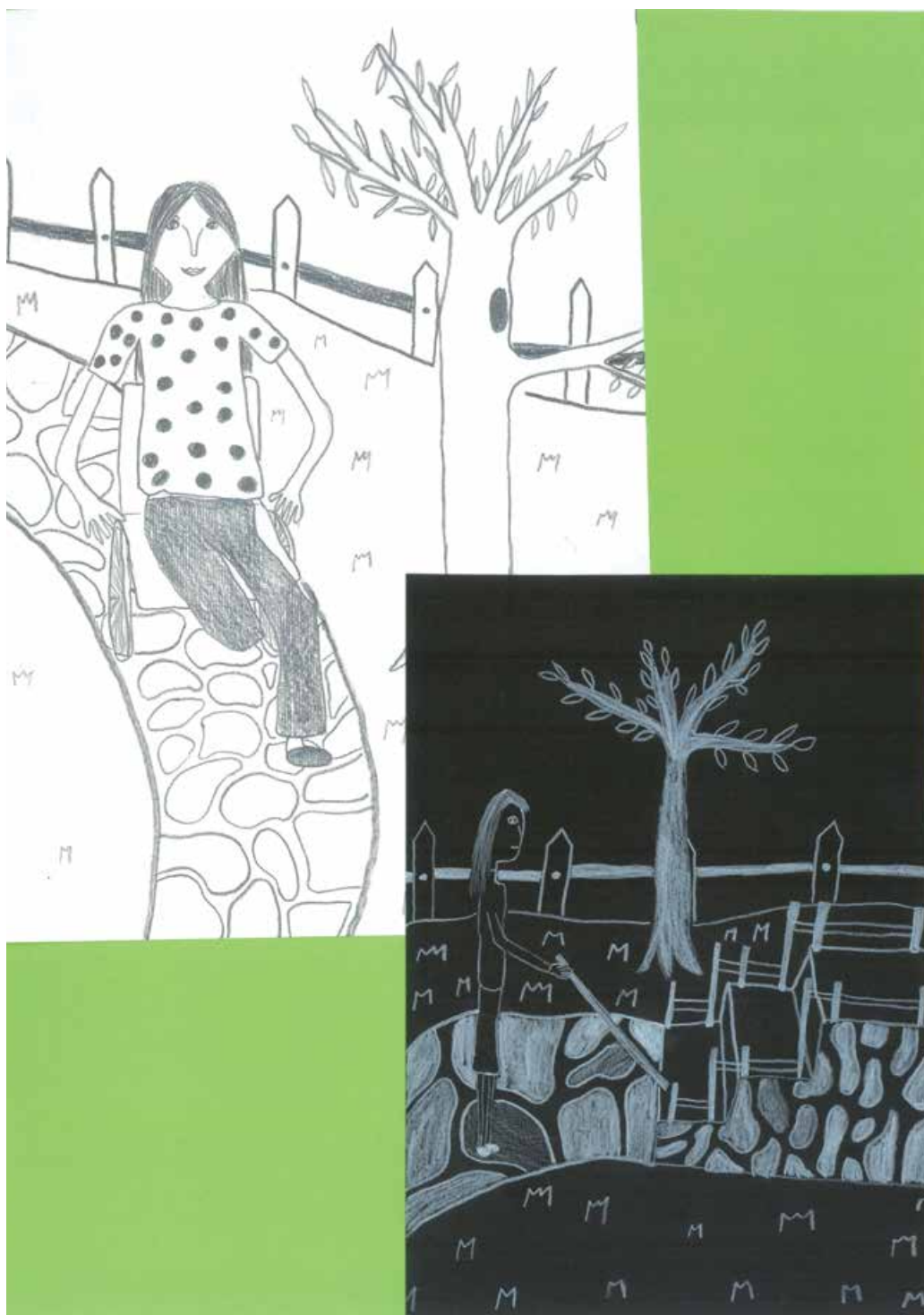
Mislila sem, da invalidi ne zmorejo veliko, pa zmorejo veliko več.

Spoznala sem, da so invalidi čisto enaki ljudje kot mi.

Invalidi lahko počnejo iste stvari kot mi.

Invalidi lahko plavajo, tečejo in igrajo košarko.

Invalidi so ljudje takšni kot so.

EMA KAČ, 6.b., OŠ Gorica Velenje; Mentorica: Danica Arzenšek

MIRJAM RIČNIK, 6.a., OŠ Radlje ob Dravi, Mentorica: Vlasta Pavlič

SARA LISJAK, 6.b., OŠ Ivana Roba, Šempeter pri Gorici; Mentorica: Tjaša Gorjup

Eva Mihelič

6.r., Ribnica na Pohorju, Mentorica: Nevenka Kutin

KAJ POČNEJO INVALIDI?

Kaj počnejo invalidi,
ko jih kdo ne vidi?

Morda igrajo pikado
ali pa jedo slastno marmelado.

Da jim ni dolgčas,
si vsi zapojejo v en glas.

Če jih slučajno kdo zagleda,
ni nič hudega,
saj z neba ne bo priletela strela.

TINA LASNIK, 4.BV, SŠ Jesenice, SLEPA DEKLICA; Mentorica: Metka Žnidar

Neli Morelj

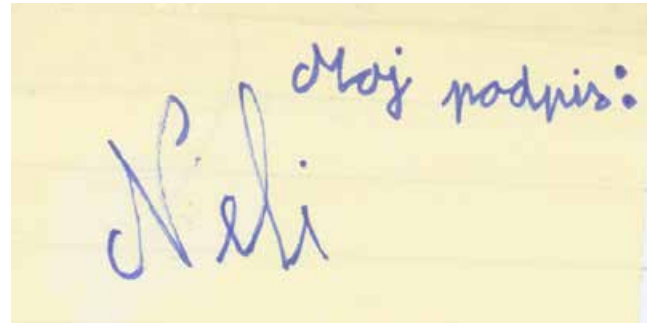
5.r., OŠ Košana, Mentorica: Anita Nedeljковиč Andlovic

JAZ SLEPA

Doma se si zavezala oči za pet minut.

Sprehodila sem se po stanovanju. Trikrat sem se zaletela. Tudi če stanovanje dobro poznam, je vse izgledalo drugače. Kaj bi dala, da bi lahko pogledala! Luč sem prižigala, a ni bilo svetlejše. V kuhinji sem postala žejna in spila kozarec vode, pri tem pa sem skoraj razbila kozarec. Jedla sem navaden kruh namesto koruznega. V kopalnici sem si umila zobe brez zobne paste, saj sem jo stisnila mimo zobne ščetke v lijak. Noge sem si namesto z milom umila s pralnim praškom! Ajoj! Vse je bilo drugače. V dnevni sobi sem se usedla na mizico in namesto, da bi trkala po vratih, sem po akvariju. Popolna polomija! Zasllišala sem telefon. Sledila sem zvoku, da sem ga lahko našla.

Tudi moj podpis je bil bolj okoren:

Vsaj enkrat sem občutila, kako je biti slep. Spoznala sem, da slepim ni lahko.

ANEJ KRIŽANIČ, 6.r., OŠ Radlje ob Dravi, Mentorica: Vlasta Pavlič

Lucija Justin

9.a., Osnovna šola Koroška Bela, Jesenice,

Mentorica: Maja Otovič

ŽIVLJENJE

Nesreča se pripetila je,
na invalidski voziček priklenila me.

Kaj sedaj?

Ne vem, kakšno življenje bo,
brez nog živeti je težko.

Vse se na glavo je obrnilo:
negotovost, strah, žalosti obilo.

Ovisnost od drugih ni mi všeč,
a prave izbire nimam več.

Zunaj ljudje vame strmijo,
zdi se, da sodim v drugo galaksijo.

A pozabljajo eno in edino:
vsi smo ljudje, čeprav ne stojimo.

Blaž Peter Brunšek

4.b., OŠ Antona Aškerc, Velenje, Mentorica:
Suzana Romih Šalamon

INVALIDI

Invalidi nas učijo,
kaj v življenju je pomembno.
Skozi dan nič ne hitijo,
pa vse vedno postorijo.

Invalidom ni pomembno,
če kdo lep je al bogat,
znajo pa cenit vedno,
če jih kdo ima res rad.

Vsi bogati, vsi v zlatu,
zaustavite korak!
Ponudite roko bratu,
ki bolan je in šibak.

ALEN SUŠEC, 8.r., OŠ Mislinja; Mentor: Milan Bajželj

Aljaž Šuligoj

6.r., OŠ Čepovan, Mentorica: Zdenka Plesničar

GOZDAR

Naš sosed je pred leti delal v gozdu. Sekali so drevesa in jih vlačili na cesto. Bližal se je konec delovnega dneva, z deli so že zaključevali. Sodelavec našega soseda je žagal še zadnjo bukev, sosed pa pospravljajl orodje. Nobeden ni bil dovolj previden in odžagana bukev je padla na soseda. Poškodbe so bile zelo hude. Nezavestnega in hudo ranjenega so odpeljali v bolnišnico. Zdravniki so imeli zelo malo upanja, da bo sploh preživel. Operacije, ki so jih

opravili, so bile zelo zahtevne in tudi nevarne za preživetje. Mož je prestal veliko bolečin. Kasneje so ga morali še večkrat operirati. Po dolgem okrevanju danes ni več na invalidskem vozičku, ampak lahko hodi z berglami.

Nesreča res nikoli ne počiva. Včasih se preveč kruto poi-grava s človekom.

MAŠA ŠKRLJ, 9.b., OŠ Antona Globočnika, Postojna, Mentorica: Romana Hrmel

Nika Strašek

6.a., OŠ Olge Meglič Ptuj, Mentorica: Vlasta Mlinarič

INVALID IN NJEGOVO DELO

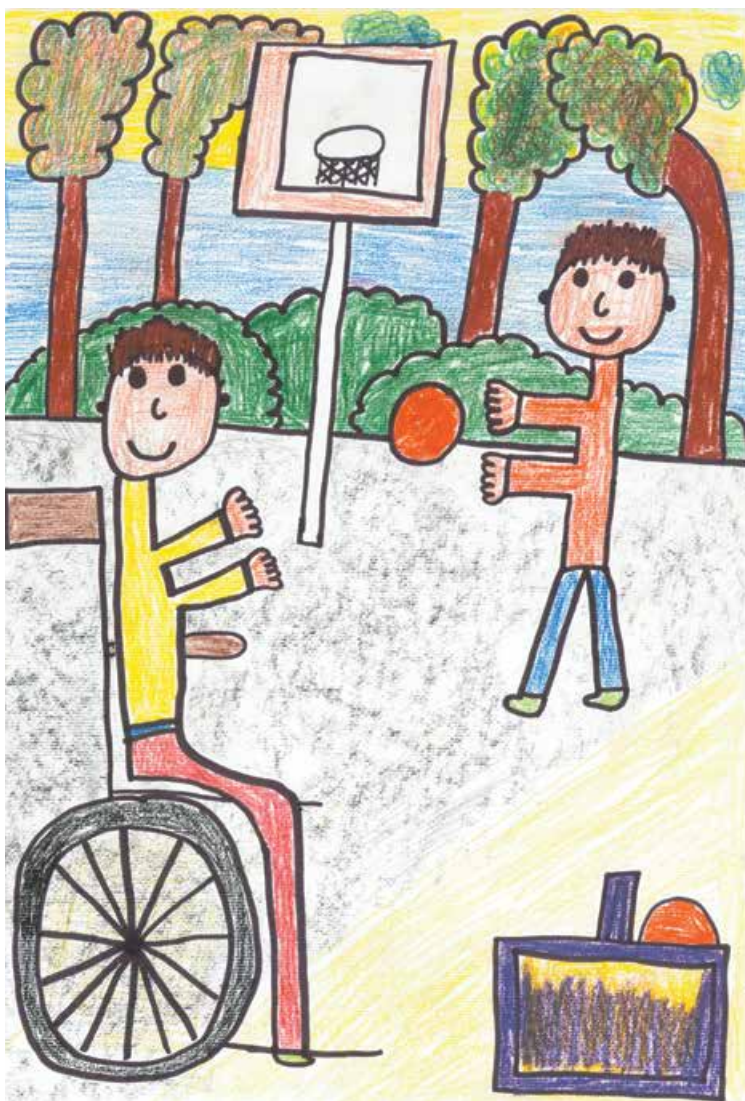
Invalidnost je trajna telesna ali duševna okvara, ki je z zdravljenjem ni mogoče odpraviti. Življenje invalidov je oteženo. Če si invalid, imaš tudi svoje pravice. Invalidi lahko opravljajo svoje delo, le da je delo prilagojeno telesni okvari posameznika, invalida, npr. slepi in gluhi ljudje opravljajo njim primerna dela.

Vsem nam so znani tudi športniki invalidi. Športniki invalidi lahko tekmujejo na različnih tekmovanjih. Najbolj znane so paraolimpijske igre. Dotaknila sem bom zgodbo Babian Mengel, aktualne paraolimpijske prvakinja v deskanju na snegu. Življenjska zgodba zlate paraolimpijke iz Sočija je nekaj posebnega. Deskanje na snegu je šport, s katerim se poklicno ukvarja vsak dan. Pri sedemindvajsetih letih je

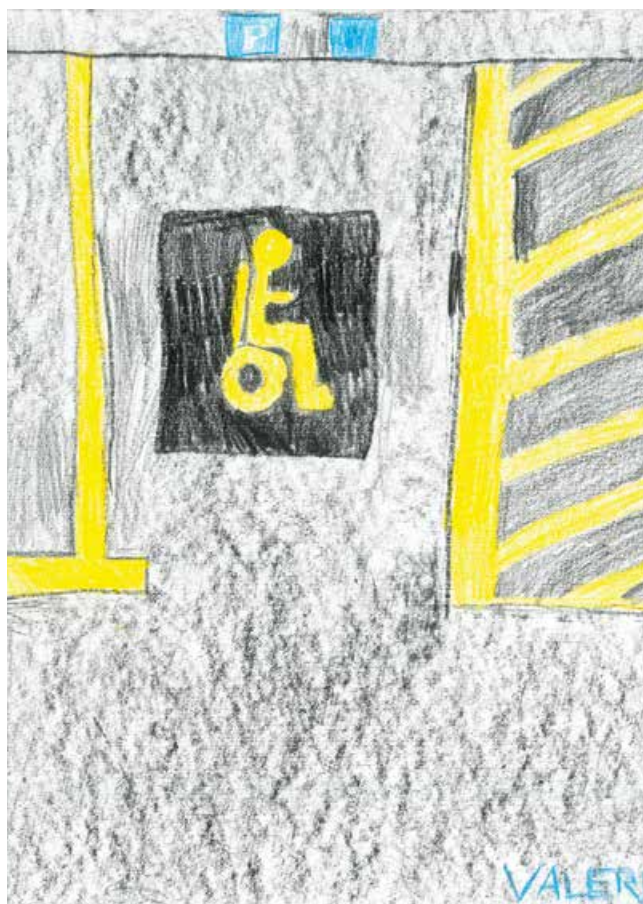
imela poškodbo gležnja. Po poškodbi gležnja so z zdravniki z nadaljnimi preiskavami ugotovili, da ne gre zgolj za poškodbo gležnja, vendar za zahrbtno bolezen. Diagnoza, ki je sledila – kostni rak, ki ji je vzel desno nogo pod kolonom. Bila je prava borka, ki ni izgubila upanja in prekipevajoče pozitivne energije. Čez štiri mesece se je vrnila na snežne strmine. V slabem letu dni je osvojila naslov nizo-zemske državne prvakinja. Ker je bila vztrajna in borbena, je tudi osvojila naslov paraolimpijske prvakinja.

Babian pravi »ŽIVLJENJE JE PRELEPO, DA BI SE ČLOVEK PREDAL«!

Zato se tudi invalidi nikoli ne predajo.

ANJA BOŽIČ, 4.r., OŠ Toneta Čufarja, Jesenice, S PRIJATELJEM NA IGRIŠČU

VALERIJ KRUPENKO, 5.r., OŠ Toneta Čufarja, Jesenice

LOVRO HAŽIČ, 1.a., OŠ Karla Destovnika-Kajuha, Šoštanj; **INVALIDNOST IN PROMET**; Mentorici: Alenka Grabner, Lili-jana Neuvirt

VSI RAZLIČNI IN VENDAR VSI ENAKI

Že vsakdanje navade, ki se nekaterim zdijo samoumevne (si jutraj pripraviti zajtrk, oditi v službo/šolo – peš, z avtom, z avtobusom, priti domov, si ob vikendih pripraviti kosilo/večerjo...), se lahko izkažejo kot velik problem za invalide. Vsaka vrsta invalidnosti predstavlja specifično težavo, ki pa nikakor ni nepremostljiva. Potrebno pa je veliko volje in poguma, da lahko živiš s tem.

Invalidi so v preteklosti veljali za manj vredne, nebodijihtraba ljudi. V srednjem veku in do konca 18. stoletja se je invalidom godilo zelo slabo – že kot otroke so jih pobijali, jih puščali v divjini, da jih požrejo živali, da umrejo od lakote in žeje, metali so jih v vodo, v prepade, jih zažigali na grmadah.... Da so preživel, so morali na ulicah prositi za kruh in vodo.

Na srečo se svet spreminja in z njim tudi miselnost ljudi. V 19. Stoletju so se začela oblikovati društva, ki so invalidom pomagala pri vsakodnevnih opravilih: začelo se je z društvi, ki so pomagala slepim, kasneje so začeli pomagati še gluhim, odprli so rehabilitacijske cente za pomoč mentalno prizadetim.... Ljudje so začeli ugotavljati, da invalidi niso ljudje, ki bi e jih morali bati, sploh pa niso manjvredni. Takrat so jim začeli omogočati čim bolj normalna življenja, jim prilagajati, kar je pač bilo potrebno, jim pomagati do zaposlitve, itd. Ta humani odnos do invalidov se je ohranil še do danes in še zdaj se ljudje trudijo, da bi jim olajšali življenje.

Dandanes je delodajalčeva najtežja naloga, kje zaposliti invalida. Delodajalec se mora zavedati, da invalidov obstaja več vrst in da se vsaka vrsta lahko zaposli drugje – slepi ne bodo delali v fotografskem podjetju, tako kot gluhi ne na radiu ali v glasbeni industriji (čeprav so izjeme), nekdo, ki je brez rok bo težko šel za gradbinca, za umetnika že mogoče, ampak le če lahko ustvarja z nogami. Naloga vsakega delodajalca, ki zaposli invalida, je torej, da osebo spozna – ne le njegove slabosti, ampak tudi prednosti, da ve, katere možnosti zaposlitve mu lahko predstavi. Zdaj se slepi lahko zaposlijo v kuhinjah, kjer ni potrebno, da stvari vidijo, če jih le lahko spoznajo po otipu. Gluhi imajo več možnosti: lahko gredo ustvarjat, lahko se zaposlijo kot prevajalci, prodajalci, skratka povsod kjer ni potrebno slišati drugega človeka ali glasbe (seveda mora vseeno znati brati z ustnic). Le redko se pojavi gluhi človek, ki je tako talentiran za glasbo, da mu je ni potrebno poslušati. Invalidi z duševnimi motnjami se lahko zaposlijo skoraj kjerkoli, če je potrebno, se o delu pogovorijo s psihologom, ki bi sčasoma lahko odpravil morebitne

težave, s katerimi se oseba lahko sreča. Ljudje, ki so fizično onespособljeni (delno ali v celoti), se lahko zaposlijo le tam, kjer jim invalidnost ne bo v napoto – če je nekdo paraliziran od pasu navzdol, ga lahko sprejmejo v službo, v kateri se mu ne bo treba veliko premikati, oziroma ga bo lahko premikal kdo drug. Ta vrsta invalidov mora biti pri izbiri službe paziti na dostopnost do delovnih mest, saj na primer človek, ki je v vozičku ne more v službo skozi preozka glavna vrata.

Vsak invalid mora najprej sprejeti to, da ne more narediti vsega (kdo pa lahko) in da bo pri delu v večini primerov potreboval pomoč. Največkrat jim pomoč nudijo kar najbližji (domači, prijatelji) ali pa ljudje, ki so za to plačani. Ti ljudje pridejo z njimi v službo in jim pomagajo pri vseh stvareh, ki jih invalid sam ne zmore. V Konvenciji o pravicah invalidov piše, da če se invalidnost pojavi v času delovne dobe, mora podjetje/trgovina/skupnost, pri kateri ta oseba dela, prilagoditi delovne razmere, če je le možno in tako invalidu zagotoviti nadaljevanje službovanja na istem delovnem mestu, kljub spremembam, ki bi mu drugače to onemogočile. V kakršnemkoli drugem primeru pa drugim uslužbencem prepoveduje diskriminiranje invalida v kakršnikoli obliki. Prikrajšani ne smejo biti za nič, še najmanj za normalno vključevanje v družbo.

Če potrebujejo pomoč, lahko invalidi prosijo kogar koli, predvsem v službi, če so prvič na takšnem (ali drugačnem) delovnem mestu. Stavba, v kateri dela, mora biti dostopna invalidom njegove vrste in še več – naj bi bila invalidom prijazna (stopnice in zraven dvigalo, ki je dovolj veliko za invalide, dovolj široka vrata, pomoč za vsakim vogalom...). Slepim lahko pomagajo različni psi vodiči, torej na njihovem delovnem mestu psi ne smejo biti prepovedani. Lahko se naučijo Braillove pisave, da bodo v službi lažje brali ali pisali, vendar more tudi takšna malenkost, kot je računalniška tipkovnica, biti prilagojena njihovi uporabi. Gluhim so na voljo različni učitelji, ki jih naučijo pogovarjanja s pomočjo rok in še veliko je društev, ki invalidom tudi prostovoljno pomagajo, da se v vsakdanjem življenju bolje znajdejo.

Čeprav marsikdo tega ne bi pričakoval, se invalidi lahko udeležujejo tudi kot športniki, čeprav bodo imeli posebna tekmovanja, recimo paraolimpijske igre namesto olimpijskih, balinanje za osebe z multiplo sklerozo, golbal, šah za slepe, košarka na vozičkih... Čeprav je invalidnost lahko človekova slabost, so se nekateri invalidi potrudili in našli svoje pomembno mesto v vesolju: Stephen Hawking (pri 21 letih so

pri njem odkrili ALS, sedaj je že dolgo v vozičku, govori lahko le s pomočjo računalnika), Albert Einstein (prve besede je spregovoril šele pri 3 letih, nikakor se ni mogel učiti – ni dokončal šole, do konca življenja si ni znal zavezati vezalk), Ludwig van Beethoven (oglušel, ampak še vedno pisal briljantne skladbe), Walt Disney (nikakor se ni mogel učiti – ni dokončal šole) in še bi lahko naštevali.

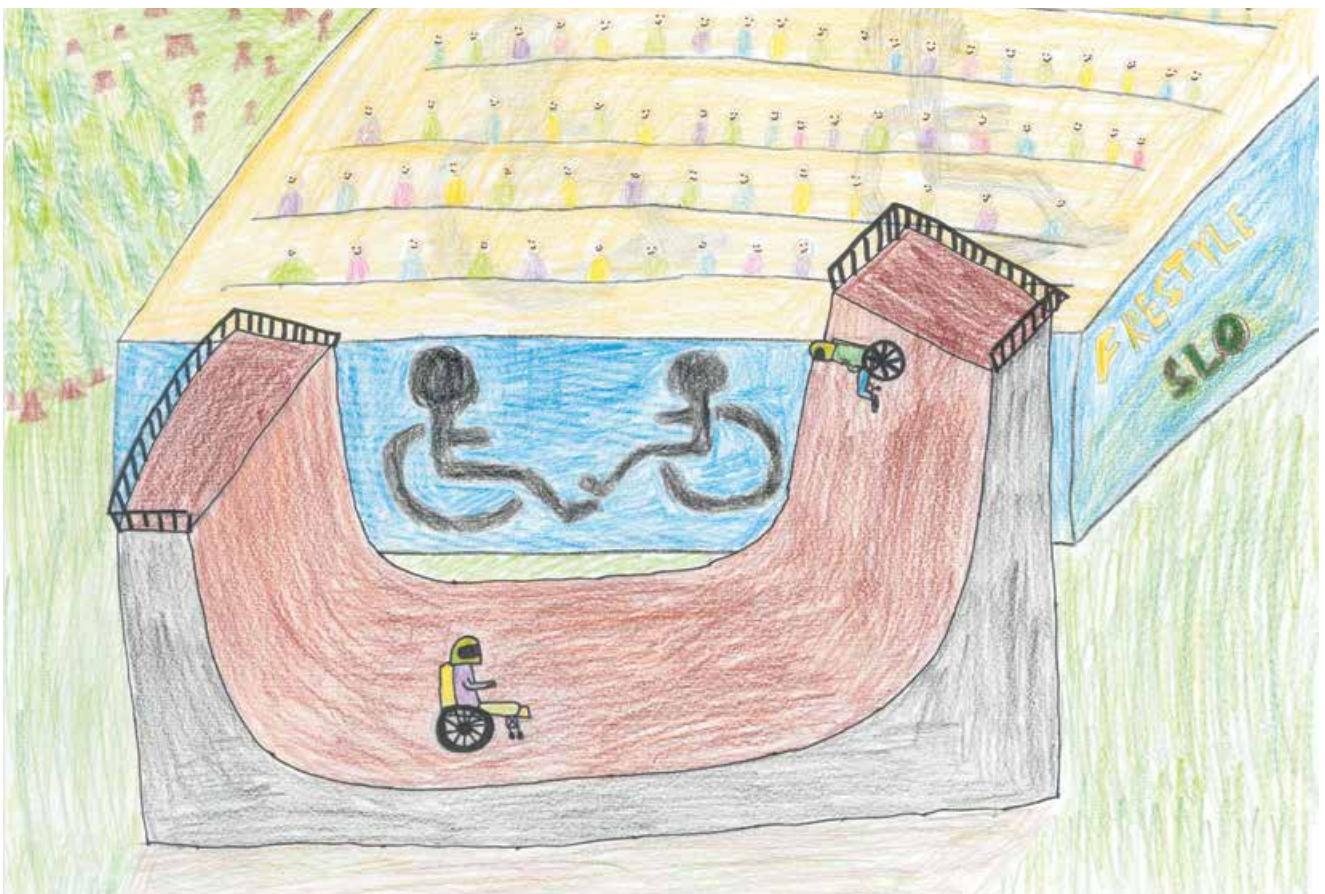
Življenje invalidov res ni lahko, čeprav se je njihovo mesto v družbi dvignilo na skoraj enako raven kot so zdravi ljudje. Kdo pa sploh odloča, kaj je navadno in kaj nenavadno? Statistika? Če je res tako, so ljudje z manj kot dvema nogama bolj navadni kot ljudje z dvema, saj je povprečno število nog na enem človeku na svetu nižje kot dva. Torej, si lahko zdaj s 100% prepričanjem rečeš, da si normalen. Če si ne moreš, potem ne smeš drugemu govoriti, da ni, saj ne moreš vedeti, ali je bolj normalen kot ti. Diskriminacija ni v redu. Ljudje

moramo drug do drugega biti strpni in med seboj enakopravni. Dolgo časa so se ženske borile za enakopravnost z moškimi, zdaj je enako z invalidi. Z veseljem lahko trdim, da gre za zdaj po pravi poti do pravega konca, zdaj je enako tudi z invalidi. Z veseljem lahko trdim, da gre za zdaj po pravi poti do pravega konca, do tedaj pa jim pomagajmo po svojih najboljših močeh – prilagajanje delovnih mest ali pa preprosto, da namesto njih neseš vrečko iz trgovine, če jo sami težko. Le upamo lahko, da bo to dovolj, dokler ne najdemo boljših načinov za lajšanje njihovega življenja.

»V gori sem videl pošast.

Ko sem prišel bliže, sem videl človeka,
a ko sem prišel čisto blizu, sem srečal brata.«

(stara orientalska modrost)

ANA GRM, 1.a., OŠ Kana; Mentorici: Vanja Montini, Nadja Pliberšek

MATEVŽ BREMEC, 2.r., OŠ Čepovan; Mentorica: Marinka Bremec

Nika Strašek

6.a., OŠ Olge Meglič Ptuj, Mentorica: Vlasta Mlinarič

INVALID IN NJEGOVO DELO

Ko govorimo o invalidnosti pomislimo na ljudi, ki ne morejo hoditi, ker so se z okvaro že rodili ali so doživeli nesrečo.

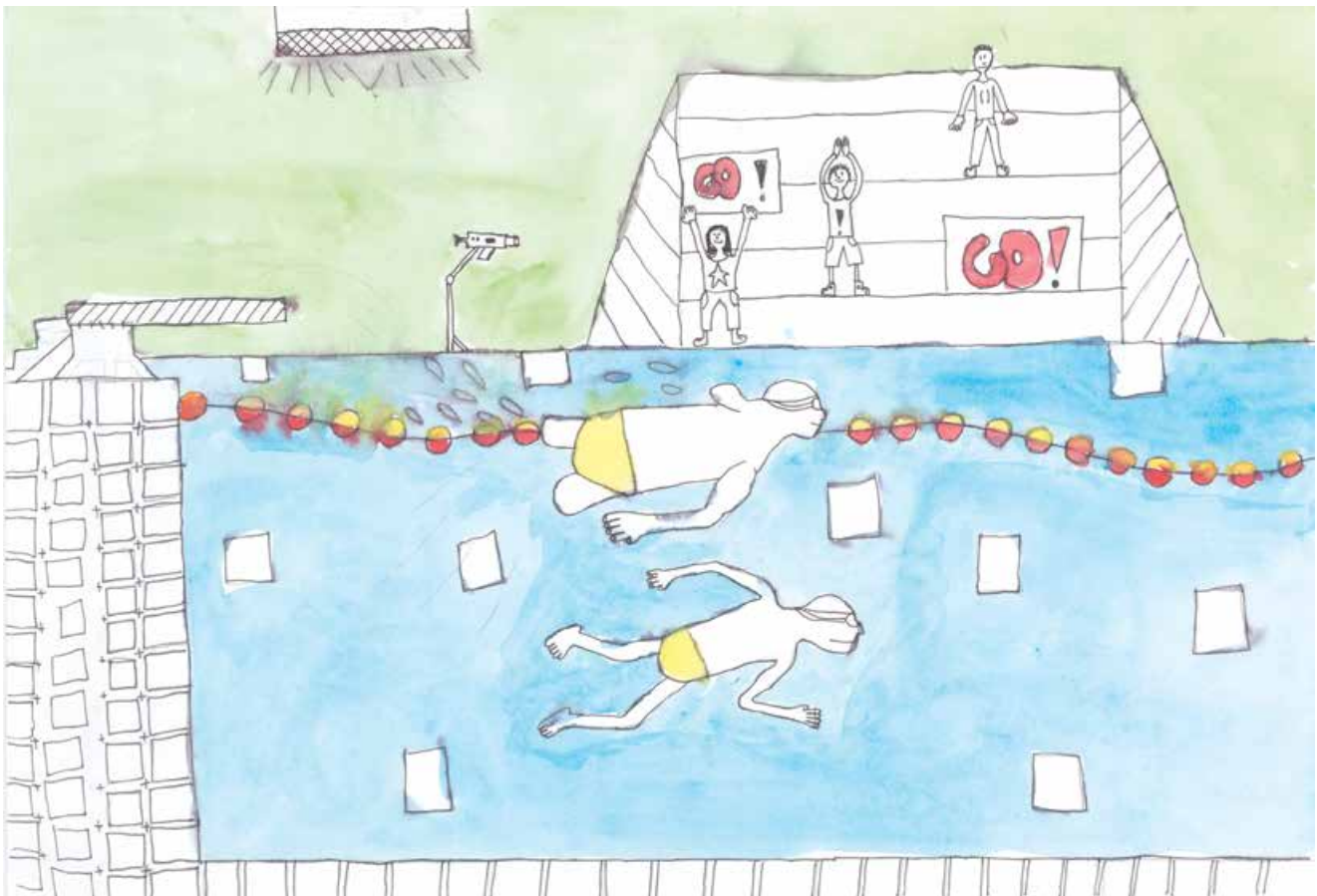
Invalidnost je pravzaprav omejitev ali pomanjkanje sposobnosti izvajanja določene aktivnosti na način, kot to počno neinvalidni ljudje. To pomeni, da so v vsakdanjem življenju pri marsičem prikrajšani. Zato verjamem, da so veseli, kadar jim pomagamo. Tudi na javnih mestih je prav, da imajo potrebne prilagoditve. Pred trgovinami imajo posebej označena parkirna mesta, prilagojeni so jim bankomati, sanitarije in ob stopnicah je za njih že veliko kje klančina ali pa dvigalo.

Čeprav so invalidni, pa jih to ne odvrne od športa. Dokaz, da so prav tako vrhunski športniki, so Paraolimpijske igre. Potekajo vzporedno z olimpijskimi igrami, na istih prizoriščih in so drugo največje športno tekmovanje na svetu, takoj za njimi.

Poznamo več vzrokov nastanka invalidnosti. To so raznolike poškodbe pri delu, bolezni ali bodisi prometne nesreče. Delimo jih v več vrst. Fizična invalidnost pomeni izgubo katerega koli telesa ali katere koli duševne sposobnosti. Poklicna invalidnost je nezmožnost opravljanja poklica, ki ga je oseba prej opravljala. Splošna invalidnost pa je nezmožnost opravljanja katerega koli dela, ki je osebi na voljo.

Invalidi predstavljajo devet odstotkov celotne slovenske populacije (v Sloveniji jih živi kar 170 tisoč). V Evropi pa jih je kar 65 milijonov.

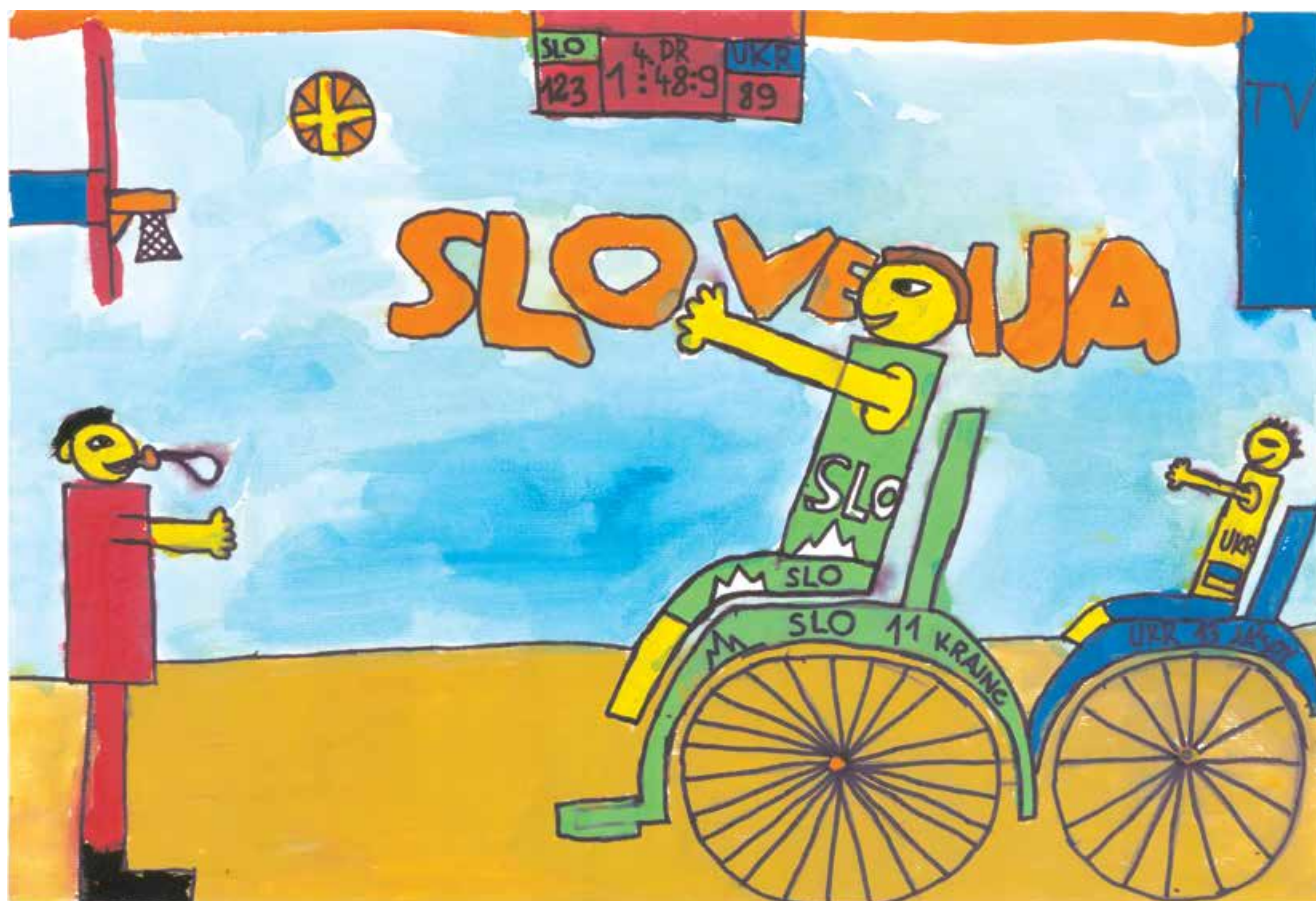
Tako bi lahko prišli do zaključka, da so invalidi najštevilčnejša manjšina, ne le v Evropi, ampak na celem svetu.

BINE KRISTAN, 7.a., OŠ Antona Aškerca, Velenje, INVALID DARKO ĐURIČ ZMAGUJE; Mentorica: Jelka Repenšek

BRINA RIJAVEC, 5.r., OŠ Lucijana Bratkoviča-Bratuša Renče; Mentorica: Adrijana Likar

ROK VLAJ, 4.r., OŠ dr. Jožeta Pučnika Črešnjevec, INVALIDI IN ŠPORT, Mentorica: Metka Finžgar

Nastja Slemnik

9.a., OŠ Muta, Mentorica: Franja Razdevšek

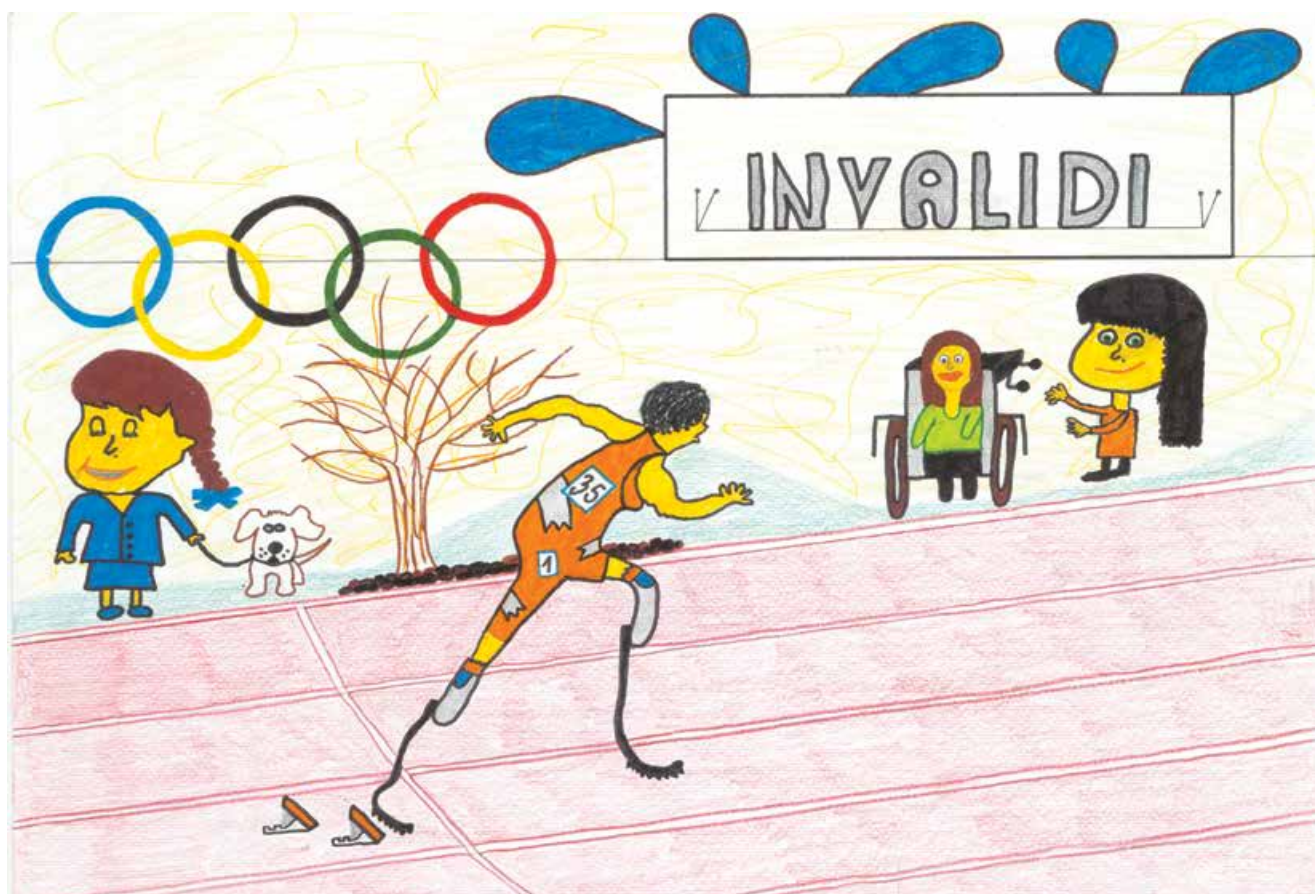
INVALIDI SMO KOT VI

Ko gledam otroke, kako se igrajo...
in ta nasmeh, ki ga na obrazu imajo...
Ko gledam, kako se po tratah lovijo,
si misli –
Le poglej, v kako lepem življenju živijo.

Jaz pa sem sam.

Dragi!

To sploh ni res, kaj govorite vsi,
invalidi smo ljudje enaki kot vi!
Smejimo se in vse od sebe damo,
vendar le določene omejitve imamo.
Nič ni nemogoče, le verjemite mi,
če si nekaj močno želiš, lahko izpolni se ti.
Mi smo ljudje, enaki kot vi, veseli in razigrani,
zato naš še bolj spoštujte vsi in veselite
se skupaj z nami.

JULIJA TOMAŽIČ, 9.r., OŠ Remšnik, Mentorica: Vlasta Pavlič

ANDRAŽ MRAVLJA, 3.r., OŠ Branik, *OBOJKA MED INVALIDI*; Mentorica: Nevenka Rojc

TINKARA PRINČIČ, 4.b., OŠ Dobrovo, *INVALID V ŠPORTU*; Mentorica: Vida Korenjak Majhenič

Lucija Humar

7.b., OŠ Kanal, Mentorica: Suzana Kavčič

INVALID IN NJEGOVO DELO

Ta fant invalid je,
od 10. leta trpi že.
Sedaj 25 šteje jih,
zelo trpi in
včasih si želi,
da zastal bi mu dih.
Hotel je obupati,
a takrat se s plavanjem začne ukvarjati.
Veliko trenira in profitira.
Čprav mu je včasih hudo
in obupati želi,
a srce mu govori:
»Če obupaš sedaj,
ne prideš nikoli v raj.«

MAŠA VAJD, 7.a., OŠ Solkan; Mentorica: Andreja Kocjan

ŽIVALI LAHKO POLEPŠAJO INVALIDOV VSAKDAN

Ljudje smo družabna bitja in potrebujemo podporo drugih, kot tudi njihovo odobravanje, občutek varnosti, ljubezni, zapiranja ali pa samo klepet ob kavici, da lažje pozabimo na težave, predvsem zdravstvene. A včasih, ko ljudje odpovemo, razočarano ali se nam preprosto ne da ukvarjati z drugimi, takrat naše mesto uspešno ali še celo bolj uspešno zasedejo živali, ki znajo nesebično pomagati, tolažiti in predvsem dobro poslušati.

Všeč mi je rek »Nihče ni popoln«. IN ravno naše nepopolnosti nas delajo popolne. Lepo je slišati prijatelja, ko je rekel svoji invalidni prijateljici: »Ljubim tvojo popolno nepopolnost.« Ponosna sem nato, da družba sprejema invalide. A ker imam nekaj prijateljev invalidov vem, da se je včasih težko sprijazniti in sprejeti omejen način življenja. Kako pozabiti, da je samo manjša napak v genetiki ali pa majhna neprevidnost na cesti kriva za posameznikovo invalidnost in poškodbe? Invalidnost je težko sprejeti, sploh če z njo nisi bil rojen. Porabiti ogromno časa, da opraviš majhne stvari, ki jih zdrav človek opravi v minuti. Znati to sprejeti in obrniti sebi v prid. Medtem, ko gre nekdo v službo ali v šolo mogoče celo na igrišče, so invalidi na terapiji, ki je morda ne marajo ali jim je odveč. Zato so strokovnjaki razvili posebne tehnike zdravljenja z živalmi. Njim namreč ni pomembno, kakšna je tvoja telesna pomanjkljivost. Razigran kužek te bo zmeraj nasmejal s svojimi norčijami in prikupnostjo, hkrati pa bo invalidu kot zanesljiv spremljevalec in vodnik v veliko pomoč.

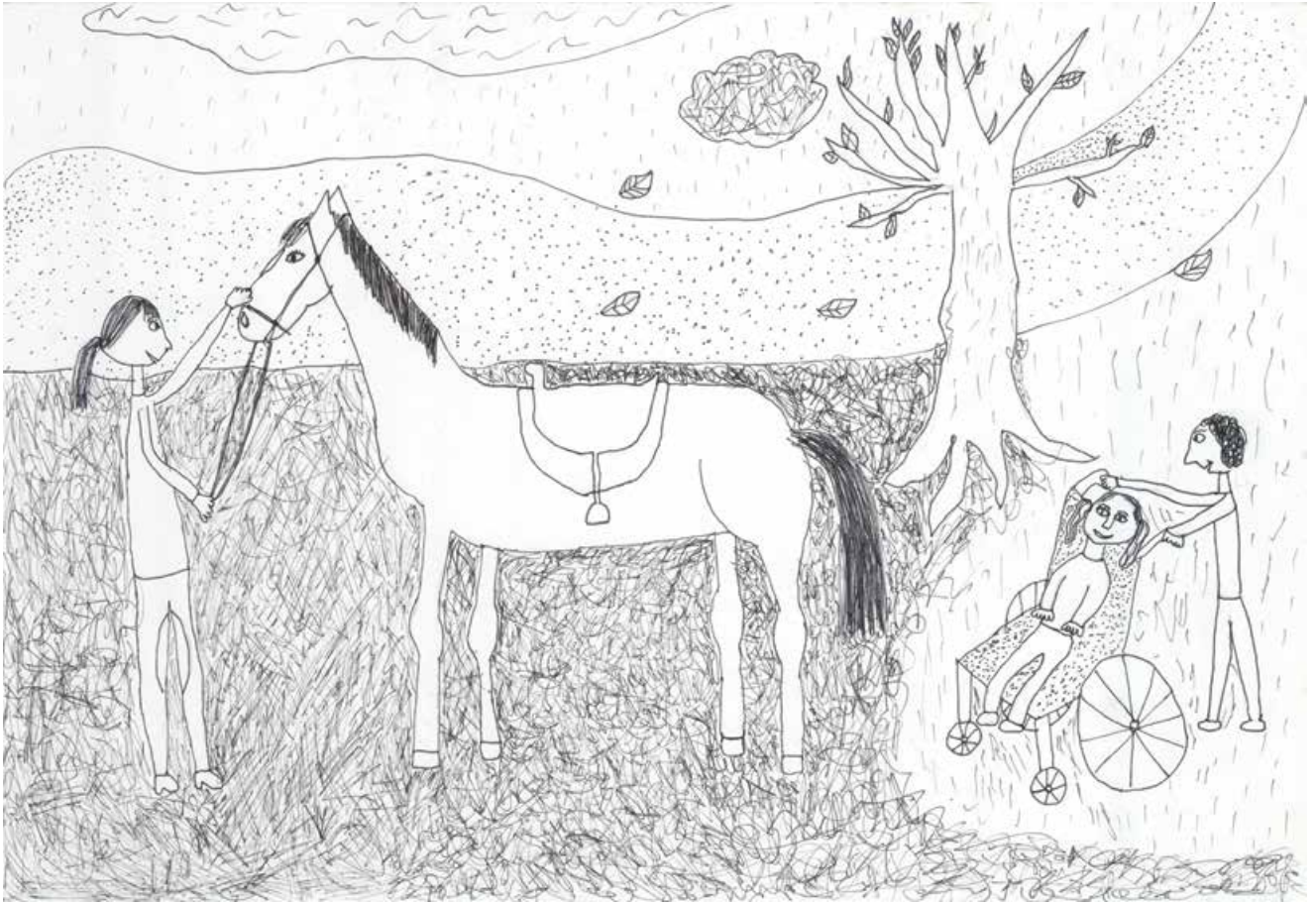
Terapije z živalmi so začeli izvajati predvsem zato, saj prinašajo viden napredek in pomagajo slepim, slabovidnim in

gibalno oviranim osebam. Predvsem so učinkovite terapije s konji, zdravljenje s psi, tudi z mačkami. Preko stika z živaljo se invalid uči ustrežnejših načinov vzpostavljanja in vzdrževanja medčloveških odnosov, zmanjša se stres, zniža krvni pritisk. Izvajajo tudi različne programe, aktivnosti s pomočjo živali, kjer se lahko z njimi igraš ali pa ga samo malo »pocrklaš«. Druženje s psom-terapevtom namreč pospešuje izboljšanje telesnih, socialnih, čustvenih, intelektualnih ter miselnih sposobnosti bolnika. Deluje pa tudi več organizacij, v katerih se ukvarjajo s šolanjem psov za pomoč pri invalidnosti in tudi za otroke s posebnimi potrebami in za starejše občane. Izšolan pes pomaga pri vsakodnevnih aktivnostih in hkrati nalaga tudi breme odgovornosti, saj gre za vzajemno pomoč, poskrbeti moramo, da ima hrano, vodo in dovolj gibanja ter tudi občutek bližine, ljubezni in povezanosti, kar pa pomaga tudi invalidnim osebam pri njihovem okrevanju in nasploh k boljšemu počutju.

Najpomembneje pri vsem je, da je živali popolnoma vseeno, kako izgledaš. Žival te bo sprejela takšnega, kakršen si in te imela rada zaradi tega kar si, kar pa včasih ne moremo reči za večino ljudi.

Izkušnje mi pravijo, da so invalidi topli, srčni ljudje. Zmorejo se odkrito pogovarjati in te razumeti. In vso to toplino prenašajo na živali, ki se ob njih počutijo in jim ta občutek sprejetosti tudi vračajo. Kljub oviram, ki jim jih na pot prinaša invalidnost, živijo polno, čarobno, srečno življenje. In če jim pri tem življenje lepšajo stiki z živalmi, je še toliko lepše.

TJAŠA GRMIČ, 5.c., OŠ Antona Aškerca Velenje, INVALIDKA PRED JEZDENJEM; Mentorica: Jelka Repenšek

PIA JUSTINEK, 5.a., OŠ Mežica, V BOLNICI; Mentor: Stojan Brezočnik

Barbara Hip

SŠ Slovenj Gradec in Muta, OT1, Mentorica: Andreja Breznik

ŽIVALI – DRAGOCENI SPREMLJEVALCI IN ŽIVLJENJSKI SOPOTNIKI INVALIDOV

Poznam kar nekaj ljudi in v krogu mojih znancev in prijateljev imajo pomembno vlogo tudi invalidne osebe. Nekateri so delni, drugi popolni invalidi. Ti so v večini primerov popolnoma odvisni od drugih. Nekateri so na vozičkih (ti so popolnoma odvisni od pomoči drugih: družine, prijateljev, sorodnikov ali pa za to usposobljenih delavcev,) drugi so slepi ali gluhi. Drug drugemu lepšamo in bogatimo čas na različne načine.

Rada e družim z invalidnimi osebami, tako vstopam v njihov poseben svet in sem prav vesela, da jih v današnjem času sprejemamo popolnoma drugače kot včasih. Obstaja vse več inštitucij, društev in posameznikov, ki se trudijo polepšati in popestriti njihovo življenje.

Seveda pa invalide vedno bolj spremljajo tudi hišni ljubljenci, to so na primer psi spremljevalci oz. vodniki, ki pomagajo slepim, slabovidnim in gluhim v vsakdanjem življenju, npr.: varno jih vodijo, opozarjajo, če je kaj narobe. Nekateri psi so tudi v veliko pomoč tetraplegikom. V svetu se te terapije s pomočjo živali vedno bolj uveljavljajo, saj so psi postali del življenja invalidov, dokazano je tudi, da živali pozitivno vplivajo nanje. Dajejo jim moč, voljo do življenja, pričarajo nasmeh na obraz in so nepogrešljivi del njihovega vsakdana, saj pomagajo tudi pri opravih in tako postanejo življenjski sopotniki invalidov. Seveda pa za delo z invalidom niso primerni vsi psi. Biti morajo živahni, prilagodljivi, vodljivi in pripravljeni na delo.

Vedno več ljudi in invalidov se odloča za različne terapije, s katerimi bi invalidom omogočili kakovostnejše življenje. Zelo znane so tudi terapije s konji, kjer morajo ljudje pokazati odločnost in trdo voljo. Velikokrat ljudje svoje živali vodijo tudi v razne ustanove, kot na primer v dom starostnikov ali bolnišnice, kjer živali zaradi svoje prisotnosti zmanjšajo stres tudi zdravniškemu osebju.

Dokazano je, da se invalidi ob živalih počutijo čisto drugače, kot če so sami. Niso osamljeni, vedno imajo družbo svojega najboljšega prijatelja, ki se mu tudi zaupajo. Seveda pa si nekateri invalidi psov ne morejo privoščiti, saj so zaradi posebnega šolanja veliko dražji od običajnih. Vendar bi psi morali biti dostopni vsem, ki so slepi ali na vozičku, saj bi jim tako izboljšali način življenja in olajšali opravljanje osnovnih opravil.

Sama imam zelo rada živali, živali to čutijo in ljubezen ter naklonjenost vračajo. Med človekom in živaljo se stke posebna vez, še posebej, če gre za medsebojno pomoč in skrb drug za drugega. Mislim, da so živali zaradi pomoči invalidom res dragocene in nepogrešljive, saj poleg čustvene opore nudijo še pomoč pri gibanju. Upam, da se te terapije z živalmi čim bolj razširijo in bodo dostopne vsem, ki tovrstno pomoč potrebujejo.

MATEJ SKURNŠEK, II. OŠ Žalec, Posebni program B, INVALIDI IN ŽIVALI; Mentorica: Brigita Mršič, Karmen Posedel Golob

Asja Katarina Mogu

6.b., OŠ Olge Meglič, Ptuj, Mentorica: mag. Renata Debeljak

INVALIDI IN NJIHOVE ŽIVALI

Invalidi so z živalmi zelo srečni,
saj postanejo z njimi prijatelji večni.
Papige, muce, ribice, hrčki, kunci, psi-
to so njihovi ljubljenci.

Živali invalidom dajejo energijo,
da se z njimi lahko veselijo.

Če kdaj invalid je žalosten in nesrečen,
žival se stisne k njemu in spet je srečen.

Živali invalidom vlivajo upanje, radost, veselje in moč,
odganjajo brezup, žalost, turobnost daleč proč.

MAŠA MISLOVIČ, 6.a., OŠ Mladika, INVALIDI Z ŽIVALMI IN DRUŽINO; Mentorica: Karmen Plavec

KLARA ZEMLJAK, 1.r., OŠ Sava Kladnika Sevnica, POŠ Loka; INVALIDI IN ŽIVALI; Mentorica: Milena Zemljak

TIANA REA LIPEC, 2.r., OŠ NH Rajka Hrastnik, Log; Mentorica: Urška Zoja Jeršin

EMILLI TOMAŠ LOVRINVIČ, 2.a., OŠ Cirila Kosmača Piran; Mentorice: Sonja Stanič, Lorena Lovrečič, Karmen Munda

KLARA MATIČIČ, 5.b., OŠ Notranjski odred Cerknica, INVALID IN PES; Mentorica: Mojca Kovačič

Ina Gajzer

8.r., OŠ Olge Meglič, Ptuj; Mentorica: Vlasta Mlinarič

MOJE SANJE

Bila sem majhna deklica,
imela želje sem velike,
tako lahko dosegljive,
a vendar nikoli uresničljive.

Ne, zame bile so sanje le,
saj usoda moja zapečatenjena je,
nikoli plesala več ne bom,
ker tistega dne doživela sem zlom.

Tla pod nogami izgubila sem,
v kamenčke mojega mozaika v obupu zrem,
bil je kot hud opomin,
ki ostal bo le kot grenak spomin.

Včasih bili so koraki pogumni,
ki slišali so se,
a zdaj so le sledovi gumijastih koles,
ki vodijo med do nebes.

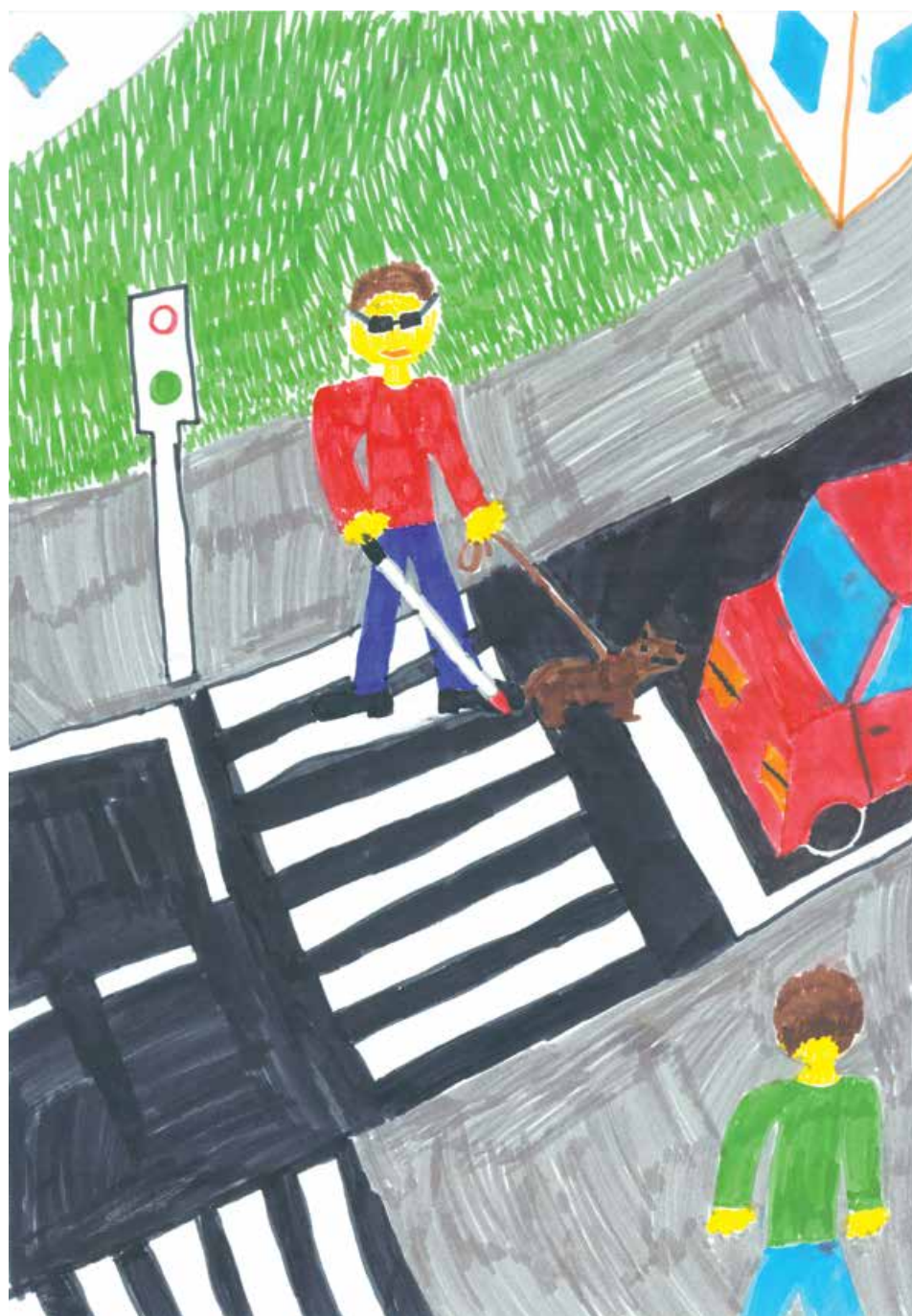
A vendar sem pridobila,
ne samo izgubila,
saj v meni novo prijateljstvo je vzkliklo
z mojo psičko Milo.

Peter Murovec in Dino Fermič
4.r., OŠ Deskle, Mentor: Martin Plesničar

INVALIDI

Invalidi so lahko brez rok
in včasih tudi brez nog.
Pse vodnike na sprehodu imajo
in z njimi se radi igrajo.
Prevažajo se na vozičku,
čeprav bi raje bili na konjičku.

PIA ROP, 1.r., OŠ Antona Aškerca, Velenje, *podr. Pesje, NA MOJI POTI MI POMAGA KUŽA*; Mentorica: Vesna Hudej

DENAJA LEMEŽ, 6.r., OŠ Antona Aškerca, Velenje, *INVALID IN KUŽA*, Mentorica: Danica Arzenšek

Benjamin Merzdovnik

4.a., OŠ Neznanih talcev, Dravograd, Mentorica: Natalija Kovše

INVALIDI IN NJIHOVE ŽIVALI

Invalidi so ljudje, ki imajo kakšno telesno poškodbo, ki je zdravniki ne morejo pozdraviti.

Invalidi so ljudje, ki ne morejo hoditi in se gibajo z invalidskim vozičkom, ki jim manjka roka ali noga, so slepi ali pa gluhi.

Invalidi so tudi taki ljudje, ki imajo bolezen, ki je zdravniki ne morejo ozdraviti z zdravili ali operacijo.

Zato so takim ljudem namenjene številne živali. Te živali morajo več let uriti.

Najbolj pogosta izmed teh živali sta: **PES VODNIK** in **PES POMOČNIK**.

Pes vodnik je za slepe in slabovidne osebe, medtem ko je pes pomočnik za osebe, ki so na invalidskih vozičkih. Spravevanja za te pse je več za pse pomočnike kot za pse vodnike.

Psi vodniki in psi pomočniki so usposobljeni zato, da pomagajo invalidom. Tako psi vodniki vodijo slepe, ki ne vidijo. Psi pomočniki pa pomagajo invalidnim osebam pri vsakdanjem življenju. Psi vodniki so največkrat nemški ovčarji. Psi so za vodnike in pomočnike izbrani namensko in jih tudi testirajo. V prvem letu so testirani kar tri do štirikrat. Potem gre

pes v specialno šolanje (oziroma trening), ki je odvisen od tega, kako se pes in invalid privadita eden na drugega.

Slepi, slabovidni ter invalidi so 16. septembra v okviru Tedna mobilnosti prikazali, kako poteka njihova pot čez mesto. Udeležili so se predstavniki slepih in slabovidnih z belo palico, kot tudi invalidi na vozičku in člani s psi vodniki.

Invalidi so mnenja, da so predvsem lastniki avtomobilov tisti, ki se ne zmenijo za invalide in brez slabe vesti puščajo avtomobile na parkirnih mestih za invalide ali pa zapakirajo pločnike in druge invalidom potrebne poti.

Tudi pred našim blokom se zgodi, da ljudje parkirajo na mestih za invalide.

Moja mama v glasbeni šoli Goličnik poučuje petje slepega dečka, ki je poleg tega tudi invalid na invalidskem vozičku. Ime mu je Filip. Je zelo glasbeno nadarjen in igra veliko instrumentov ter ima zelo dober posluh.

Mama se zato z njim v glasbeni šoli ukvarja drugače, kot z ostalimi učenci in ima tudi poseben program učenja petja.

LARA MASTEK MORI, 5.a., OŠ Mežica, PRIJATELJA; Mentor: Stojan Brezočnik

Vita Šmon

8.b., OŠ Neznanih talcev, Dravograd, Mentorici: Darja Lesnik in Simona Jerčič Pšeničnik

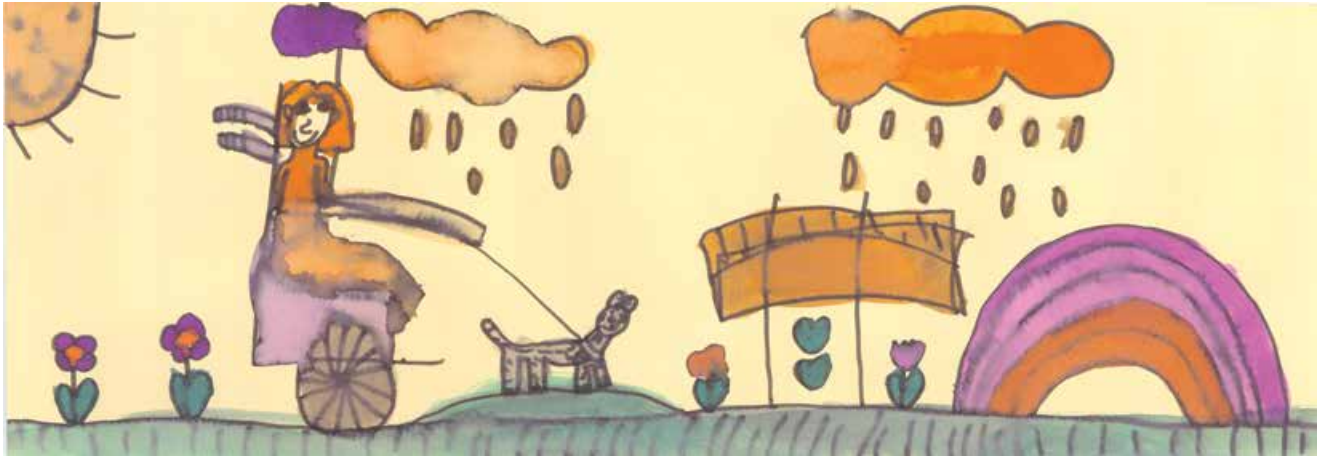
MOJA SPREMLJEVALKA PIKA

Tudi danes sem se zbudila v temno jutro. Od tistega dne me je vedno namesto razigranih sončnih žarkov prebudila tema, črnina. Kaj vse bi dala, da bi ponovno videla tiste zlate sončne žarke. Ampak od tiste nesreče dalje, ki mi je vzela moj dragoceni vid, je bilo vse temno. Vse razen nje, sem pomislila, ko sem na svoji dlani začutila topli kožuh moje spremljevalke in družabnice Pike. Bila je moja psička vodnica in v mojem temnem življenju je bila žarek upanja, ki sem ga potrebovala, da me je gnal in spodbujal naprej. Z njo sem naredila vsak moj korak in ona mi je pomagala pri vsaki odločitvi.

Vsako jutro me je navdala z veseljem in mi po telesu pognala toploto. Z njo je bila tema, ki sem jo prenašala milejša in bolj znosna. Še vedno se spomnim dneva, ko sem jo spoznala. Kot bi se mi na temnem osamljenem nočnem nebu prižgala nova zvezda. Pomagala mi je spoznati okolje in me vodila skozi težave. S Piko mi je bilo pri srcu lažje. Zame je bila nekdo, ki me bo spremljal po moji poti in bo v mojem srcu ostal za zmeraj.

KATJA OPREŠNIK, 1.r., OŠ Antona Aškercia Velenje, podr. Pesje, Velenje, KER NE VIDIM DOBRO, MI POMAGA MOJ PRIJATELJ (pes PIKI); Mentorica: Vesna Hudej

ZOJA JULIJA GOMBOC, 2.r., OŠ Sava Kladnika Sevnica, POŠ Loka, INVALIDI IN ŽIVALI; Mentorica: Karmen Škapin

PIJA LUCIJA KRALJ, 8.b., OŠ Gorica, Velenje, Mentorica: Danica Arzenšek

Jakob Beltram, Sara Zorn

4.r., OŠ Ivana Roba, Šempeter pri Gorici, POŠ Vogrsko, Mentorica: Katarina Tischer Gregorič

PRIJATELJI

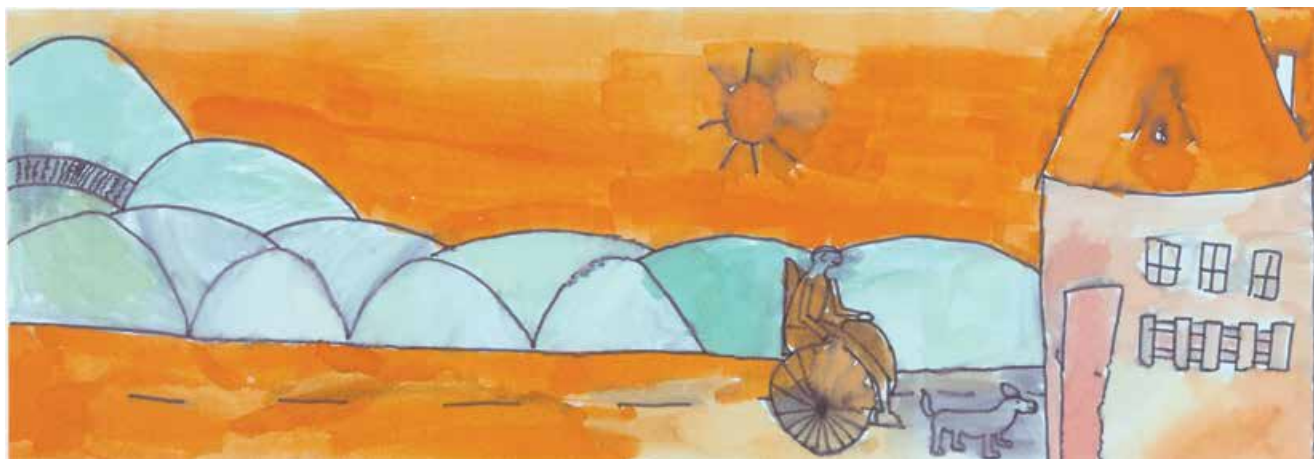
Otroci na vozičku zunaj kričijo,
čebele okoli njih letijo.
Ko pa otroci na vozičku plešejo,
okrog njih zajčki skačejo.

Skupaj zaplešejo ples,
okrog gozdnih dreves,
priskačejo še veверice,
prav spretno prijateljice.

Naredili so si cel žur,
ki trajal je do zgodnjih ur.
Od plesa utrujeni otroci in živali
Kar do poldneva so spali.

NEJC BAJDA, ANEJ VODOPIVEC, ALJA ŠTRUKELJ, 1.r., OŠ Solkan, POŠ Trnovo; Mentor: Denis Matežič

MARCEL KAJTNA, 2.r., OŠ Sava Kladnika Sevnica, POŠ Loka, INVALIDI IN ŽIVALI; Mentorica: Karmen Škapin

LUKA ŠPROHAR, KLARA PAVZIN, MIHA SUŠELJ, SARA KREBELJ, TIAN JAGODNIK, JERNEJ ŠPROHAR, NOEMI SUŠELJ, ALJAŽ DEBELJAK, LUCIJA GOJIĆ

1.r., OŠ Košana, PSIČKI POMAGAJO; Mentorica: Marija Mršnik

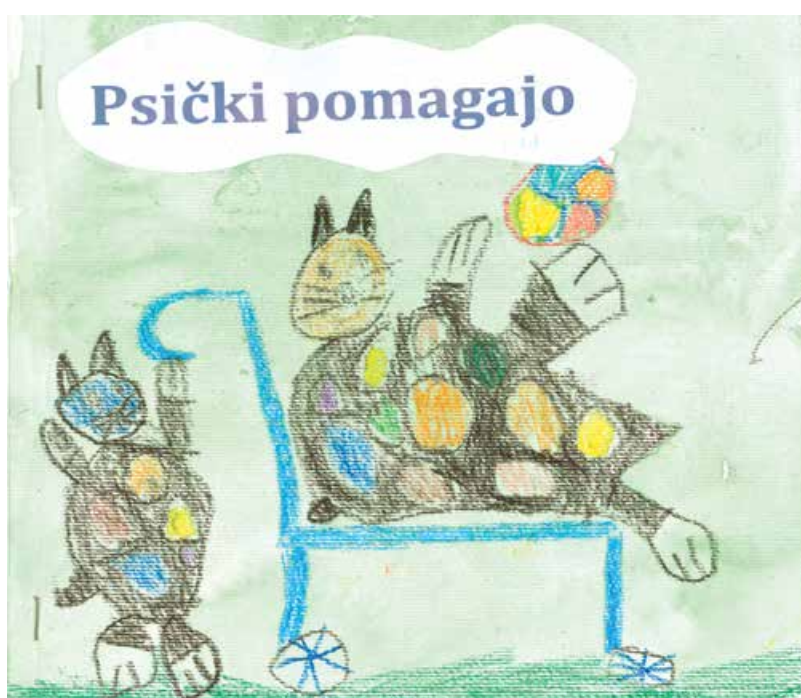
Knjigici na pot

V mojem razredu se je letos naselilo devet majhnih in iskrih otrok z velikimi srci. Z njimi se veliko pogovarjamo o prijateljstvu, pomoči, o starejših in bolnih, o invalidih; skratka o človeških vrednotah na katere prevečkrat pozabljamo. Neverjetno! In kakšne prijetne zamisli in ideje pripovedujejo. In res iz majhnega raste veliko!

Prav ti majhni otroci bodo postali veliki in bodo znali in zmogli razumeti in pomagati sočloveku v stiski.

Naj bo naša skupna zgodbica, ki je nastala ob natečaju, darilo vsem invalidom sveta. V naših majhnih glavicah je nastala ideja o zgodbici, kjer nastopajo živali, ki znajo in zmorejo pomagati. Bodimo jim podobni in svet bo lepši in srečnejši.

Učiteljica Marija Mršnik

LUKA ŠPROHAR, KLARA PAVZIN, MIHA SUŠELJ, SARA KREBELJ, TIAN JAGODNIK, JERNEJ ŠPROHAR, NOEMI SUŠELJ, ALJAŽ DEBELJAK, LUCIJA GOJIĆ, 1.r., OŠ Košana, PSIČKI POMAGAJO; Mentorica: Marija Mršnik

VALENTINA JOKIČ, 4.r., I. OŠ Žalec, Mentorica: Cvetka Pušnik

SUZANA PONORAC, OŠ Kozara, Nova Gorica, OPP 4/5; INVALIDI IN NJIHOVE ŽIVALI – FJODOR; Mentorica: Sanja Bekrić

Sara Juhart

5.r., OŠ Remšnik, Mentorica: Melita Stražišnik

ZGODBA O SLEPEM ČLOVEKU

Nekega dne sem se sprehajala po parku, ker je bil po dolgem času lep in prijetno topel dan.

V parku so bile klopce, da so se ljudje lahko na njih spočili, če so bili utrujeni. Na eni izmed klopic je sedel mlad po obrazu sodeč, žalosten moški, ki je nemo strmел predse. Zraven njega je ležal lep kuža. Nekaj časa sem ga opazovala, stala sem kar precej blizu njega, a sem imela občutek, da me ne vidi, saj me ni pozdravil ali mi karkoli rekel. Pristopila sem bližje k njemu, ga lepo pozdravila, tisti trenutek pa se je zdrnil in pogledal proti meni. Videla sem njegov žalosten pogled v očeh. Vljudno mi je odzdravil in še naprej zrl v prazno. Dojela sem, da je ta človek slep in da me žal ne vidi. Prisedla sem k njemu, pobožala njegovega psa Bobija, ki je veselo zacvilil. Nekaj časa sem že sedela ob njem, predem je opazil, da sem tam. Ozrl se je proti meni, mi ponudil roko v pozdrav in se mi predstavil. Ime mu je bilo Anže. Povedala sem mu, da sem Sara in tako začela najin pogovor. Zaupal mi je, da živi blizu parka, da je pogosto tu, da živi sam, edina družba mu je štirinožni prijatelj, ki mu je pomagal tako, da ga je vodil, da je lahko varno hodil.

Najin pogovor je trajal že kar nekaj časa, preden je dobil občutek, da mi lahko zaupa. Povedal mi je, da je vid izgubil v tovarni, ko je prišlo do manjše eksplozije, ter da mu je močni blisk, ki je nastal, poškodoval oči. Bil je na operaciji, a žal ni uspela. Ugotovili so, da ni več upanja, da bi še kdaj videl. Imel je svoje sanje, želel si je ustvariti družino in biti dober mož in oče, a mu je bilo to tisti trenutek v tovarni vzeto. Ostal je sam s svojo usodo.

Ko mi je povedal, se mi je močno zasmilil, njemu pa so po licu tekale solze. Ponudila sem mu svojo pomoč, kadarkoli jo bo potreboval. Postala sva dobra prijatelja, skupaj hodiva na sprehode, po nakupih, če je to potrebno, spremljam ga k zdravniku, mu kupim zdravila in podobno. Zdaj se poznavata že dobra tri leta, pomagam mu ob vsakem trenutku, ko me potrebuje. Ne morem mu vrniti vida, lahko pa mu nesebično stojim ob strani.

Sem mnenja, da je na invalide potrebno gledati prav tako kot na ostale ljudi. So ljudje kot mi, le da nekateri potrebujejo več pomoči.

LEA KAISERSBERGER, 8.g., OŠ Ljudski vrt, podr. Grajena, PARK MIRU; Mentorica: Darja Polner

Naja Bavec Petrovčič

5.b., OŠ Notranjski odred Cerknica, Mentorica: Mojca Kovačič

ČRNA SLIKA MAVRICE

Tema. Tisoč in ena neizgovorjena.
Neizgovorjena beseda, brez obraza, ljudi.
Moj kosmati vodič pa nemo sedi,
le njemu se nikamor ne mudi.

Hvaležen! Da ga le imam,
prijatelja, ki pove mi kam!
Res moja mavrica je črna slika,
a med nami majhna je razlika..

Saj slišim. Slišim malih ptic petje
in jok otroka, ki išče zavetje.
Pa potoka bistrega šumenje,
neizbežno hrepenenje!

In čutim. Čutim nežen veter v laseh,
in prvih žarkov skrivnosten smeh.
Čutim kapljice jesenskega dežja
in nesebično predanost mojega psa.

META MAROLT, 3.BV, SŠ Jesenice, INVALIDI IN NJIHOVE DOMAČE ŽIVALI (SLEPA DEKLICA IN NJEN PES), mentorica: Marisa Monti

Ema Kovač

5.a., OŠ Bakovci, Mentorica: Dragica Smodiš

INVALID

Vsak lahko postane invalid,
tudi ti nisi izvzet.
Lahko izgubiš sluh,
ali pa kak drug del telesa.

Takrat se na vozičku voziš,
ali imaš psička za pomoč.
Lahko si z belo palico pomagaš,
da si opazen povsod.

Vsega po želji ne moreš početi,
a življenje vseeno lepo se ti zdi,
saj je včasih potreben le nasmeh,
da se premagajo težave in skrbi.

Vem, da invalid ni biti lahko,
saj nekateri tega ne razumejo.
A VEDNO SE NAJDE KDO,
KI POMAGA INVALIDU, DA JE TUDI NJEMU LEPO.

JONA REPNIK, 5.b., OŠ Mihe Pintarja Toleda, Velenje, *INVALID IN ŽIVALI*; Mentorica: Klavdija Vidak

TRINA DIMNIK, OPB, 1.r., OŠ Črna na Koroškem, INVALIDI IN NJIHOVE ŽIVALI; Mentorica: Marina Krivonog

ASJA PETELIN, 1.a., OŠ Lucijana Bratkoviča-Bratuša Renče, Mentorica: Ines Leban

Nastja Šalamon

5.b., OŠ Mihe Pintarja Toleda, Velenje, Mentorica: Katjuša Tisnikar Grčar

Z BELO PALICO V ROKI

Ko v šolo drvim,
da ne zamudim,
se skoraj zaletim.

Le kdo je to?
Črna očala na glavi tičijo,
v eni roki pa belo palico držijo.

Kuža pred njim me pozdravi,
ko invalid pred pločnikom se ustavi.

Zdaj vem, da ne vidi kot jaz,
a je vseeno prijazen do nas.

ISABEL OMERAGIČ, 7.a., OŠ Olge Meglič, Ptuj; NA SPREHODU; Mentorica: Lea Kralj

Ana Vidmar

5.b., OŠ Kanal, Mentorica: Mimi Beguš

ZAUPAM TI

Slep sem. Slep!
Zaupam Ti!
Tebi dana je moja moč,
tvoje veselje, moja pomoč.

Slep sem. Slep!
Zaupam ti.
Ob tebi ne obupam,
tebi zaupam.

GORAN BOŽIĆ, II. OŠ Žalec, Posebni program B, INVALIDI IN NJIHOVE ŽIVALI; Mentorica: Brigita Mršič

Sara Rosalia Gutschi

7.a., OŠ Olge Meglič, Ptuj, Mentorica: mag. Renata Debeljak

ZAUPAM TI

V nekem trenutku vse mi zbledi,
ni več barve pred očmi,
diagnoza takšna: slep boš ostal,
ni več pomoči.

Naenkrat nekdo reče mi,
videl boš,
ampak ne s svojimi očmi.

Psa dobil sem za svojega pomočnika,
za svojega vodnika.

Navezal nanje sem se zelo,
v življenju mi nikdar lepše ni bilo.

Zdaj ne vidim več z očmi,
ampak s srcem gledam vse stvari.

VIKTORIJA GOSTENČNIK, 7.r., OŠ Juričevega Drejčka, KUŽA JO VODI; Mentorica: Olga Verčkovnik

ŽAN PIKELJ, 4.r., I. OŠ Žalec, Mentorica: Cvetka Pušnik

NIK TOMŠE, 4.r., OŠ Juričevega Drejčka, NIKOV KUŽA (INVALIDI IN NJIHOVE ŽIVALI); Mentorica: Olga Verčkovnik

Tadej Leskošek Zmagaj

8.a., OŠ Mežica, Mentorica: Mirjan Lapanja

CENIMO ŽIVLJENJE

Letošnjega aprila se je mamin nekdanji učenec ponesrečil s kroserjem. Poškodbe so bile tako močne, da ga nobena operacija ni mogla rešiti pred invalidnostjo. Pristal je na vozičku in je invaliden od pasu navzdol. Trenutno je v rehabilitacijskem centru Soča. Življenje se mu je obrnilo v trenutku. Star je komaj 18 let. Pred njim je še vse življenje. Pred to nesrečo mu je bilo samoumevno, da je zjutraj vstal, šel v šolo, popoldne pa se je učil in zabaval. Zdaj pa tega ne zmore. Hrani se že sam, umivajo pa ga drugi. Dan je enak dnevu.

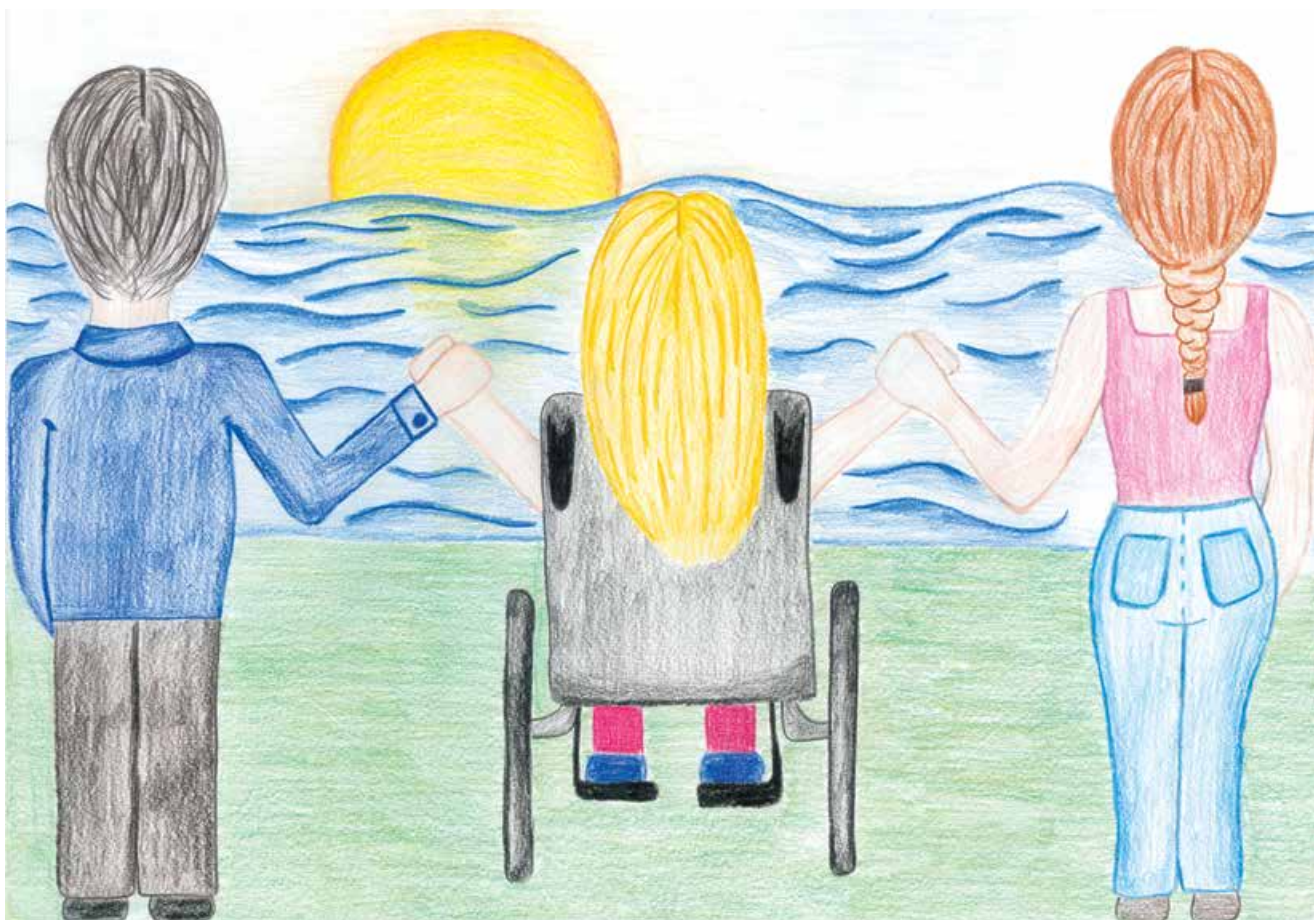
Vedno bolj razmišlja o tem, kaj mu je bilo, da je tistega sončnega dopoldneva tako divjal po hribu navzdol in se ponesrečil na tako krut način. Pravi, da je to usoda. Tudi njegovim staršem se je življenje v trenutku obrnilo na glavo. Da lahko pride fant domov, morajo stanovanje preurediti za potrebe invalida. Pa nikomur ni v breme, samo, da bi se mu stanje izboljšalo.

Na začetku so ga obhajale same negativne misli. Zdaj pa vedno bolj pozitivno razmišlja, ni se vdal v usodo. Dokončati želi srednjo šolo in se vpisati naprej na fakulteto. Želi si ustvariti družino. V veliko oporo sta mu starša in mlajši bratec, ki se zelo veseli njegove vrnitve.

Komaj čaka, da pride nazaj v domače okolje, čeprav ve, da bo hudo, ker se bo moral soočiti z novimi stvarmi in mogoče ne bo vsemu kos.

V tem centru Soča se veliko pogovarjajo, delajo na samozavesti, da bolniki ne bi bili tako zgubljeni, ko se vrnejo domov. Učijo ga, kako se sam umivati, kako se presesti v avto, premikati voziček. V tem centru so sami invalidi s takimi in drugačnimi težavami. Marsikdo od njim pa nima domačih, ki bi mu stali ob strani.

Zato spoštujmo in cenimo življenje, kajti nikoli ne vemo, kdaj nam usoda prekrži pot.

KATARINA MULEJ, 4.BV, SŠ Jesenice, INVALIDI IN NJIHOVE DRUŽINE; Mentorica: Metka Žnidar

Nuša Mesarič

5.c., OŠ Antona Ingoliča, podružnica Pragersko, Mentorica: Marjetka Šetar

INVALIDNOST

Invalid postaneš, ko se ti nesreča zgodi
na primer, da se kdo zaleti.
Invalidom včasih je težko,
Kajti eni gledajo na to,
kakšni nekateri so.
Invalid bit za mene ni slabo,
ker invalidi krasni in super so.

Pija Lucija Kralj

8.b., OŠ Gorica, Velenje, Mentorica: Vesna Penec

PIJINA ZGODBA

V sobo je stopila Zdenka. Zdenka je svetovalka, ki pomaga mladim, ko se jim življenje obrne na glavo.

»Zdravo. Sem Pija. S sedmim letom sem se srečala z invalidskim vozičkom.«

»In kako si sprejela svojo invalidnost, Pija?«

»Grozno. Vse se je zgodilo tako hitro. Še kar ne verjamem, da sem se »tistega dne« igrala z Moniko. Da sva se podili po sveže pokošeni travi. Da sva skakali po lužah in rabutali jagode sosedje Jasne.«

»Se dobro spominjaš nesreče, ki se ti je dogodila?«

»Pa kako. Bila je sobota. Sončna sobota. Z Moniko sva ta dan od veselja komaj pričakovali. Bil je njen rojstni dan. Oče se je odločil, da nas popelje k dedku Ivanu. Dedek je živel sam v eni od koč blizu kmetije, ki jo je upravljal naš stric. Kako dobro se spominjam rdeče obleke, ki sem jo nosila, in zlate lasnice, ki mi je spela lase. Potovalke so že bile v prtljažniku in z Moniko sva že sedeli na zadnjih sedežih avtomobila. Ključ avta se je obrnil, v motorju je nekaj zaropotalo, očetovi roki pa sta se že dotikali volana. Speljali smo z dvorišča in že smo bili na dolgi cesti. Najprej smo zavili na avtocesto in počasi nas je pot peljala po makadamski vaški cesti. Bila sem utrujena, pa vendar me je vznemirjenost pomagala in tako sem, ne da bi zatisnila oči, preživela še tako dolgo pot.

Ko smo prispeli, slišim petelina. Iz hleva se oglašajo krave, ki čakajo pašo. V kokošnjaku vlada zmeda. Po dvorišču teka Andrej. Moj stric. Dedek na verandi klepeta s psom To-

nijem. Prva nas opazi Andrejeva soproga in nas s poljubi pozdravi. Za njeno široko postavo se skriva Nejka. Takrat je bila stara komaj tri leta in rdeči lasje so bili speti v kiti. Bila je sramežljiva, a vseeno je bilo videti, da si nas želi spoznati. Takoj so nas pogostili z domačo potico, odraslim pa je bilo postreženo tudi z »grozdnim sokom.«

Bilo je, kot bi bil navaden dan. Enostavno. Sproščeno. Prijetno. Ko smo tako sedeli za mizo in se pogovarjali o življenju, so moje oči poplesavale med rdečima traktorjema. Kako sem si želela držati volan tega velikega vozila. Vsaj sestri vanj. Želja je rastla, vznemirjenje pa prav tako. Takrat sem Andreja pocukala za rokav in mu pokazala na traktor. Bil je ponosen, da si njegova nečakinja želi vožnje z njegovim »super norim vozilom« in seveda je željo uresničil. Umazani rumeni sedeži traktorja so bili zasedeni. Ko sem pogledala okoli sebe, sem videla, kako visoko sem bila. Srce se je kar ustavilo, ampak imela sem preveč ponosa, da bi zdaj sporočila svoj strah pred višino. Spet sem zaslišala zvok motorja, le da je bil veliko močnejši, glasnejši. In ko so se gube začele premikati...«

Pogoltnila sem slino. Predme se je prikazala slika tistega dne. Občutki, ki so bili tistega dne v meni, so se ponovno podili po moji glavi.

»Bila sem prestrašena. V tistem trenutku sem od strahu nepremišljeno skočila s traktorja. Tema. Tišina. Slepota. Kot bi se vse ustavilo. Filmski trak življenja Pije se je ustavil. Knjiga o sedemletni deklici Piji se je končala.«

Svetovalka je videla, kako je v mojem grlu nastal cmok. In glas se mi je tresel. Videla je, kako sem doživljala čas po nesreči in kako sem sprejela dejstvo, da ne bom več rabu-

tal jagod, da ne bom tekla po sveže pokošeni travi, da ne bom tako enostavno sprejela. Bila sem prikovana na voziček. Čeprav je to vedela tudi sama, je Zdenka poskušala z lažmi prekriti resnico: imela sem uničeno hrbtenico.

Pa čeprav sem lahko pisala. Lahko sem uporabljala roke, vendar invalidnost mi je onemogočala hojo. Vedno bom potrebovala pomoč. Nikoli ne bom mogla sama paziti nase. Kako bom skrbela za svojo družino, za družino, ki bi si jo morala ustvariti. Morala bi končati šolo, se poročiti, živeti v majhni beli hiši z živo rdečo streho, z verando. Morala bi imeti otroke in potem vnuke. Postati bi morala žena, mama, babica, snaha. Vse sanje so se porušile, želje o prihodnosti so zbledele.

Nekateri mislijo, da invalidnost sčasoma sprejmeš. Pa je ne. Sama je nikdar ne bom. V solzah zaspim. Zaspim v mislih, da življenje nisem »uničila« le sebi, temveč moji družini. Biti samostojen. Odrasel. Bom to sploh kdaj doživela? Mama me vsako jutro pelje v šolo, ki je bliže od trgovine v sosednji ulici. Oče me mora zjutraj obleči. In Monika... Monika me brani. Osmi razred? Sošolci še kar ne spustijo žaljivk, ki me spremljajo od drugega razreda. »Si že naredila izpit za voziček Pija?« zavpije Klemen in vsi se zasmejijo. »Barva vozička se danes res ne ujema s tvojo obleko,« se posmehuje Zala. Ob takih izpadih sošolcev mi zmanjka besed in takrat se zame postavi Monika. Oh, Monika. Samo ona ve, kako hudo mi je. Ve, kako težko je sprejeti voziček, če nisi samo ti tisti, ki ga ne mara. Ne mara ga Klemen, Zala. Ljudi na ulici vznemirja, jih moti. Moti jih tako zelo, da poglede usmerjajo proti meni in kažejo name.

Zato nisem rada v družbi. Sprehodi so zame predolgi. In odmori med časom pouka težki. Mama misli, da moram

hoditi na razgovore z Zdenko. Vedno znova ponavlja, da ve, kako se počutim. Ne ve. Ne more vedeti. Sama hodi. Nihče je ne zmerja. Ne potrebuje pomoči. Zato sem prepričana, da mi ne more pomagati. Nihče mi ne more. Ujeta med štirimi stenami. Tako preživljam prosti čas. Športni dnevi odpadejo. Pohodi, kolesarstvo, plavanje. Ne smem. Pravijo, da ne zmorem. In če mislijo, če mi želijo pomagati, naj začnejo s tem, da me ne izklaplajo iz družbe. Vem, da sem »drugačna«. Ampak tega jim ni treba ponavljati iz dneva v dan. Naj poskusim. Rada bi postala del družbe.

Kadar slišim pogovore na šolskem hodniku, slišim nezadovoljna dekleta. Nekatera imajo kriv nos in mozolje. Druga ni zadovoljna s svojo sobo, ki je po njenem mnenju premajhna. Fantje se jezijo nad odločitvijo staršev zaradi recesije, ki jim ne omogoča obisk tabora »Pri Bledu.« Kadar slišim takšne pogovore, sem zmedena. Kaj me ne vidijo? Ne vidijo mojega problema? Katja in njeni mozolji bodo sčasoma izginili. Barbara bo čez nekaj let, ko se bo njena sestra odselila, dobila dve sobi. In fantje bodo s trdim delom v šoli lahko v prihodnosti obiskali katerikoli tabor, katerikoli hotele bodo želeli. Sama ne bom dobila možnosti hoditi. Ali še huje. Nikdar ne bom uspela zavrteti časa in ceniti tistih trenutkov, ko je bila moja soba premajhna, ko nisem mogla obiskati tabora. Takrat nisem cenila zdravja. In zdravje je pomembno. Žal mi je ljudi, kakršna sem bila jaz. Tistih, ki zdravje začnejo ceniti takrat, ko jih to zapušča.

Bodo pogovori z Zdenko kdaj pomagali? Bom nekoč le postala samostojna? Bom našla nekoga, s katerim si bom delila ljubezen? Mogoče. Za zdaj pa vem le nekaj. Vem, da sem resnična. Ampak za dežjem posije sonce, kajne? Bo tudi v mojem življenju kdaj posijal žarek sonca in mi dal upanje za nov dan?

Lars Debeljak

9.r., OŠ Šentjanž pri Dravogradu, Mentorica: Lilijana Ladraar

INVALIDNOST

Zbudim se.
Hočem odpreti oči.
Ne vidim nič, vendar čutim, da ne spim.
Hočem pogledati roke, vendar ne vidim nič.
Sama črnina.
Začutim solze, ki mi gredo po licu, ko se zavem, kaj se dogaja.
Zaslišim mamin glas, ko mi skoči v objem in se joka.

Zadnje, česar se spomnim, je glasen zvok in kričanje mojih najboljših prijateljev.
Da, Silvestrovo in ... Petarde. Jaz in moji najboljši prijatelji smo se odločili metati petarde v pozdrav novemu letu.
Moral bi biti sam hec, veselje. Ampak je postalo najhujši dogodek mojega življenja.
Metali smo petarde, zelo dolgo, vsaj ena zjutraj je že bila ura.
Jaz bi moral biti zadnji, ki je odvrigel petardo v temno noč.
Jaz sem bil izbran, da vržem petardo.
Jo zagrabim, začutim rušilno moč, ki jo ima ta petarda.
Jo prižgem, ampak jo moja idiotska roka drži in je ne izpusti.
Zaslišim: »BUM!«
Padem po tleh.
Slišim kričanje.
Slišim moje prijatelje.
Zaslišim sirene. Vem, kaj se je zgodilo. Sprejel sem že svojo Smrt. Samo čakal sem na smrt.
Ampak zbudim se ... Ne v peklju. Ne v Nebesih. Nekje vmes.

Nastja Vezonik

8.r., OŠ Remšnik, Radlje ob Dravi, Mentorica: Valerija Tertinek

INVALID IN NJEGOVO ŽIVLJENJE

Nekega dne se mi je ustavil pogled na fantu, ki je bil invalid. In ko sem ga tako opazovala, mi je v glavo šinilo nena-
vadno vprašanje.

Nisem se mogla zadržati in zato sem ga vprašala: »Kako je, če si invalid?« Klemen, tako je ime fantu, me je pogledal in mi ponudil stol, naj sedem. To sem tudi storila. Začel je pripovedovati: »Ko sem se nekega jutra zbudil v bolnišnici, je pole mene stala medicinska sestra, ki mi je povedala, da sva s prijateljem imela prometno nesrečo, ker nama je pijani voznik vzel prednost. Nato je odšla. Zunaj je bil lep dan, jesensko listje je valovilo v vetru, zaželel sem si svežega zraka, zato sem hotel vstati, toda nog nisem mogel premakniti. Hitro sem poklical sestro. Ampak novica, ki mi jo je povedala, me je čisto pretresla. Dejala je, da sem od pasu postal hrom. Solze so tekle same od sebe, bil sem popolnoma nemočen. Od pretresljive novice sem bil na vso moč pretresen. Ko pa sem izvedel, da je v nesreči umrl moj prijatelj, sem v srcu začutil nepopisno bolečino. Voznik, ki je bil kriv za ne-

srečo, pa je utrpel lažje telesne poškodbe. Hotel sem, da bi umrl jaz in ne moj prijatelj, razmišljal sem celo o samomoru.« Ostala sem brez besed, samo nemo sem zrla v njegov obraz. Klemen pa je nadaljeval: »Toda mama in oče sta me prepričala, da je lahko življenje kljub invalidnosti polno lepih trenutkov in sreče. Zaupal sem jima in jima verjel. Splačalo se je. Z njuno nesebično pomočjo mi je uspelo dokončati šolanje in začel sem vztrajno iskati zaposlitev. Sreča je bila tokrat na moji strani in takoj sem našel službo. Sedaj delam kot risar. To delo me res osrečuje in mi pomaga v vsakdanjem življenju. Z denarjem, ki sem si ga zaslužil, sem si kupil stanovanje, ki je prilagojeno moji invalidnosti. Vsakdanjik tako pričnem kot vsi drugi ljudje. Sedaj nisem več odvisen od pomoči drugih, kar me zelo osrečuje. Ljudje name ne gledajo več z usmiljenjem v očeh, ker so spoznali, da kljub invalidnosti znam in zmorem poskrbeti zase in nisem odvisen od drugih. Seveda pa mi družina, sosledje, prijatelji in znanci z veseljem priskočijo na pomoč. »To, kar mi je povedal, me je zelo pretreslo, a hkrati sem zelo uživala ob njegovem

pripovedovanju. V glavi so mi rojile misli o tem, kako bi se jaz počutila, če bi me doletela takšna usoda. Odgovora na to nisem našla, pravzaprav ga niti nisem poskušala, ampak sem si potihoma samo zaželela, da me ne bi nikoli doletela takšna usoda.

Hkrati me je preveval čudovit občutek, da je Klemen kljub svoji invalidnosti srečen človek in čeprav se mu je svet čez noč obrnil na glavo, ga je znal z vztrajnostjo in pogumom obrniti v tisto smer, kjer je ponovno našel samega sebe in še danes počne stvari, ki ga osrečujejo

Življenje je res nepredvidljivo, od človeka pa je odvisno, kako se v tej nepredvidljivosti znajde. In Klemnova zgodba je dokaz, kako lahko trenutek nepazljivosti in nepremišljenosti na cesti nekemu za vedno spremeni življenje v pravi pekel. K sreči je Klemen človek, ki ni obupal in si je upal spopasti z usodo, sprejeti življenje takšno kot je. Zato je danes kljub invalidnosti srečen. Želim si, da bi se čim manj ljudi spopadalo s podobno usodo, če pa se bodo že morali, naj jim bo vodilo Klemnova zgodba, ki pravi, da v življenju ne smeš obupati.

Matjaž Čelan

8.r., OŠ Gorica, Velenje, Mentorica: Nevenka Smolčnik

SKUPAJ V DOBREM IN SLABEM

Kdo je invalid? Od kod izvira ta beseda? Pa pogledajmo. Res me je zanimalo, zato sem malo pobrskal po spletu. In kaj sem našel? Slovar slovenskega knjižnega jezika razlaga, da je to nekdo, kdor je zaradi prirojene telesne napake, posledic bolezni, poškodbe nesposoben ali le delno sposoben za delo. Če si pomagamo z angleščino, od koder verjetno izhaja beseda, potem »in valid« pomeni neveljaven, torej nekaj, kar ne velja, ni v redu, ni običajno, odstopa od običajnega. Tako.

Včasih so taka odstopanja veljala za sramotna, sploh če je šlo za prirojeno telesno napako. Starši so takrat otroke poskušali skriti pred svetom, veljali so za manjvredne ter v sramoto in breme družini. Velikokrat so jih tudi zavrgli in morali so se znajti, kakor so vedeli in znali. Ljudje so nanje gledali zviška, marsikdo je bil deležen ponižujočih besed in očitkov,

češ pogledj se, kakšen si. Pojdi mi s poti. Poberi se mi izpred oči. Živeli so iz dneva v dan, brez prihodnosti in upanja na boljše življenje. Marsikdo je na tej poti shiral in omagal, bogu hvala, vsaj rešen je bil.

Počasi, počasi pa je živalsko bitje vrste Homo sapiens uvidelo, da se obnaša vse prej kot bogu všečno in se je odločilo svoje napake popraviti. Ustanavljati so se začele organizacije, zavodi in dobrodelnna društva za pomoč invalidom. Do danes je znanost napredovala, človekova miselnost pa žal še vedno ne v taki meri, da bi se sprijaznila z drugačnostjo. Še vedno so invalidi deležni kakšne pikre besede, radovednega in zgroženega pogleda ljudi, ki se ne zavedajo, kako srečni so, ker so zdravi in jim v tem pogledu nič ne manjka. Ne zavedajo pa se niti, da so lahko tudi oni že v naslednjem trenutku na istem.

ULA LESJAK, 3.r., VITA VOZELJ 2.r., EVA REHAR, 2.r., OŠ Petrovče, POŠ Trje, Mentorica: Karmen Zupanc

Saj človek pač ne ve, kaj ga čaka v življenju.

Ker je v človeku tudi nekaj živalskega, kot sem že prej omenil, lahko po drugi strani zelo dobro sodeluje z živalmi. Človek je odkril, da lahko žival na človeka blagodejno vpliva, zato je poskusil posebne tehnike zdravljenja z živalmi. Človek je odkril, da lahko žival na človeka blagodejno vpliva, zato je poskusil posebne tehnike zdravljenja z živalmi. Pa tudi pomoč živali je dobrodošla. V tem smislu prevladuje pes, ki ima izredno sposobnost učenja in čutenja s človekom. Ima namreč nekatere prednosti, ki jih druge živali nimajo. Prva je seveda voh. Izredno usposobljeni tudi razlikujejo zdravila med sabo in so zato v veliko pomoč slepim in slabovidnim. Ali pa je sposobnost, ko začutijo prihajajoči napad in bolnika na to pravi čas opozorijo. Na tak način se je ohranilo že marsikatero življenje.

Žival dokazano zelo koristi človekovemu počutju. Ne samo, da je osamljenemu bolniku občutek prisotnosti drugega živega bitja, prav tako se človek močno naveže na žival, jo vzljubi in s tem ustvari partnerstvo. Dobro je, če bolnik že odrašča v družbi z živaljo, saj tako steketa močno vez, dodobra spozna njene navade in ve, pri čemer lahko žival pomaga in kje so njene omejitve. Dandanes se uveljavljajo posebne terapije s psi, pri katerih se dober pes bolniku podredi in mu pomaga. Invalida na ta način stimulira in tako lahko doseže veliko boljše rezultate.

Za zaključek naj navedem neko misel, ki sem jo slišal nekje nekoč: pes je človekov najboljši prijatelj; ko vsi ostali dajo roke stran, on še vedno vztraja. Celo po smrti.

PETRA HUMERCA, 9.c., OŠ Toneta Čufarja, Jesenice, SAMOTNI OTOK, Mentorica: Linda Bonavalee (slikanje s čopičem v ustih)

Aiša Kasami

4.a., OŠ Neznanih talcev Dravograd, Mentorica: Natalija Kovše

PESEM O INVALIDIH

Živiš lepo življenje
in zabavaš se!
Zgodí se huda nesreča,
ki grozna je!

Kar naenkrat pa se v bolnišnici zbudiš
In se vprašaš,
zakaj tukaj ležiš?

Čez nekaj časa zavedaš se,
da invalid si postal,
in ves čas na vozičku boš tičal.

Vendar življenje naj zato se ne spremeni,
saj vseeno človek si!

LARA STANKOVIĆ SUŠEC, 7.b., OŠ Gorica Velenje, Mentorica: Danica Arzenšek

Darja Špan

9.a., OŠ Črna na Koroškem, Mentorica: Milena Mesner

DRUGAČNOST NI OVIRA ZA SREČNO ŽIVLJENJE

Moje ime je Darja. Stara sem štirinajst let in obiskujem deveti razred osnovne šole. Imam probleme z vidom, a kljub temu obiskujem osnovno šolo, seveda z nekaj prilagoditvami. Težave z vidom imam že od rojstva, opazili pa soji šele pri petih letih, ko sem začela močno škiliti. Dobila sem očala. Takrat se še nisem zavedala, kaj me je doletelo. Sem dekleta z 2-5% ostankom vida in imam 10% zoženo vidno polje.

Od prvega do šestega razreda sem uporabljala običajne zvezke za pisanje, le da so imeli več razmikov med vrsticami ter poudarjene črte. Ko pa smo uporabljali berila ali druge učbenike, smo brali naglas ali pa sem brala s svojim pripomočkom za branje, ki se imenuje MyReader. S to napravo lahko spreminjaš barvne kontraste, lahko povečaš ali zmanjšaš črke, če pa želiš kakšno besedilo brati tudi pozneje, ga lahko na napravo tudi skeniraš in ne potrebuješ več knjige.

Najprej sem obiskovala podružnično šolo v Žerjavu, po petem razredu pa smo s sošolci odšli na matično šolo v Črno. Tam so me vsi lepo sprejeli. Moram priznati, da me je bilo na začetku malo strah, kako bodo novi sošolci reagirali na moj prihod. Bila sem pozitivno presenečena. Tukaj sem začela namesto zvezkov uporabljati računalnik. Kar pa se tiče učbenikov in delovnih zvezkov, jih še vedno rešujem pod MyReader. Pisati znam samo tiskane črke. Pisanih me niso učili, saj so menili, da so zame pretežke. Pri večini predmetov smo v isti učilnici, saj je MyReader zelo naporno predstavljati iz učilnice v učilnico, pa še kaj bi se lahko pokvarilo. Odnos učiteljic do mene je zelo v redu. Tudi one me kdaj primejo za roko in mi pomagajo po stopnicah ali v kateri drug prostor na šoli. Vsi so prijazni, pri nekaterih predmetih pa dobim snov ali delovne liste na usb-ključku. Stvari, ki jih delam za domačo nalogo na računalnik, pošljem na njihovo e-pošto. Pri

likovni in športni vzgoji normalno sodelujem, le da nekatere stvari delam drugače kot sošolci. Pri športni vzgoji včasih vaj, ki jih ne morem početi, odgovarjam v obliki teorije. Pri likovni pa rišem z debelim flomastrom, včasih pa tudi z barvami. Tudi pri matematiki rišem, ko imamo snov iz geometrije, le da imam malo večjo možnost zamika. Moje ocene so dobre in sem zadovoljna. Učiteljice pravijo, da sem bistro dekleta.

Moj vsakdan je podoben ali skoraj enak vrstnikom z dobrim vidom, le da jaz delam in se učim malo drugače. Tudi na prenosnem računalniku imam obrnjen kontrast in večje črke. Lahko se normalno učim ali pa deskam po internetu. Včasih pa tudi rada odigram kakšno računalniško igro. Imam svoj pametni telefon, ki ima vključeno nastavitve za povečavo črk, barva pisave in podlage pa mi ustrezajo.

S sošolci sem zadovoljna. Če jih kdaj prosim, mi pomagajo in me nikoli ne zmerjajo. Če je treba, mi pomagajo pospraviti učne pripomočke, poiščejo določeno stran v delovnem zvezku, učbeniku ali berilu. Malico pa mi prinesejo na mizo in tudi pospravijo. V primerjavi z nekaterimi prijateljicami, ki imajo enake probleme kot jaz, imam krasne sošolce in sošolke. Srečo imam z njimi. Veliko se družim z Gabi, s katero sva sošolki že od prvega razreda, s Saro in Anjo ter Vito. Seveda se družim tudi z drugimi. Rada berem najstniške knjige ali pa tiste, ki vsebujejo tudi ščepec domišljije. Tudi jaz včasih pišem kakšne zgodbe ali pesmi, ko mi je dolgčas. V prostem času se rada rolam, sankam in poslušam glasbo. Imam mlajšega brata Blaža, ki pa nima problemov z vidom. Zelo se razumeva in vsak dan se malo igra. Vem, da razen problemov z vidom, nimam drugih težav. Imam vse, kar si lahko človek, kot sem jaz želi; prijatelje, zdravje in dom. In kljub svoji drugačnosti živim srečno življenje.

ŽIVLJENJE, KOT GA PIŠE USODA

Čeprav sama nisem ena nepriviligiranih, kot jih raje imenujem, sem seznanjena s temo o invalidih. Vsak človek na našem planetu bi se moral zavedati problemov invalidov in kako težko je njihovo življenje. Srečujemo jih na ulicah, kako se borijo z za nas samoumevnimi stvarmi, a hodimo mimo njih, ne meneč se za njihove oči, polne obupa. Ne ustavimo se, da bi jim pomagali, samo mimo gremo, včasih jim ne namenimo niti pogleda. Vsak človek včasih potrebuje prijazno besedo, nasmeh ali pa kar oboje. Kako lepši bi bil svet, če bi invalidom pomagali, ne pa jih zasmehovali ali nanje gledali s predsodki.

Invalidnost te lahko spremeni, toda mislim, da si nanjo bolj privajen, če te spremlja že od rojstva, od samega začetka. Marsikdaj pa tok življenja poskrbi za to, da nekdo postane invalid – takrat se nekateri spremenijo, drugi ne. Nekateri dobijo pozitiven pogled na svet in so samo še bolj veseli, radoživi. Nekateri pa se ne morejo predstavljati takšnega življenja in se težko soočajo z njim. Za to smo delno krivi tudi ljudje v posameznikovi bližini. Zakaj? Ker mu ne kažemo dovolj podpore, ker dovolimo žaljivkam, da padejo na plodna tla, ker si zanj ne vzamemo dovolj časa in ker ne nazadnje tudi mi včasih obrekujemo. To ni prav in tudi mi moramo spremeniti razmišljanje in odnos do invalidov.

Invalidi se morajo vsak dan soočiti s predsodki, včasih tudi žaljenjem in ustrahovanjem. Z obtožujočimi pogledi, čeprav niso ničesar naredili narobe. Storili niso nič, takšni so se rodili ali pa je do tega vodila kakšna usodna napaka. Toda napake v resnici delamo mi. Kakšne? Včasih se norčujemo iz nepriviligiranih ljudi brez posebnega razloga ali pa jim preprosto ne pristopimo naproti.

Mislim, da ne moreš izbirati najhujše oblike invalidnosti. Hudo je, če ne moreš nikoli več hoditi, če ne moreš videti, slišati, če ni vse v redu v tvoji glavi, če nimaš roke.... Kako hudo mora biti, če e nekega dne zbudiš in ugotoviš, da ne moreš vstati? Da ne moreš premakniti niti palca na nogi? Če tega ne doživiš sam, si je nemogoče predstavljati občutke. Verjetno te najprej zagradi panika, potem pa, ko se pomiriš, postaneš otožen. Le kako je živeti brez upanja, da boš še kdaj videl mamim obraz ali slišal očkov glas, ki bi te potolažil ob težkih trenutkih?

Predstavljal si, da se ti nekaj zgodi, recimo, da ti raznese petardo v roki in ko se zbudiš, ne vidiš. To mora biti grozno. Ali pa, da se zbudiš iz kome in ne moreš več hoditi. Tvoj najbližji »prijatelj« postane voziček, sam pa se počutiš izoliranega od ostalega sveta. Bojiš se, da ne boš več sprejet v družbo, da

te prijatelji ne bodo več marali, da se te bodo bratje in sestre sramovali. Bojiš se iti iz hiše, biti med ljudmi. Toda ni vedno tako. Nekatere sprejemamo bolje, nekatere spet slabše. Pa ni prav. Vse bi morali sprejeti enako in to sproščeno. Ob invalidnosti bi morali biti veseli, da je oseba preživela, da bo preživljala svoj čas zraven tebe, da bo ob tebi. Tvoja naloga pa je, da ji stojiš ob strani in ji pomagaš prebroditi vse težave. Moraš ji pomagati, da se zopet vzljubi, čeprav zna biti to precej težko, še posebej če se ni imela rada niti preteklosti. Nekateri je vseč podoživljati spomine, se smejati ob smešnih fotografijah, drugim pa to predstavlja najhujšo muko, saj jih fotografije spominjajo na življenje, ki ga najverjetneje ne bodo nikoli več živeli.

Težko jim je živeti z mislijo, da nikoli več ne bodo »normalni«, pa čeprav se njihovi bližnji trudijo, da bi jim bilo življenje bolj udobno. Vendar se nekateri ne zavedajo problemov in težav invalidov. Nekateri jim samo še bolj otežujejo življenje. Parkirajo na parkirnih mestih, ki so namenjena invalidom in jim otežujejo prehod do trgovin in ostalih javnih prostorov. Čeprav bi, načeloma, moral vsak javni prostor imeti dostop za invalide, torej klančine ali dvigala in poskrbeti za invalidom čim bolj prijazen prostor. Nekateri se tega držijo, drugi spet ne.

Mi si niti predstavljati ne moremo, kako bi bilo živeti njihovo življenje. Tega se niti ne zavedamo in to ni prav. Vsakdo bi se moral zazreti globoko v srce in se vprašati: Kako bi se jaz počutil v njegovem /njenem položaju?* Kako bi jaz rad, da se obnašajo do mene, če bi bil kdaj v takšnem položaju? Kaj lahko storim, da se bodo invalidi počutili bolj vključene v naše okolje? Toda potem moramo misli tudi uresničiti in poskrbeti za boljše počutje invalidov okoli nas. Organizirajmo podporne skupine ali pa prostovoljna društva in pomagajmo invalidom na domu. Poskrbimo, da se ne bodo počutili tako sami. Poklonimo jim nasmeh in prijazno besedo in njihov svet bo lepši. Lažje je razmišljati o tem, kaj lahko storimo, kot dejansko storiti kaj. Pa vendar na svetu obstajajo organizacije, ki se poklicno ukvarjajo s pomočjo invalidom. Seveda pa ne smemo pozabiti na pse vodnike, ki tako odlično pomagajo slepim in slabovidnim.

Ampak kljub vedno večji osveščenosti o problemih invalidov, se jim nočemo ali ne upamo približati. Strah nas je, da bomo ugotovili, da živimo popolnoma drugačno življenje. Da se razlikujemo v tolikih pogledih. Strah nas je nepoznanega. Predvsem pa nas je strah, da bomo ugotovili, da živijo boljše življenje od nas. Da so bolj srečni, veseli in da kljub vsem svojim težavam rade volje pomagajo ljudem okoli sebe. V glavnem nas je strah, da bomo ugotovili, a so boljše osebe

od nas. Da živijo bolj polno življenje in so nasploh prijaznejši, ljubeznivejši, srečnejši.

Ogromno invalidov vidimo nasmejanih, s solzami sreče v očeh in takrat se zavemo. Zavedamo se, da smo preveč osredotočeni na svoje probleme, da ne vidimo niti metra pred sabo. Ne vidimo problemov drugih ljudi, kaj šele, da bi jim tudi pomagali. Bi nas ubilo? Ne, ne bi nas. In tudi je tudi problem. Raje gledamo naprezanje ljudi pri vsakdanjih opravilih, kot pa da bi jim dejansko priskočili na pomoč. Le kakšen bi bil svet, če bi vsi pomagali vsem? Mislim, da lepši, ampak vsega ne moremo imeti. Tako kot nihče ne more imeti popolnega življenja. Nekateri mislijo, da ga imajo, da ga imajo, pa se le slepijo in lažejo sami sebi.

Invalid. Nihče, ki to ni, ne ve, kako se je sleherni dan boriti s predsodki in težavami. Kako se je vsak dan zbuditi, vedoč, da dan morda le ne bo tako lep. Da veš, da se moraš vsak dan malodane boriti, da preživiš. Da veš, da boš vedno poseben. Da nič več ne bo tako, kot je bilo.

Teško je dan za dnem živeti z občutkom, da ne sodiš nikamor, z občutkom nerazumljenosti in osamljenosti. Nekateri

invalidi se dan za dnem, teden za tednom soočajo s tovrstnimi občutki. Z občutki nemoči. In potem se zlomijo in ne pustijo nikogar blizu. In tako zlomljeni trpijo dan za dnem, osamljeni, vendar ne sami. Okoli njih je polno ljudi, ki bi jim radi pomagali, a oni jih ne spustijo v svojo bližino. Lebdijo v snu in samo obstajajo, nerazumljeni in žalostni. S sledovi solz na licih, s praznim pogledom v očeh, z mislijo samomora v glavi, s tihim glasom obtoževanja v ušesih, s tresočimi rokami. Živijo, vendar ne obstajajo. Dihajo, vendar ne živijo. Gledajo, ampak ne vidijo. Poslušajo, ampak ne slišijo. Izpod zaprtih oči silijo solze, ki pričajo o njihovi nemoči, ki pa je nočejo pokazati. Morda pa se nekega dne le zbudijo iz lebdjenja in spoznajo, da so močnejši, kot so si sprva predstavljali. Da imajo v sebi moč, ki jim pomaga prebroditi vsa negativna občutja. Da ugotovijo, da so tudi oni posebni, da so tudi oni samo ljudje. Tako kot vsi mi. In morda bodo našli to notranjo moč, skrito v ozaveščanju ljudi. Ob pripovedovanju o svojem življenju, o premagovanju ovir, o tem, kako biti invalid. Nekateri najdejo moč v športu, drugi pri pomoči drugim, tretji pri tem, ko predavajo o tem, kako in zakaj so postali takšni, in četrti dobijo svojo moč v drobnih nasmeških in prijaznih besedah, ki so poklonjene med sprehodom. In čisto na koncu se bodo, tako kot vsi mi, zavedali, da so naredili veliko dobrega.

Gal Koštomaj

4.g., OŠ Grajena, Ptuj, Mentorica: Romana Pukšič

INVALID SEM

Sem Gal Koštomaj. Star sem 9 let in sem invalid. Če vas zanima, vam povem. No, začelo se je, ko sem bil star 3 leta. Imel sem zelo, zelo močne krče. Mami in ati sta se odločila, da gremo k zdravniku. Tam so rekli, da mi ni nič. Da imam virozo. Odšli smo domov, a še vedno sem imel vse več krčev, ki so se pogosto ponavljali. Zato smo spet odšli k zdravniku. Naredili so mi ultrazvok, če ne veste, je to taka naprava, na katero dajo kremo in ti grejo po trebuhu, medtem pa na ekranu vidijo notranjost. Takrat so videli, da je stvar resna. Poslali so rešilca. Odpeljali smo se v Maribor. Bilo e je kulsko peljati v rešilnem avtomobilu, no vsaj upam, da je bilo. Odmrlo mi je tanko črevo. Bili smo zelo hitri. Ko smo prišli, so me peljali do doktorja in on me je na srečo rešil pred smrtjo. Zato pravimo, da imam drugi rojstni dan. Na ta rojstni dan vedno gremo k dr. Ivaneczu v bolnico. Ko sem bil mali, se seveda nisem zavedal, kaj to pomeni zame. Zdaj to vem. Bil sem kar veliko časa v bolnici. Naredili so mi kateter, to je nekaj, kar še vam bom pozneje povedal. In zdaj mi gre na bolje. Živim s tako velikim stojalom, ki ima na sebi »pumpo«, no prav, črpalko, ki mi daje po katetru hrano. Vendar tega jaz ne okušam. Lahko

bi jedel vse, vendar ne jem, ker mi ni vsa hrana dobra. Mali otroci bi rekli, da je moje stojalo robot, ker mu je malo podobno. Vsak teden previjemo moj kateter. Ko sem moral v šolo, se mi je zdelo, da se mi bodo vendar vsi smejali. Sošolci so me sprejeli takšnega kot sem. Zdaj vsak mesec, prvo sredo, grem na pregled v Ljubljano. Na oddelku so vsi prijazni, naše zdravnice pa so res super. Po pregledu greva z atijem v Štorkljo na kosilo. Restavracija v Kliničnem centru, kjer so vsi prijazni. Zdaj sem se sprijaznil, da pač moram imeti to »pumpo«. Drugače ne bi rastel, ne bi živel. Zelo si želim biti nogometaš, ampak se malo bojim, da bi mi nenamerno iztrgali kateter. Sem pa že igral tekmo med Dravo in Aluminijem, to presenečenje mi je pripravil trener Aleš Čeh. Obožujem tudi plavanje na morju. V bazenu se ne kopam, saj lahko dobim sepso. V morju pa brez problema. Mami mi da na kateter stomacho, pa neoprem oblečem. Letos sem se že potapljal. To je res zabavno. Sem pa na dan odklopljen 10 ur in takrat se ponavadi znorim, vendar ne smem preveč, ker postanem utrujen. Srčno pa upam, da bodo zdravniki odkrili zdravilo za to bolezen. Hvala da ste me poslušali.

ALENA HALILOV, 6.a., OŠ Toneta Čufarja, Jesenice, GOZDNA TLA JESENI; Mentorica: Linda Bonavalee (risanje s čopičem v ustih)

ALJA HOTIČ, 3.a., OŠ NH Rajka Hrastnik, Log, Z INVALIDDOM NA SPREHODU; Mentorica: Rosana Kovačič

NIKA FRIDAUER, NEJA VEIT, 7.r., OŠ Olge Meglič, Ptuj, ENERGIJA SVETLOBE; Mentorica: Lea Kralj

